

Senovės lietuvių vadas

KARYS

Įkaina 30 ct.

Nr. 38

Politikos apžvalga

GRAŽUS BELGŲ ATSILIEPIMAS APIE LIETUVĄ

Belgijos laikraštis „Grenz-Echo“ šiomis dienomis įdėjo ilgą „Politischer Brief aus Litauen“, kuriame pažymi, kad Lietuva savo nuosaikia vidaus ir užsienių politikos linija ir kylančiu ūkiu siekia sustiprinti jau konsoliduotus santykius krašte. Laikraštis pažymi, kad Lietuva atidžiai seka įvykius kitose ir ypatingai kaimyninėse valstybėse. Plačiau bendrais bruožais nušvietęs, kas vyksta kaimyninėse Lietuvos valstybėse, laikraštis konstatuoja, kad Lietuva, žiūrėdama į tuos įvykius realiai, dirba taikingą krašto konsolidavimo darbą. Laikraštis dar priduria, kad Lietuva nors ir išleidusi naują karo tarnybos įstatymą, prieš jokią kraštą jokių agresyvių ketinimų neturi, tačiau yra tvirtai pasiryžusi ginti savo taikingą poziciją. Konsolidavimasis krašto viduje kelia gyventojuose tvirtą valią ir dvasią, kurių tauta yra reikalinga sėkmingai ginti savo interesams, jei jiems grėstų pavojus.

MAŽOSIOS SANTARVĖS KONGRESAS IR JO TIKSLAS

Šio mėnesio 12 d. Bratislavoje (Čekoslovakijoje) susirinko trijų Mažosios Santarvės valstybių kongresas. Mažoji Santarvė susideda iš: Čekoslovakijos, Jugoslavijos ir Rumunijos. Mažosios Santarvės valstybių sudarymo tikslas buvo apsaugoti tų valstybių teritorijas nuo Austrijos ir Vengrijos revizionistinių siekimų. Mat, tos valstybės, einant Trianono sutartimi, po pasaulinio karo gavo kai kurias provincijas, kurios buvo buv. Austrijos - Vengrijos imperijos sudėtyje. Tose provincijose vyksta didelis vengrų ir austrų tautinis judėjimas, noris atimti tas provincijas ir prijungti prie Vengrijos ir Austrijos.

Kalbant apie atskirų šios sąjungos narių politinę padėtį, reikia visų pirma paminėti Čekoslovakiją, turinčią 143.000 km² ploto su apie 14 milijonų gyventojų. Ji buvo sudaryta Sen-Žermeno 1919. IX. 10 ir Trianono 1920. VI. 4 d. taikos sutartimis iš Austrijos Vengrijos sudėties. Prie jos buvo prijungtos: Bohemija, Moravija, Silezija, Slovakija ir Pakarpačių rusai. Čekoslovakija yra sudariusi garantijos sutartis su Jugoslavija, Rumunija ir Prancūzija. Šiais metais ji sudarė savitarpės pagalbos paktą su Sov. Rusija.

Jugoslavija su savo 12 milijonų gyventojų (249.000 km² ploto) susikūrė iš senosios Serbijos karalystės. Sen-Žermeno ir Trianono sutartimis, jai buvo prijungtos: Chorvatija, Slovenija, Bačka, Vakarų Banatas, Bosnija, Hercogovinija ir kt. provincijos. Jugoslavija yra sudariusi su savo kaimyninėmis valstybėmis garantijos sutartis, būtent: su Rumunija, Čekoslovakija ir Prancūzija.

Pagaliau didžiausioji iš Mažosios Santarvės valstybių — Rumunija kartu su Besarabija turinti 17 milijonų gyventojų (249.000 km² ploto). Iš buv. Austrijos - Vengrijos imperijos Rumunija gavo: Bukoviną, Banato dalį ir Semigradiją. Rūpestis dėl savo nepriklausomybės privertė Rumuniją sudaryti su savo kaimynais garantijos sutartis. Su Lenkija ji sudarė karo politinę sąjungą 1926. III. 26. d. Be to, ji sudarė sutartis su Čekoslovakija ir su Jugoslavija.

Kaip matyti, Mažosios Santarvės valstybės kartu — sudaro gan didelę karinę jėgą, su per 43 milijonais gyventojų. Karo atveju jos galėtų statyti didelį pasipriešinimą revizionistinėms valstybėms, ypač turint galvoj, kad Mažoji Santarvė turi dvi sąjungininkes — Prancūziją ir Sovietų Rusiją.

MAŽOJI SANTARVĖ NEPAKEIŠ SAVO POLITIKOS SOVIETŲ ATŽVILGIU

Vremia praneša, kad Mažosios Santarvės konferencijoje, kuri vyksta Bratislavoje, Čekoslovakijoje, buvę nutarta tęsti status quo politiką Sovietų Sąjungos atžvilgiu. Tai reiškia, kad kiekviena iš trijų Mažosios Santarvės valstybių ir toliau laikysis ligšiolinės savo politikos Sovietų Sąjungos atžvilgiu.

To paties laikraščio pranešimu, čekoslovakų ministerio pirmininko Hodžos ūkinio bendradarbiavimo planas perduotas Mažosios Santarvės ūkio tarybai, kuri susirinks Bukarešte spa-

lių mėn. Laikraščių žiniomis, tame plane esą numatyti ir glaudesni ne tik ūkiniai, bet ir kariniai ryšiai tarp trijų valstybių, taip pat savo rūšies muitų unija tarp tų valstybių.

Politika rašo, jog nustatyta, kad Mažosios Santarvės valstybės savo santykius su didžiosiomis valstybėmis palaikytų ne atskirai, bet bendrai.

Laikraščių žiniomis, ministeris pirmininkas Stojadinovičius pareiškė spaudos atstovams, kad jugoslavų rumunų žibalo sutartimi numatoma du etapai, būtent: pirmojo etapo metu Rumunija statys Jugoslavijai žibalo dabartiniams jugoslavų kariuomenės reikalavimams ir reikalingai atsargai ateičiai sudaryti, o antro etapo metu Jugoslavijai būsią leista eksploatuoti kai kurias žibalo versmes Rumunijoje.

Rugsėjo 14 d. Čekoslovakijos užsienių reikalų ministeris Krofta savo Mažosios Santarvės kolegoms suruošė pietus, kurių metu ypatingai pabrėžė tuos broliškus ryšius, kurie visam laikui sujungė Mažosios Santarvės valstybes. Krotą pareiškė, kad Mažosios Santarvės valstybių politika esanti griežtai taikos politika.

Paprastai gerai informuotas čekoslovakų laikraštis Lidove Noviny rašo, kad Jugoslavijos ministeris pirmininkas Stojadinovičius pasiliks dar keletą dienų Čekoslovakijoje. Pasibaigus Bratislavos pasitarimams, Stojadinovičius Čekoslovakijoje pagyvėns privačiai. Jis apsilankys daugely fabrikų ir dalyvaus keliose medžioklėse.

SUSIRŪPINIMAS SAVO KARO PAJĖGA YRĄ VIENA PIRMŲJŲ KIEKVIENOS TAUTOS PAREIGŲ, — SAKO PĀTSAS

Aukštoji estų karo mokykla buvo surengusi iškilmingą aktą, kurio metu Estijos valstybės galva Pātsas pasakė kalbą. Jis, tarp kitko, pareiškė: „Susirūpinimas savo karo pajėga yra viena iš pirmųjų kiekvienos tautos pareigų, kuriai reikia aukotis. Faktas, kad mes sukūrėme tvirtą karinę organizaciją ir parengėme jai eilę aukštai kvalifikuotų vadų, rodo estų tautos gyvybinį pajėgumą. Jei mes norime būti ir išlikti savarankiški, tai mes turime tvirtai įsisąmoninti, kad niekas mūsų be kovos nenugalės. Jei mes tuo metu, kada aplink mus siaučia sukilimai ir revoliucijos, galime taikingai dirbti kuriamąjį darbą, tai už tai mes, visų pirma, turime būti dėkingi tai aplinkybei, kad mūsų tėvynę saugoja tvirta kariuomenė, kuri padės vyriausybei ir ateityje šalinti visus pavojus, kurie galėtų grėsti jos vidaus taikai ir išoriniam saugumui“.

JUGOSLAVŲ IR RUMUNŲ DRAUGIŠKUMO DEMONSTRACIJA

Rumunų ministeris pirmininkas Tataresco į Bukareštą atvykusiam Jugoslavijos ministeriui pirmininkui Stojadinovičiui pagerbti surengė priėmimą, kurio metu, tarp kitko, pasakė: „Abi mūsų tautos kovoja už bendrus tvarkos, saugumo ir taikos idealus. Mes dėl tų idealų kovojame Mažosios Santarvės ribose greta mūsų sąjungininkės Čekoslovakijos. Dėl to paties idealo mes kovojame ir Balkanų Santarvės ribose greta Turkijos ir Graikijos. Siekdami to paties ir dėl to paties idealo mes kovojame ir Tautų Sąjungos ribose, o taip pat visose mūsų santarvėse, kurių nė viena nėra agresyvaus pobūdžio. Mes esame įsitikinę, kad taika yra nedali ir kad saugumas gali būti tikras, tik jei bus kolektyvus. Tačiau tautų saugumui išlaikyti reikia būti stipriems. Būti stipriems taikos ir teisės labui yra nuolatinis mūsų bendros politikos šūkis“.

Jugoslavijos ministeris pirmininkas Stojadinovičius savo kalboje pažymėjo, kad jugoslavų tauta seniai yra neatskiriamai susijusi su broliška rumunų tauta bendrais interesais visose tarptautinio ir tautinio gyvenimo srityse. „Mūsų kraštai nori taikos, kuri yra mūsų plėtojimosi ir mūsų gerovės sąlyga. Tą taiką mes nuoširdžiai siūlome visiems tiems, su kuriais likimas mums lėmė turėti kaimyninius santykius. Mes visų pirma pageidaujame, kad mūsų pasiūlymas būtų gerai supratas ir nuoširdžiai priimtas. Mes visuomet siūlysime taiką, tačiau kartu mes esame pasirengę ją ginti. Tokių jausmų vedamos, Rumunija ir Jugoslavija visuomet kartu su savo kitomis sąjungininkėmis ras naudingą tarptautiniam bendradarbiavimui dirvą visuotinės taikos šitame Europos kampe labui“.

Leldžia Kar. Štabo Sp. ir Švt. Skyrius

Redaktorius Itn. Urbanavičius

SKELBIMŲ KAINA pagal susitarimą. Adresas: Kaunas, Miško, 10, „Karys“. Telef.: per Kar. Štabą 56 nr.
KAINA: puskariniams ir kareiviams (tik sau) metams — 5 lt., 6 mėn. 3 lt. ir 3 mėn. — 2 lt. Visiems kitiems metams — 6 lt., 6 mėn. — 4 lt. ir 3 mėn. — 2 lt. Užsieny, be Latvijos ir Estijos, dvigubai.

Kai ginklo pajėgų organizacijos vadai stiprūs asmenys, tai ir karinė šeima tvarkoje

Valstybės Prezidento A. Smetonos kalba Karo Mokykloje š. m. rugsėjo 15 d. (atpasakota)

Galinga toji tauta, kuri stengia išugdyti kilnių stiprių žmonių. Goetė yra pasakęs, kad gyvenimo tikslas — stipri asmenybė. Ši nuomonė ypač tinka ginklo pajėgų organizacijai. **KAI JOS VADAI STIPRŪS ASMENYS, TAI IR KARINĖ ŠEIMA TVARKOJE.** Šituo dėsniu auklėja mūsų karo mokykla jaunuolius. Ligšiol, jaunieji leitenantai, mokėtės, o nuo šios dienos vadovausite kariuomenėje, kaip vyresniųjų nustatyta. Bet ar jūsų mokslas, duotas Karo Mokyklos, baigtas? Jis dar nebaigtas, jo tik pradžia padaryta, jį turėsite toliau plėsti.

Aš ne kariškis, taigi neišmanau, koks turi būti karininkas. Tačiau galiu pasakyti: **JAM REIKIA PAČIAM STIPRINTI SAVO ASMENYBĖ.** Didieji karininkai — Vytautas Didysis ir Napoleonas. Jie kariškių idealas. Vytautas Didysis mokėsi iš gyvenimo ligi pat mirties. Jis nusimanė ne tik apie karo dalykus, bet ir apie politiką, apie gyvenimo reikalus, apie kitas kultūros sritis, su kuriomis susidurdavo. Jis valdė Lietuvą, buvo jos vadas dėl to, kad buvo nepaprastai kilni asmenybė. Napoleonas, tapęs karininku, toliau mokėsi karo dalykų, domėjosi ir kitomis gyvenimo sritimis. Jis gerai nusimanė apie literatūrą, istoriją, geografiją ir teisę. Mokėjo dirbti. . . Kai jo draugai leitenantai linksmindavosi, jis, neturtingos šeimos sūnus, leisdavo laiką knygynuose, mokėdavo tvarkyti savo laiką taip, kad visur kur reikia atspėdavo. Kai tapo didžiuoju prancūzų vadu, jau buvo gerai pasiruošęs valdyti. Jo didžios asmenybės padaras žinomas ir Lietuvoje — Napoleono kodeksas.

KARININKUI TENKA ATSAKINGOS PAREIGOS, DĖL TO JIS TURI VIS AUGTI, LAVINDAMAS SAVO PROTA IR GRŪDINDAMAS SAVO VALIĄ. PROTO IR VALIOS DARNA YRA IŠMINTIS, YRA ASMENYBĖ.

Jūs, jaunieji ir atsargos leitenantai, esate laimingi. Lietuvoje yra šimtai tūkstančių jaunuolių, bet ne tūkstančiams, o tik jų šimtams tepavyksta prasimušti viršun, ir prasimušus išvysti daugiau šviesos ir sąmoningiau džiaugtis gyvenimu. Tiems laimingiesiems darosi lengviau prieinamas mokslas ir menas, ir tiesa ir šviesa. Už tai jie turi būti ypatingai dėkingi savo motinai Lietuvai. **BET TENEPAMIRŠTA JIE, KAD AUKŠČIAU UŽ KITUS PAKOPE, TURI DAUGIAU IR PAREIGŲ SAVO TAUTAI. ŠALIA TEISĖS IR PAREIGA. TO REIKALAUJAMA IŠ KARININKO.**

Valstybės Prezidentą A. Smetoną, atvykusį į Karo Mokyklos iškilmes, sutinka kariuomenės vadas gen. št. plk. Raštikis ir kar. štabo viršininkas gen. št. plk. Černius

Nustojome aristokratijos, kūrusios didžiąją senovės Lietuvą. Dabar iš naujo kuriamos. Toje kūryboje reikia jaunų naujų žmonių. Erdvi didinga Lietuvos senovė nebegriš. **BET IR JAUNOJI LIETUVA, KAD IR NEDIDELĖ, GALI BŪTI GRAŽI, TIK KAD BŪTŲ VIENINGA. PASIREIŠKUSI SAVO TAUTIŠKOMIS SAVYBĖMIS, JI**

RANDA SAVO VIETĄ TARP KITŲ KRAŠTŲ.

Vieni jūsų, leitenantai, paliekate kariuomenėje, o kiti einate atsargon, grįžtate platųjį gyvenimą. Tačiau ir išsiskyre nenutrūksite ryšių, sudarytų Karo Mokykloje. Ką esate išmokę, tai skelbsite tautoje. Drausmės ir susiklausymo dėsniai jums yra giliai prigiję. Mūsų tautai dar stinga drausmės. Ji pravartu ne tik kariuomenėje, bet ir kitose gyvenimo srityse, kiekviename darbe. **BE DRAUSMINGO DARBO NEGALIMA STIPRI ASMENYBĖ.** Taigi nepamiršite Karo Mokykloje įgyto mokslo. Atsiminsite ir gilinsite jį toliau.

Šiomis mintimis palydėdamas jus, jaunieji ir atsargos leitenantai, keliu taure jūsų sveikatai ir jūsų pasisekimui.

Saulės — Šiaulių kautynės 1236 m. rugsėjo 22 d.

(Latvių dail. A. Kruko pav. „Trimito“ kl.)

Saulės - Šiaulių kautynės prieš 700 metų

Tryliktojo šimtmečio pradžioje Livonijoje, dabartinėse Estijos ir Latvijos žemėse, įsikūrė vokiečių kardininkų ordinas, o į Prūsus atsikraustė kryžiuočių ordinas. Abu ordinai turėjo vieną tikslą — platinti krikščionybę Pabaltijy, bet iš tikrųjų jiems rūpėjo kuo daugiau žemių užimti ir sudaryti stiprias valstybes. Jų nešamas kryžius buvo pridengtas ne alyvų šakele, bet kardo ašmenimis. Talkininkų ordinams netrūkdavo, juos nuolat papildydavo nauji vokiečių riterių būriai.

Kardininkų ordinas, pavergęs Latvių ir Estų gimines, rengėsi pulti Lietuvą. Jis 1236 metais rengė į Lietuvą didelį žygį. Pats Popiežius Grigalius IX, ordino įkalbėtas, paskelbė prieš Lietuvą pirmą kryžiaus karą ir įsakė jį išgarsinti visoje šiaurės Vokietijoje. Vykstantiems į šį karą Popiežius teikė tuos pačius atlaidus, kaip ir tiems, kurie vyko į tolimus rytus vaduoti šventosios žemės. 1236 metais nuo pat pavasario plaukė į Livoniją būriai maldininkų — riterių, ieškodami dangaus ir žemės gėrybių. Ordino kariuomenės susirinko nemažas skaičius. Tų pačių metų rudenį pats ordino magistras Folkevinas vedė riterius į Lietuvą. Ordino kariuomenė, įsiveržusi į Žemaitiją, degindama ir plėsdama teriojo visą kraštą. Nesutikusi pasipriešinimo ir prisiplėšusi grobio, ordino kariuomenė buvo jau begrižtanti atgal į Livoniją. Lietuviai suorganizo savo kariuomenę ir rugsėjo 22 d. puolė ties Šiauliais begrižtantį priešą ir jį sutriuškino. Šioje kovoje žuvo pats ordino magistras ir daugelis brolių.

Šiose kautynėse lietuviai sumušė ne ordino kariuomenę, bet sutelktines Europos jėgas. Lietuvių tauta ir jos kariuomenė tik būdama vieninga ir paklusni savo vadams, galėjo ryžtis stoti į kovą su taip gausingu priešu. Mūsų senėviai nesutiko užleisti priešui nė vienos pėdos savo žemių, drąsiai stojo į kovą ir ją laimėjo.

Minint 700 metų Saulės — Šiaulių kautynių sukaktį, mums telieka iš praeities semti savo stiprybę, pasiryžimą ir drąsą, ir visu rimtumu rengtis ginti savo kraštą. Tik būdami vieningi ir paklusnūs savo vadams, kaip anuo metu lietuviai, išsaugosim savo nepriklausomybę ir pasieksime kitus didžius mūsų tautos idealus.

(Plačiau apie Saulės — Šiaulių kautynes — „Kario“ priedėlyje).

Seniausių laikų Lietuvos karys

Ir vėl 343 jauni vadai parengti karui

Jau antrą kartą šiais metais Pirmojo Lietuvos Prezidento Karo Mokykla atšventė didžią, džiaugsmingą dieną — jaunųjų karininkų išleidimo šventę. Jeigu gegužės dešimtoji diena savo skaisčia, pavasariška nuotaika ir išleistuvių dienos džiaugsmu žavėjo laimingus išleidžiamuosius ir aukštuosius, į iškilmes sukviestus svečius, tai ir ši tik ką praėjusi, pirmutinėmis auksuoto rudens varsomis besipuošianti, žavinčiai saulėta rugsėjo penkioliktoji visiems šventės dalyviams paliko laiko neišdildomų įspūdžių ir kilnių pergyvenimų.

Jau ankstų rytą į liūdnu rudenišku melsvumu spindinčias padanges ant mokyklos rūmų pakilo išdidžiai vėjo sklaistomos trispalvės. Rudens saulutei jau gerokai šoktelėjus, į gelstančias Karo Mokyklos rajono alėjas pradėjo traukti blizgančių auto mašinų eilės — rinkosi aukštieji iškilmių svečiai. Jaunuosius karininkus išlydėti naujajin gyveniman atvyko: Valstybės Prezidentas, Karo Mokyklos Šefas, Antanas Smetona, ministeris pirmininkas J. Tūbelis, krašto apsaugos ministeris plk. inž. Dirmantas, vidaus reikalų ministeris ats. gen. ltn. Čaplikas, susisiekimo ministeris inž. Stanišauskis, žemės ūkio ministeris Putvinskis, kariuomenės vadas gen. št. plk. Raštikis, kariuomenės štabo viršininkas gen. št. plk. Černius, ats. gen. Žukauskas, gen. ltn. Vitkauskas, gen. ltn. Nagevičius, gen. ltn. Reklaitis, gen. ltn. Vimeris, gen. ltn. Adamkavičius, gen. ltn. Popeliučka, kun. Mironas, Latvijos karo attaché plk. Kocinš, mūsų kariuomenės Kauno įgulos dalių vadai, kariškų įstaigų viršininkai ir nemaža kitų aukštesniųjų karininkų.

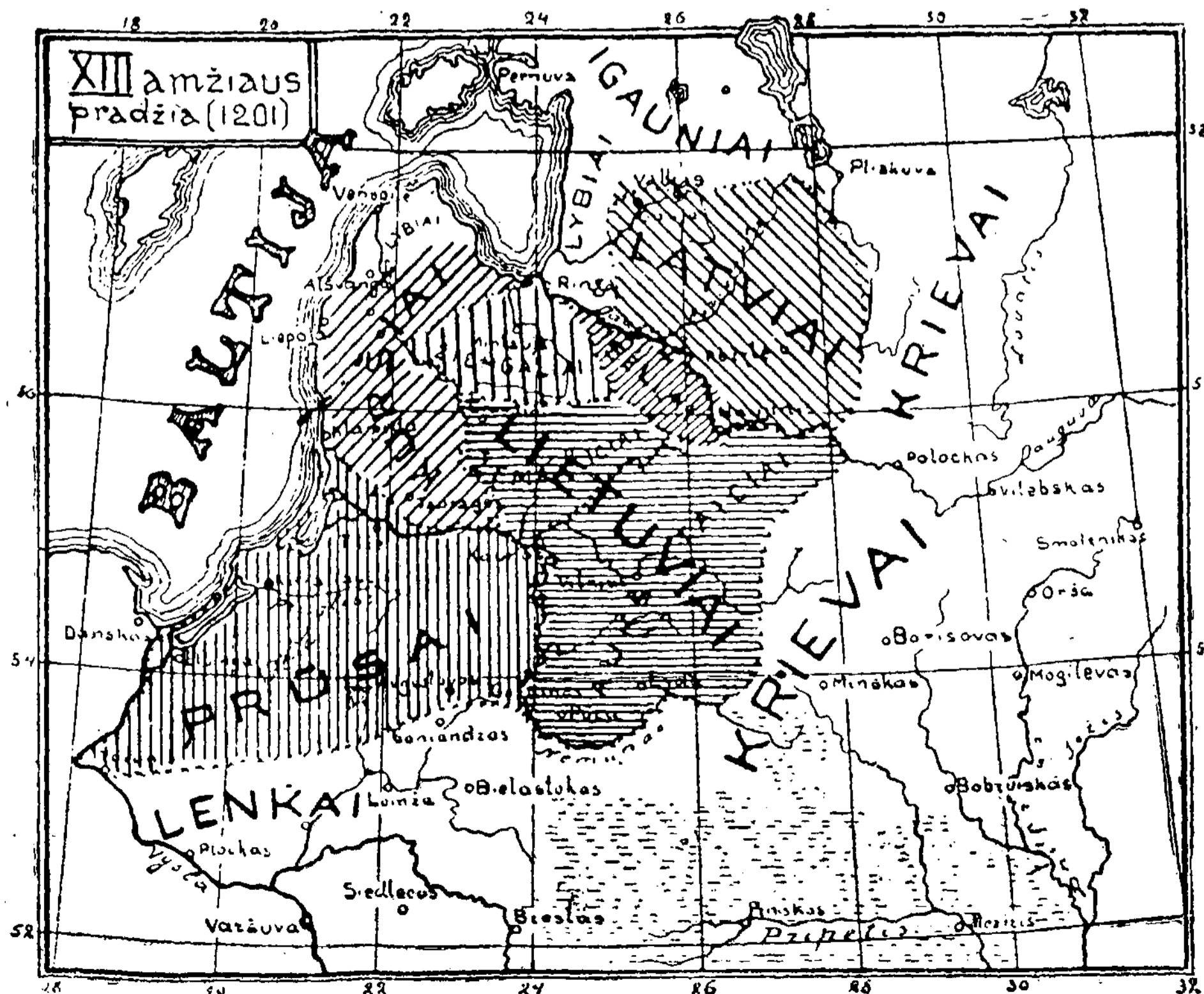
Kaip ir visuomet, šios reikšmingos dienos apeigos prasidėjo pamaldomis aktų salėje. Pamaldas laikė ka-

pelionas kun. Abraitis. Pamaldų žodžiai, kilniam momentui gražiai pritaikyta kapeliono prakalba, maldingas karo orkestro gaudimas kėlė nepaprastą nuotaiką, o puiki rugsėjo diena šiai džiaugsmingai Karo Mokyklos šventei teikė nepaprasto iškilmingumo, saulėtumo, didybės.

Po pamaldų stingri Karo Mokyklos vyrų masė siūbterėjo rikiuotės pratimų aikštėn, kur, lyg rugiapiūtės metu, stovėjo saulėje bligančių šautuvų gubų eilės. Tiesios, rimtyje ir vieningume suakmenėjusios kariūnų eilės sutiko Garbingąjį Mokyklos Šefą. Čia buvo perskaitytas Valstybės Prezidento aktas, kuriuo 130 kadro kariūnų ir 213 aspirantų pakeliami į j. leitenantų ir ats. j. leitenantų laipsnius. Tai XVIII-oji kadro ir XI aspirantų laidos. Perskaičius pakėlimo aktą, Valstybės Prezidentas jaunuosius karininkus pasveikino šiais žodžiais:

„Šventadieniškai pasiruošę savo motinos auklėtojos kiemo ribose, jaunieji leitenantai ir atsargos leitenantai, paskutinį kartą pražygiuosite drauge su savo kariūnais draugais. Jums, spėju, gaila palikti savo auklėtojus mokytojus, bet taip pat spėju, kad jus naujas gyvenimas masina. Jis yra įdomus. Žengiate slenkstį į tą naująjį gyvenimą. Sveikinu jus, pasiekus karininko laipsnį. Ir toliau kiekvienas eidami savo keliais, eikite į vieną tikslą, taigi — tarnauti mūsų tautai, mūsų tėvynei Lietuvai. Linkiu geriausį pasisekimą toje kelionėje“.

Pagaliau paskutinį kartą laimingieji solenizantai pražygiavo pro išpuoštą estradą, kurioje buvo Tautos Vadas, o taip pat vyriausybė ir vadovybė.

Išsirikiavusi Karo Mokykla sutinka Valstybės Prezidentą A. Smetoną ir vyriausybės bei vadovybės narius

Išleidžiamiesiems kadro karininkams persirengus naujomis uniformomis, vėl visi iškilmių dalyviai susirinko aktų salėn jaudinančioms, riteriškomis apeigoms — kardų įteikimui. „Be reikalo nepakelk, be garbės nenuleisk“, — įspūdingai nuaidėja Garbingojo Mokyklos Šefo žodžiai, ir naujutėliai, blizgą kardai papuošę imponuojančias jaunųjų leitenantų uniformas.

Nuoširdžių vaišių metu, kurios buvo surengtos jaukiose naujosios Karo Mokyklos valgyklos patalpose, Valstybės Prezidentas A. Smetona pasakė gražią turiningą kalbą, kuri atpasakota šio laikraščio pirmame puslapyje. Jaunuosius karininkus taip pat nuoširdžiai pasveikino ministeris pirmininkas J. Tūbelis.

Krašto apsaugos ministeris plk. inž. Dirmantas savo kalboje pareiškė, kad jam tenka šiek tiek rūpintis ir ūkio dalykais. Rudenį ūkio krašte kalbama apie derlių. Šiaip krašte šiemet turimomis žiniomis derlius nepergeriausias, bet šioje srityje, kuri jam pavesta rūpinti, reikia pasakyti, kad metai buvę derlingi. Štai, Karo Mokykla šiemet jau leidžia antrą derlingą kadro karininkų laidą, taip pat labai gausingą atsargos karininkų. Normaliai paskutiniaisiais laikais viena laida buvo leidžiama. Jau iš to reikėtų spręsti, kad gyvename 18 metų ir šandie išleista kaip tik aštuoniolika laida. Bet man prisimena vieni metai, kada irgi buvo išleistos dvi kadro laidos — tai 1919 metai. Tada pačiam p. ministeriui karo mokykloje teko darbuotis greta dabartinių čia esančių generolų ir kitų karininkų ir taip pat dabartinio Karo Mokyklos viršininko. Paskubintu tempu išleistos dvi laidos. Viena, ne taip gausinga,

savanorių sudaryta liepos mėnesį, ir tuoju buvo sušaukta kita, daugiausia moksleivių, paskelbus mobilizaciją. Gruodžio mėnesį buvo išleista du su viršum šimtai karininkų. „Taigi, mes, be abejonės, čia visi džiaugiamės tokiu geru derliumi. Ne tik čia susirinkę džiaugiamės. Gretima kariuomenės dalis nenutraukė savo kasdieninių darbų, vykdė šaudymus, bet esu tikras, kad visi pulkai visose įgulose džiaugiasi dėl to, kad buvo reikalingi nauji karininkai. Džiaugiasi visi tie, kurie žino apie tai, nežiūrint ar jie nepriklausomoje Lietuvoje ar už jos sienų, kur tolimame krašte.

Jaunieji leitenantai, tokią svarbią dieną jums, man norisi, o gal ir mano pareiga, tarti jums keletą žodžių, tuo labiau, kad prisimenu tuos laikus, kada pats buvau jūsų mokyklos karininku. Jaunuolių gyvenime ateina momentas, kada jis, vaikščiojamas jaunatvės takais, prieina kryžkelę ir jam reikia pasirinkti gyvenimui kelią, labai dažnai vienintelį kelią visam gyvenimui. Aišku, čia pasisukimas. Dažniausia čia galima pastebėti dvi grupi jaunuolių. Vieni kupini idealų, pasiryžimo atiduoti savo jėgas savo artimiesiems, savo tautai. Kiti galvoja kaip čionai prisitaikius, kad lengvesnis būtų gyvenimas, kur mažiau darbo ir daugiau naudos, galvoja apie turtus ir karjeras. Jūs, jaunieji leitenantai, priklausote, esu tikras, prie pirmos grupės. Jūs pasirinkote tą kelią, kuris veda į karo tarnybą, vieną iš kilniausių tarnybų. Jūs esate laimingi, daug laimingesni už prieškarinius jaunuolius. Mano laikais mes neturėjome galimybės taip pasirinkti. Okupantų mokyklos mūs neviliojo, nebuvo prasmės. Ir dabar, kai reikia

Mokyklos Šefas sveikinasi su kariūnų kuopomis

šitą kelią pasirinkti, kai kas pradeda abejoti, skleidžiamieji gandai, kad kariuomenė yra tokia įstaiga, tokios rūšies darbas, kuris neduoda daug naudos, nieko negamina, nieko nekuria. Reikia griežtai protestuoti prieš tokius prasimanymus. Kas subūrė mūsų valstybę? Savo laiku atsirado pranašai, žadintojai, teoretikai, profesoriai. Bet atėjo laikas, kada reikėjo kurti su inžinieriais, meisteriais, dešimtininkais, ir eiliniaus darbininkais buvome ir mes kare. Mes krauju išbraižėm Europos žemėlapyje mūsų valstybės sienas. Ne ašaromis, ne rašalu tai buvo padaryta. Taigi, neapsirikote, pasirinkę šitą kelią. Ir kariuomenė valstybei reikalinga, dabartiniai laikai ypač reikalauja. Valstybės forma keičiasi, nėra pastovi. Greta klasiškų valstybės formų atsiranda ir naujų elementų. Greta vyriausybės, seimo ir teismo bei kitų organų, būtinų vals-

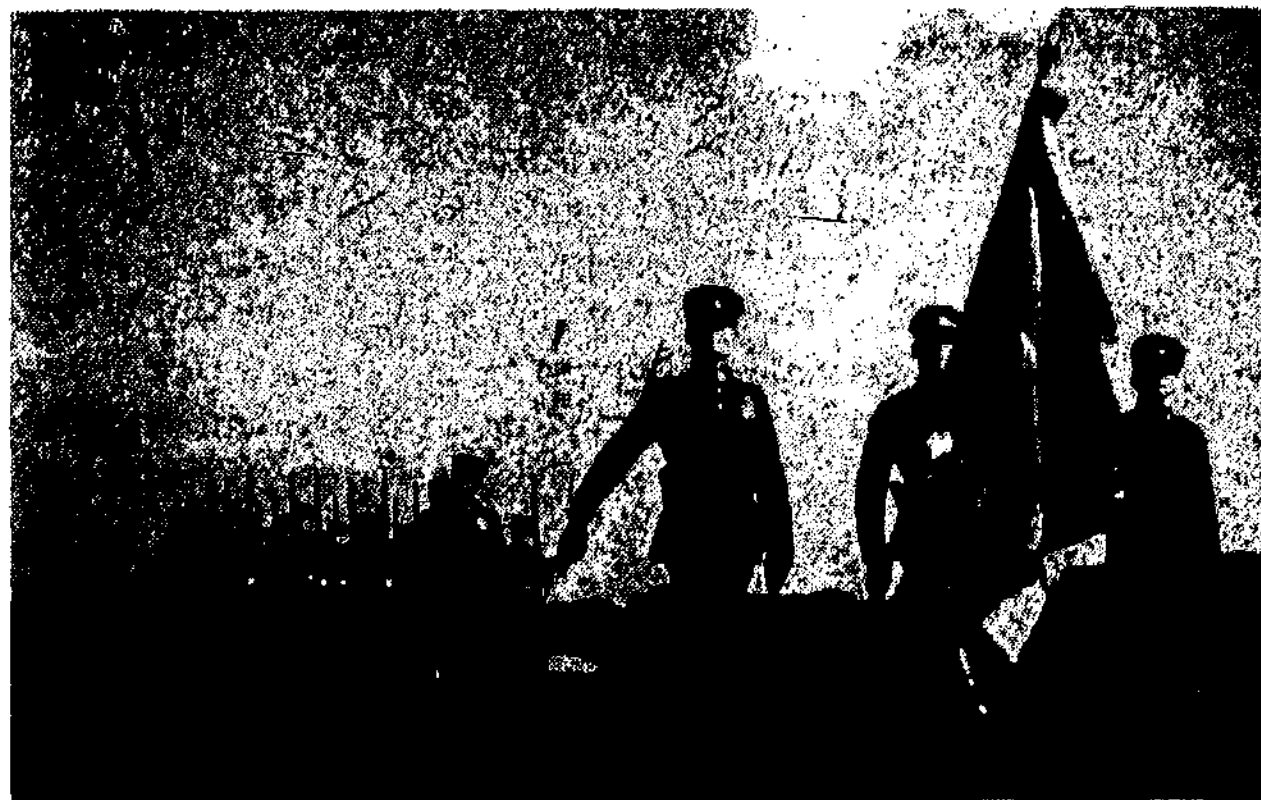
Tautos Vadas stebi paskutinį išleidžiamųjų paradą

tybei, dažnai figūruoja ir kariuomenė. Džiaugiuosi, kad pasirinkote šitą kelią ir šiandien pradodate jį kaip leitenantai.

Taip pat noriu tarti porą žodžių jums, leitenantai, kurie išeinate į atsargą. Visi negali tilpti kariuomenėje, kad ir ji būtų žymiai gausingesnė, kaip pas mus kad yra. Reikalingi darbininkai ir kitose srityse. Bet reikalas yra paruošti ir atsargos karininkus. Aš esu tikras, kad jūs visai nesate nusiminę šiandien, bet priešingai, kad džiaugiatės ir aš kartu su jumis džiaugiuosi. Geriausias atlyginimas žmogui yra įsitikinimas, kad jis yra atlikęs gerai savo pareigą. Kareiviavimo pareiga yra švenčiausia piliečio pareiga ir jūs ją atlikote ne bet kaip, bet gražiai, pavyzdinčiai, kaip tinka susipratusiam inteligentui patriotui piliečiui. Dvejo pas gali būti jūsų tolimesnis likimas. Gal būt anksčiau ar vėliau iškils karas, jūs būsite pašaukti vėl į tikriausią karo tarnybą. Nuo Napoleono laikų užsiliko mintis, kad blogas tas karys, kuris nesitiki tapti generolu. Jūs šios minties neužmirškite. Tegul ir jums sapne vaizduojasi maršalo lazda. Atsargon nėra sunku išeiti. Dauguma iš čia esančių vyresnių karininkų yra buvę atsargoje, o man net keturis kartus teko būti. Darbininkų visur reikalinga, ypač mūsų krašte. Bet išėję turite kitą darbą dirbti. Neužmirškite, kad buvote karo mokykloje, kuri turėjo jūsų dvasioje įspausti tam tikrą pažymį, ir ar šokių ar tokių rūbus dėvite, šitas požymis jūsų turi atsispindėti visuomet. Ponas Prezidentas savo kalboje čia iškėlė svarbą stiprių asmenybių ir jums kelią nurodė. Aš noriu čia pabrėžti, kad stipriausia asmenybė pas mus Lietuvoje tai yra

štai Jo Ekscelencija Ponas Respublikos Prezidentas, kuris, kad ir neuniformuotas, bet vis vien gali būti laikomas kariu, dėl to, kad niekas iš mūsų čia neabejoja, kad jis kovoja dėl tautos teisių, dėl mūsų nepriklausomybės ir jo nuopelnai yra nepalyginamai didesni, negu mūsų kitų. Taigi, už jį, kuris veda mūsų valstybę, veda mus visus, ar civilius ar karinius rūbus dėvinčius, sušuksime garsingą valio, — baigė p. krašto apsaugos ministeris.

Kariuomenės vadas gen. št. plk. Raštikis savo turiningoje, išpūdingoje kalboje pabrėžė, kad paskiausiais metais visas pasaulis ir ypač Europa pergyvena sunkius ginkluotosios taikos laikus. Nyksta romantiškos pacifistų svajonės, palaidotas nusiginklavimas, iškyla naujos valstybių grupės ir sąjungos, formuojamos naujos totalinio, naikinančiojo ir kitų karų teorijos, visur didinama kariuomenė, o išlaidos karo reikalams arba taip vadinamieji karo biudžetai kai kur yra pasiekę tokių astronomiškų sumų, kokių prieš didįjį karą niekas niekur nebuvo net girdėjęs. Tokioje sunkioje atmosferoje mažų tautų ir valstybių didesnis susirūpinimas savo saugumu ir apsigynimu yra ne militarizmas, ne troškimas karo, ne bendrai noras kariauti, bet tai yra būtinausia ir švenčiausia pareiga geriausių tautos sūnų krauju iškovotą laisvę ir nepriklausomybę visomis priemonėmis išsaugoti ir apginti. Tautos nepriklausomybei apginti ir valstybės saugumui užtikrinti, kaip aukščiausiajam tikslui, kaip kiekvienoje valstybėje ir tautoje, turi būti panaudotos visos valstybės valdžios žinioje esančios priemonės, tai valstybės užsienio ir vidaus politika, valstybės ūkis, finansai, mokslas,

Solenizantai iškilmes maršu

švietimas, auklėjimas, propaganda, spauda ir pagaliau kariuomenė. Tik darnus visų šių sričių bendradarbiavimas gali ir nedidelę ir mažą tautą bei valstybę padaryti saugia prieš bet kokius jai galinčius grėsti pavojus. Tai yra priešzastis, duodanti pagrindo susirūpinti savo valstybės saugumu ne tik kariuomenės vadovybei, bet ir visam valdžios ir visuomenės aparatui. Iš to pagrindo išeidama, mūsų kariuomenės vadovybė, turėdama be to galvoje aukščiau mano nupieštą bendrąją Europos karišką situaciją, paskiausiais metais ir pradėjo kiek intensyviau rūpintis per trumpesnę laiką užpildyti mūsų kariuomenėje tas spragas, kurios buvo likusios dar neužpildytos. Tik iš tų samprotavimų išeinant ir bus suprantama, kodėl šiais metais mūsų karo mokykla, neskaitant atsargos karininkų, išleidžia jau antrąją ir gausingą tikros tarnybos karininkų lai-

Išvykstantį Valstybės Prezidentą išleidžia Karo Mokyklos v-kas gen. št. plk. Musteikis ir jaun. leitenantai

da. Dvi laidos per vienerius metus. „Aš džiaugiuos susilaukęs naujų padėjėjų ir darbą dirbti pasirengusių darbininkų, kaip džiaugiasi tie pulkai, kur jūs, kaip reikalingi, esate paskirti. Vieni iš jūsų liks tarnauti kariuomenėje, kiti einate į kariuomenės atsargą, bet jūsų darbas ir vienu ir kitu, ypatingai jei jūs dirbsite valstybės saugumo stiprinimo darbą, visų yra ir bus lygiai vienodai svarbus ir garbingas. Ši valstybės saugumo stiprinimo darbą dirbant, kiekvienas karys, kur jis bebūtų, ar pulke, atsargoje ar šaulių sąjungoje, visur vienodai turi dirbti tą darbą visu pasiryžimu, siela ir mintimis. O kiekvienas tą darbą dirbantis karininkas, tiek pat tikroje tarnyboje ir atsargoje, turi būti visais atžvilgiais ir pasirengimu ir drausmės ir moralės, patriotiškumo ir visais kitais atžvilgiais tų darbininkų avangarde. Aš tvirtai tikiu, kad visi mes karininkai, ypatingai jūs, jaunieji, šiuo atžvilgiu jokių nepageidaujamų nukrypimų ir nemalonių išimčių nepadarysite. Jūsų pakėlimo proga pirmiausia dėkoju karo mokyklos vadovybei ir kadru už jūsų mokymą ir auklėjimą, o jums, tikros tarnybos ir atsargos leitenantai, aš visos kariuomenės ir savo vardu perduodu mūsų nuoširdžiausius sveikinimus ir linkėjimus. Nuo šiol visi mes esame mūsų jaunesniųjų brolių kareivių vadais, vadais pasirengusiais ir prisiekusiais ne tik darbu, bet ir krauju ginti savąją tėvynę. Tad šia proga ir kelkime mūsų taures už tai, kad šis mūsų pasiryžimas ir noras suteiktų mūsų tėvynei jos saugumo stiprinimą, o mūsų kariuomenei ir karininkams ne tuščios, bet tikrai savo darbais ir pasiryžimu užtarnautos garbės. Valio! — baigė kariuomenės vadas savo įspūdingą kalbą.

Karo Mokyklos viršininkas gen. št. plk. Musteikis nuoširdžiu žodžiu prabilo į visus iškilnių dalyvius. „Šie metai Karo Mokyklai buvo ypatingai našūs. Gegužės mėnesį išleidome vieną laidą 103 žmonių, šiandien išleidžiama į kadro kariuomenę 130 ir atsargos kariuomenę 213 žmonių. Mūsų mažai kariuomenei šie skaičiai daug ką pasako; parodo, kaip didėja ir auga mūsų kariuomenė. Šiandien išleidžiama 18-oji kadro ir 11-oji aspirantų laidos. Jie sudaro tam tikrą laikotarpį mokyklos gyvenime, kuriame jaunuoliams, baigus gimnaziją, teko išbūti du metus, kad taptų karininkais. Nuo šiol reikės trejus metus išbūti. Tas duos galimumą mūsų jaunesnius karininkus geriau parengti. Aspirantai išbuvę tik vienus metus. Aišku, laikas per trumpas, kad parengtų viršininką moderniam karui. Gal ir aspirantams bus prailgintas mokymosi laikas. Laidos, kurios šiandien iš Karo Mokyklos išleidžiamos, vi-

šų lektorių ir mokyklos karininkų manymu nebus blogesnės už anksčiau išleistas. Todėl Tamstos, šiandien pakeltieji karo vadai, neapvilsite šitokio mano žodžio, Karo Mokyklos, ir nei savo drausmės nei įgytų žinių atžvilgiu nebūkite prastesniais už anksčiau išleistus. Ir mokyklos sienas palikę būkite visuomet drausmingi, ištikimi priesaikai, būkite pasiryžę ir drąsūs kariai. Būkite paklusnūs visų jūsų būsimų viršininkų kariai ir sąžiningi visų būsimų jūsų valdinių viršininkai. Niekuomet nepasitenkinkite įgytomis žiniomis šioje mokykloje. Atvirksčiai, dirbkite dar daugiau, patys ieškokite sveiką darbą ir papildykite savo žinojimą. Ir atsargos karininkams darbo dirva labai plati. Yra daug kitokio darbo, todėl ką čia išėjote tai ne tam, kad pamiršti, bet paskleisti kitų tarpe. Prisiminkite giminingas organizacijas šaulių, skautų ir gausingų jaunalietuvių. Ir čia tamstoms pasisekimo nuoširdžiai linki visa Karo Mokykla. Būdami čia visi nešiojote gražiai supintas raidės AS. Nuo šiandien jų nebenešiosite, bet lai jos iš jūsų vaizduotės neišdils, lai primins jums asmenį, kurį reiškia šios raidės, kuris jums nurodė jūsų būsimų darbų kryptį. Per šias išleistuves man yra labai malonu padėkoti mūsų mokyklos Šefui, Vyriausybės Pirmininkui ir aukštajai karo vadovybei už visokeriopą paramą, kuri buvo taip noriai ir mūšiai teikiama. Taip pat noriu padėkoti visiems mūsų svečiams už atsilankymą ir lektoriams bei mokyklos karininkams, kurie taip sąžiningai ir sutartinai dirbo. Baigdamas aš pakviesiu visus čia esančius pakelti taure už šios mokyklos Šefą ir palinkėti jam visokio gero, gražios sveikatos ir ateityje mums vadovaujant.“

Jautrių, nuoširdžių padėkos žodžių pasakė pirmuoju mokyklą baigęs j. ltn. Cieminis ir ats. j. ltn. Lukoševičius. Iš jų energingai skambančių žodžių tryško nuoširdus dėkingumas motinai-mokyklai už suteiktas žinias ir suformuluotą asmenybę, o taip pat kietas pasiryžimas visu rimtumu eiti savo pareigas ir reikiant, — kuo vertingiausiai aukotis dėl tėvynės garbės ir laisvės.

Pabaigoje j. ltn. Variakojis trumpu, nuoširdžiu žodžiu priminė apie XVIII-sios laidos paliekamą dovaną Karo Mokyklai; tai dailininko Mackevičiaus paveikslas, vaizduojantis Karo Mokyklos rūmų pašventinimą 1919 m. balandžio 1 d. Už gražų mokyklos atminimą giliai susijaudinęs dėkojo Mokyklos viršininkas gen št. plk. Musteikis.

Sužavėti jaunųjų leitenantų dainomis, aukštieji svečiai, vaišėms pasibaigus, buvo audringai išlydėti jau gerokai pavakare. Pačiame vakare mokyklos rūmuose buvo išleidžiamųjų paskutinis pasilinksminimas.

Raitininkai poligono keliais

Raitininkų kelionė poligonan

(Eilėraštis, skaitytas per radio trečiojo poligono transliacijoje, rugsėjo 13 d.)

Jau Tauragės paliko mėlynieji bokštai,
Sudundo vieškeliai kanopų bildesiuos,
Ir dulkių debesiuos jauni medeliai trokšta,
Beržų geltonos kasos lenkias pakeliuos.
Tai mūsų voros traukia į Gaižiūnus —
Į poligono plotus „kautis“ smiltynuos,
Tenai barakai, palapinės tūno,
Tai karo laukas paupio kalnuos.
Nuostabios dienos! Linksmi žygin traukiam —
Su šypsena, lietuviška daina.
Ir visa tai, ko troškom ir ko laukėm —
Šiandie per maža mums, dar negana!
O kokios lygumos, žavingi upės kloniai
Sidabru žeri bangos pamiškėj,
Ir tie nameliai mieli ir malonūs,
O ten mažieji Vadžgiriai.
Ir čia nakvyne pasiguodę,
Vėl žygin traukiame pirmyn.
Vėl dulka plentas, Girkaunis ir kalvos
Vaizdai malonūs veržias atmintin.

Raitininkai Gaižiūnų radiofone IX. 13 d.

Ir pro Airiogalą, Algimantų alėjas,
Sustojom vienai parai atsigaust.
Iš ten Kėdainių linkui lėkėm vėju
Jau 4-tos nakvynės gaut.
Ir tarp Pelėdnagių gražioj ganykloj
Nurimo triukšmas ir daina,
O ryto 6-tą vėl mirgėjo eilės
Višiams vaidenosi pirmoji stovykla.
Jau 12-ta, ir Jonava po mūsų kojom,
Pušų kvadratai šypsos prieš akis.
Kelią į Ruklą viesulais nuklojom
Tenai masina saulė žaisdama smiltis.
Štai, jau stovyklos platus šviesus klonis
Barakai, upė su stačiais krantais.
Ir mus šypsodamies veidai sutinka.
Bičiuliai džiaugiasi atvykusiais svečiais.
Mes poligone. Viskas pasakyta.
Čia mes tėvynei mokomės tarnaut.
Dainos ir darbas vakare ir rytą.
Taip miela, gera čionai stovyklaut. **Gr. S. Kuzma**

Nepamiršiu...

Gražiam pušyne vėliavą nuleidom,
Ir paskutinį syk čia sugiedojom maldą.
Ar tik ne liūdesys išrašė tavo veidą?
Ar ne gražus prisiminimas širdį tau užvaldė?
O! buvo dienos — saulė ugnį taškė,
Ir prakaitas upeliais jauną kūną prausė.
Kovojom kaip tigras ir prieš eilės blaškėm,
Tai viskas dėl tavęs, tėvyne mylimiausia.
Paliks čia tuščios kalvos, vėjas kauks pušynuos,
Nebematysi niekur čia linksmo kario veido:
Jaunieji sakalai jėgas čionai mėgino
Ir karštą dieną ir saulei nusileidus.
Sudie, smėlėti plotai, iššliaužioti kampiliai,
Kur sėmėm brangų mokslą, kaip reikia laisvė ginti.
Nuo šiol man niekas kita, taip miela būt negali,
Kaip poligono darbą retkarčiais prisiminti.

St. O.

Naujieji kadro karininkai - jaun. leitenantai

Martynas - Andrius CIEMINIS, Povilas - Andrius VARIAKOJIS, Algirdas - Petras TAMAŠAUSKAS, Jonas BORTKEVIČIUS, Bronius KIAULĖNAS, Balys MARKŪNAS, Alfonsas - Julius ŠERNAS, Stasys ASADAUSKAS, Juozas BRAŽINSKAS, Vytautas STANEVIČIUS, Jurgis BANAITIS, Jonas BARYSAS, Aleksandras JANKEVIČIUS, Česlovas BANKAUSKAS, Stasys KAZLAUSKAS, Vladas GRĖBLIŪNAS, Antanas ARŠTIKAITIS, Jonas KEMĖŽA, Vladas BRŪZGA, Julius ABRAMAVIČIUS, Antanas PETKŪNAS, Nikodemas REIKALAS, Antanas SPEIČYS, Bronius VELYKIS, Antanas PETRULIS, Juozas JUŠKEVIČIUS, Jonas OBUCHAVIČIUS, Jonas GUŽAITIS, Juozas ČYVAS, Vacys SPRINDYS, Bronius ŠČEFANAVIČIUS, Leonas KARBAUSKIS, Jonas VARNAS, Petras URBĖTIS, Vladas JANČAUSKAS, Stasys MARKAUSKAS, Petras BALSAS, Vacys KRONKAITIS, Mykolas REPEČKA, Kazys MAŽONAS, Kazys BATŪRA, Juozas RAKAUSKAS, Stasys BAKŠYS, Kazys KONDRŪTAS, Kostas BAGDANAVIČIUS, Napoleonas PROKORENKA, Petras NARINKEVIČIUS, Petras - Povilas MĖLINIS, Kazys ALEKSIEJŪNAS, Jonas BURNICKAS, Silvestras - Kazys SLAVICKAS, Stasys GAIDIMAUSKAS, Petras PALIULIS, Albinas - Vytautas MILAŠEVIČIUS, Mečys KRIŠČIŪNAS, Antanas ŠPOKEVIČIUS, Bronius DEVEIKIS, Justinas - Gediminas PUSKUNIGIS, Jonas ADOMAVIČIUS, Stasys DAINIUS, Kazys PAŽEMEČKAS, Eliziejus ŠLEKYS, Pranas SAKALAUSKAS, Bronius GRITIŠ, Jurgis JUODZEVIČIUS,

Mykolas ORBAKAS, Vincas BAGDONAS, Nikodemas ABROMAS, Leonas TRILŪPAITIS, Juozas KAVALIAUSKAS, Marijonas DOMBRAUSKAS, Antanas ANDRUŠKEVIČIUS, Antanas PAŠKEVIČIUS, Vincas BUTKUS, Mečys - Domas STASIŪNAS, Juozas RIMKEVIČIUS, Vincas KVARACIEJUS, Kazys - Vytautas BARZDUKAS, Jonas MORKŪNAS, Alfonsas DAUGELAVIČIUS, Jonas ŽUKAS, Vitas KAROSAS, Petras LAUČYS, Antanas BULOTA, Bronius BUTEIKIS, Edmundas VAITKEVIČIUS, Jonas NAVIKEVIČIUS, Kazys MIKELIONIS, Bronius BIELKEVIČIUS, Povilas SKARDŽIUS, Martynas GRIGONIS, Vytautas VALIUKAS, Petras DUMČIUS, Aleksandras STANČIKAS, Albinas PABEDINSKAS, Aleksandras JAMONTAS, Alfonsas KALIBATAS, Andrius VASILIAUSKAS, Valentinas MILAŠIUS, Zigmantas MOLIEJUS, Vladas STATKEVIČIUS, Adolfas LAUŽIKAS, Klemensas BALTOKAS, Simeonas MIKAITIS, Balys - Jonas ŠIDLAUSKAS, Jurgis - Vytautas SKARŽINSKAS, Juozas KRŪVELIS, Bronius SERGAUTIS, Antanas KNEITA, Gediminas - Sergiejus KAMINSKAS, Vacys SKINDERIS, Valdemaras KANCLYVIUS, Martynas - Albertas KRUKIS, Leonas BILERIS, Antanas TALLAT - KĖLŠA, Vincas BUTVYDAS, Mykolas KOVALSKIS, Vacys GEDMINAS, Vladas TAMOŠIŪNAS, Petras SIMANAUSKAS, Stasys JAKŠUKAS, Juozas TARASEVIČIUS, Jonas KIMŠTAS, Česlovas RICKEVIČIUS, Mikas - Kęstutis DABULEVIČIUS, Julius ILGŪNAS, Vytautas - Kazys GONTIS, Kazys LEKEČKAS, Juozas ŠIVOKAS, Antanas SIMOKAITIS.

Be to, 213 aspirantų pakelta į atsargos jaunesniojo leitenanto laipanj ir paleista į atsargą.

Lietuviškai radiofonijai dešimt metų

Radio yra galinga propagandos ir kultūrinio darbo priemonė, kuriai negalima prieš pastatyti jokių kliūčių ir kuri nežino savo žodžiui atstumo ribų. Šią priemonę panaudojant žmonių švietimui, varomas didelės reikšmės darbas. Radio daugiausia padėjo išsiplėsti, lygiai kaip ir aviacijai, didysis karas. Tačiau visose valstybėse jis imtas plačiau naudoti jau po karo. Deja, mūsų kraštą radio bangos pradėjo raižyti žymiai

pradžiai. Taigi, mūsų radiofonui dešimtmetis suėjo šių metų pavasarį, tik jo sukaktuvių paminėjimas buvo atidėtas į šį rudenį.

Iš pradžių valstybės radiofonas veikdavo tik keliasdešimt minučių per dieną. Tada, daugiausia, buvo paskaitomos tik „Eltos“ paruoštos užsienio telegramos. Apie koncertus ir, bendrai, apie muzikalinę radiofono programą tada buvo dar sunku galvoti, nes buvo per

J. Bieliūnas, Valstybės radiofono direktorius

Inž. A. Stankevičius, Kauno radio stoties viršininkas

vėliau, nes anksčiau mes neturėjome jokių galimų šią galingą priemonę pasinaudoti.

Yra žinoma, kad radiofono veikimas yra glaudžiai susijęs su radio stotimi. Tad jis plėstis ir stiprėti galėjo tik tada, kai ėmė kurtis ir veikti mūsų radio stotis. Pirmoji mūsų radijo stotis buvo priimta iš vokiečių 1919 m. liepos 9 d. Ji buvo tik siunčiamoji ir perduodavo tik prancūzų ir anglų kariškų misijų telegramas. Radio ryšius su pasauliu tada Kauno radio stotis, daugiausia, palaikydavo per Rygą. Kiek vėliau buvo įsteigta ir klausomoji radio stotis, tačiau ji žinias duodavo tik krašto apsaugos ministerijai ir telegramų agentūrai „Eltai“.

Dabar esamoji Kauno radio stotis buvo pradėta statyti 1923 m. rudenį. Jos statyba dėl įvairių priežasčių užsitęsė ir buvo baigta tik 1926 m. pavasarį. Šios stoties pastatymas kaštavo 525.000 litų. Į darbą Kauno radio stotis buvo paleista tu pačių metų birželio mėn. 12 d. 19 val., kai radio bangomis pirmą kartą per mūsų žemę nuskambėjo žodžiai: „Alio, alio, radio Kaunas, Lietuva!“ Ši data ir laikoma lietuviškosios radiofonijos

sunkūs radiofono finansiniai reikalai. Vis dėlto šios kliūtys buvo greitai nugalėtos ir jau 1926 m. lapkričio mėn. 22 d. susiorganizavo pirmasis nuolatinis valstybės radiofono orkestras, kuris ir rūpindavosi radiofono programos muzikaline dalimi. Radiofono programai tvarkyti 1927 metų pavasarį buvo sudaryta radio taryba, kurios pirmininku buvo rašytojas Liudas Gira, o nariais įėjo visų ministerijų atstovai.

Radio jau iš pačių pradžių mūsų krašte rado gyvo pritarimo ir suleido gajus šaknis. Tai matyti iš radio klausytojų skaičiaus nuolatinio augimo. Taip, 1924 metais visoje Lietuvoje buvo tik 7 radio abonentai, 1925 m. — jau 172 radio abon., 1926 m. — 323, 1927 m. — 5.670, 1928 m. — 10.528, 1929 m. — 10.762, 1930 m. — 11.588, 1931 m. — 12.467, 1932 m. — 13.540, 1933 m. — 17.350, 1934 m. — 20.204, 1935 m. — 23.991 ir šių metų liepos mėn. 1 d. mūsų krašte buvo jau 30.441 radio abonentas. Tai nepaprastai radio klausytojų skaičiaus išaugimas, kuris galima paaiškinti tik tąja didele radio įtaka, kuri daroma mūsų visų sričių gyvenimui ir jo nuolat didėjančiam tempui.

Petras Babickas, pirmasis Valstybės radiofono vedėjas

Šiandien lietuviškosios radio bangos jau sklinda iš dviejų radio stočių — Kauno ir Klaipėdos. Paskutinioji stotis baigta statyti ir į darbą paleista jau šių metų pavasarį. Ją statė kaimynų latvių valstybinis radio fabrikas. Jos statyba kaštavo 415.000 litų. Klaipėdos radio stoties pastatymu yra padarytas didelis kultūros darbas ne tik Klaipėdos krašte, bet ir visoje Lietuvoje. Ypač dėl to, kad Klaipėdos radio stotis savo galingumu toli pralenkia savo pirmtakūną Kauno radio stotį.

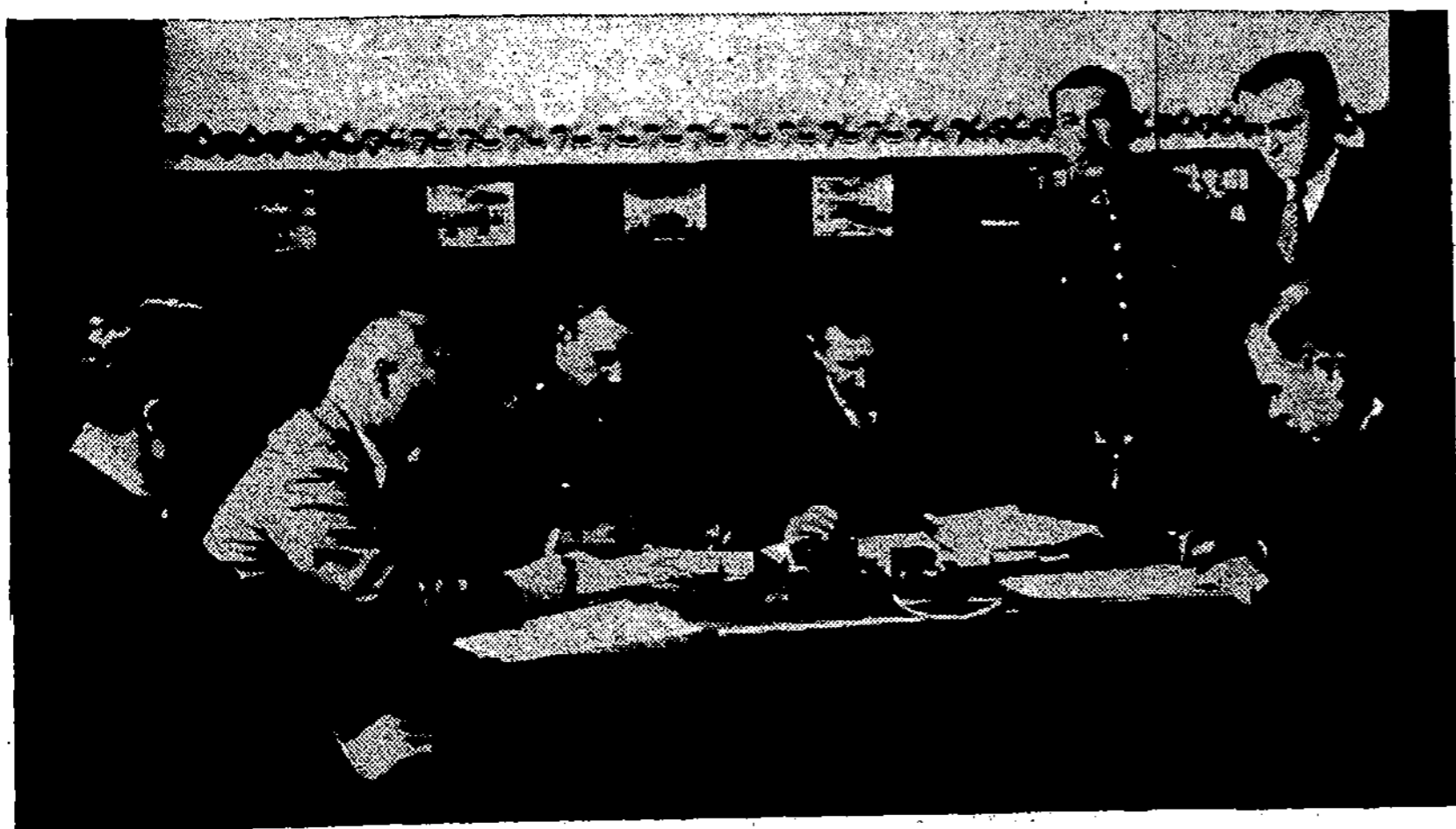
Pirmuoju mūsų valstybės radiofono direktorium buvo rašytojas Petras Babickas. Atsimindamas anuos netolimos praeities laikus ir pirmuosius mūsų valstybės radiofono žingsnius, P. Babickas dabar juokaudamas pažymi, kad tada visas mūsų radiofonas tilpdavo jo portfelyje. Iš tiesų, tada radiofonas neturėjo jokios didesnės patalpos, kurioje būtų galėjęs išplėsti savo veikimą. Nuo 1929 ligi 1934 m. valstybės radiofono direktorium buvo Antanas Sutkus, kuriam vadovaujant radiofonas persikėlė į dabantines savo patalpas ir iš viso padarė didelę pažangą. Radio studija oru ir požemiu buvo sujungta su visa eile transliacijos punktu — Kauno bazilika, Vytauto Didžiojo muziejum, Karininkų Rame ir t. t. Dabar valstybės radiofono direktorium yra Juozas Bieliūnas. Jis, padedamas redaktorių — Kl. Matusevičiaus ir Ant. Miškinio, toliau tęsia radiofono tvarkymo ir tobulinimo darbą.

Valstybės radiofono programa nuolatos gyvinama ir tobulinama. Jos žymiausią dalį sudaro koncertai ir, apskritai, muzikos sritis. Vien tik pereiniais metais val-

stybės radiofonas davė 2177 įvairius koncertus, per kuriuos radio klausytojai turėjo progos išgirsti ne tik mūsų, bet ir žymias užsienių muzikos ir dainos pajėgas. Toliau, eina paskaitos. Jos skaítomos iš politikos, ekonomijos, visuomenės, teisės, žemės ūkio, kūno kultūros, medicinos, pedagogikos, gamtos, istorijos, geografijos, religijos, kalbos ir meno sričių. Iš viso pernai valstybės radiofonas davė 2075 paskaitas. Valstybės radiofonas dar transliuoja pamaldas, įvairius vaidinimus, šventes, iškilmes ir kitokius paminėjimus. Didžiosios mūsų visuomeninės ir kultūrinės organizacijos — Šaulių sąjunga, Vilniui vaduoti sąjunga, skautai, darbininkai, rašytojai ir kiti turi savo nuolatinius radio pusvalandžius.

Šia proga, mums ypatingai malonu pažymėti, kad valstybės radiofonas, galima sakyti, nuo pat jo veikimo pradžios duoda vietos ir kariuomenės bei kariškiosios propagandos reikalams. Pirmoji kariuomenės transliacija buvo 1926 m. lapkričio mėn., kai iš karo muziejaus buvo transliuojamos vėliavų nuleidimo apeigos. Vėliau dar buvo transliacijų iš radio stoties, o nuo 1929 metų jau buvo įvesti nuolatiniai kariuomenės pusvalandžiai. 1933 m. buvo pradėtos kariuomenės transliacijos iš Gaižiūnų poligono. Taigi, matome, kad tarp mūsų kariuomenės ir valstybės radiofono artimesnieji bendradarbiavimo ryšiai užsimezgė jau gana seniai ir dabar jie nuolat gražiai plėtojasi ir bujoja.

Valstybės radiofono dešimtmečio proga, direktorius J. Bieliūnas, kalbėdamas su spaudos atstovais apie

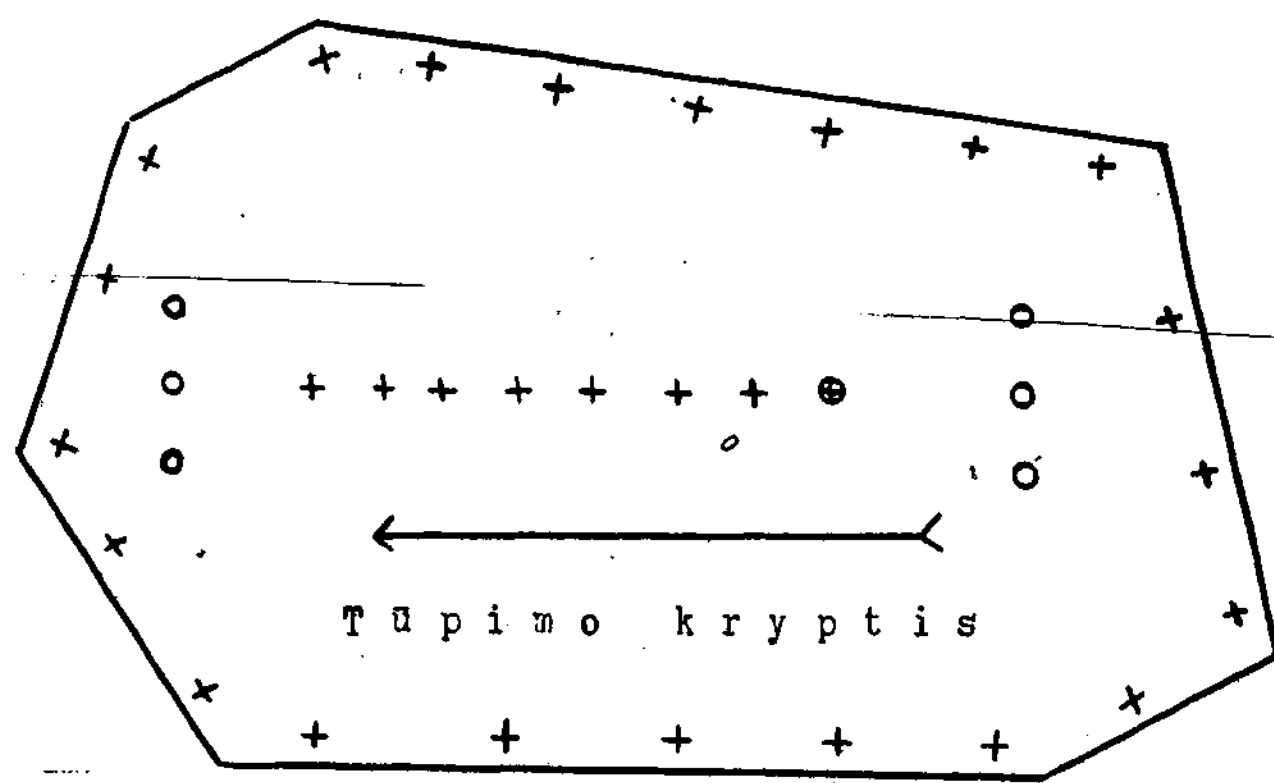
Komisija, 1930 — V. D. — metais perėmusi radio stotį iš krašto apsaugos ministerijos. Dešinėje sėdi plk. ltn. inž. Jurskis, pirmasis Kauno radio stoties viršininkas

NAKTINIAI SKRAIDYMAI

Ateities kare priešai kausis žemėje, ore, vandenyje, po vandeniu ir giliai žemėje įtvirtinimuose, neatsižvelgdami nei į atmosferines sąlygas, nei į laiką. Lis ar snigs, dieną ar naktį — kautynės vyks be perstogės. Todėl ir vienas iš galingiausių ateities karo ginklų — aviacija turės veikti ištisą parą. Dieną pats skridimas jokių sunkumų nesudaro, bet naktį, ir net prie gero aerodrominio apšvietimo, jis nėra jau taip lengvas. Sunkus ne dėl kautynių aplinkybių, bet dėl techniškų naktinio skridimo savybių.

Senam, įgudusiam lakūnui valdyti lėktuvą ore naktį — didelių sunkumų nesudaro, bet yra sunkiau nutūpti. Naktį akys nespėja taip greit spręsti lėktuvo aukštį nuo žemės. O tūpiant, tiek dieną tiek naktį, lėktuvą nuo žemės apie vieno metro aukštyje reikia, kaip lakūnai sako, išlyginti. Bet kai akys tikro atstumo spręsti nespėja, tai visados lyginama per žemai ir dėl to kartais lėktuvas smarkiai susiduoja ratais į žemę taip, kad gali lūžti važiuoklė. Išlyginti lėktuvą su didele aukščio atsarga 3—4 m irgi pavojinga, nes tada lėktuvas parašiotuodamas susiduoja į žemę, nuo to taip pat gali lūžti važiuoklė. Taigi, tikro aukščio sprendimas ir yra vienas iš sunkiausių naktinių skraidymų nepatogumų.

Žiūrint nakties tamsumo, naktiniam skraidymui aerodromas paruošiamas taip, kad lakūnas be didelių sunkumų galėtų matyti aerodromo ribas. Tūpimo kryptis pažymima įvairiaspalviais žibintais, pav. (1

1 brėž.

brėž.): 1) aerodromo ribos baltais žibintais (+), 2) lyginimo pradžia raudonais žibintais (o), 3) tūpimo pradžia žaliais žibintais (o), 4) tūpimo vieta baltais žibintais (+), 5) tūpimo pabaiga raudonais žibintais (O). Kai lakūnas tūpia taip paruoštam aerodrome be jokių kitų šviesų (tai galima daryti tik prie mėnulio šviesos arba šiaip labai šviesią naktį, švintant ar dar ne visai sutemus), tai elgiasi taip: atskrenda prie aerodromo ir, apsižiūrėjęs tūpimo kryptį, su tam tikra aukščio atsarga artinasi prie tūpimo pradžios. Pasiekęs raudonas šviesas, pradeda lyginti ir ties žaliomis šviesomis turi ratais pasiekti žemę. Eilė baltų šviesų padeda išlaikyti lėktuvo kryptį jau riedenant žeme. Jeigu lakūnas priėjo prie aerodromo su dideliu greičiu arba didele aukščio atsarga ir ties paskutinėmis raudonomis šviesomis dar lėktuvas nesiekė žemės, tai kyla ir vėl iš naujo eina tūpti.

Spalvotų šviesų atstumas vienu nuo kitų yra toks: pirmųjų raudonų nuo aerodromo krašto 100 m, žalių nuo raudonų 100 m, baltų nuo žalių 25 m, nuo paskutinių baltų iki raudonų 50 m, kurios nuo aerodromo krašto turi būti nearčiau, kaip 100 m. Tai yra paprasčiausias aerodromo paruošimas. Žibintus gali pavaduoti ir ištisa eilė sukurtų laužų.

Be žibintinio apšvietimo, aerodromas dar gali būti apšviečiamas galingais švyturiais, kurie įtaisyti ant automobilių ir yra paslankūs arba skirtinguose aerodromo kraštuose ant 20—25 m bokštų. Švyturiai įtaisyti taip, kad lakūnas mato tik šviesos spindulių pėdą, o pačio šviesos šaltinio nemato. Taip įtaisoma todėl, kad lakūnas, patekęs prieš švyturį ir žvilgsniu susidūręs su pačiu šviesos šaltiniu, staiga nebūtų apakintas ir laikinai nenustotų orientacijos.

Prie apšvietimo aerodromo šviesomis ir palengvinimo lakūnams tūpti dar galima priskaityti ir du netolimaus vienas kito pastatytus skirtingų skersmenų elektrinių lempučių ratus — žiedus (2 brėž.). Šie ratai lakūnui palengvina suvokti lyginimo aukštį. Lakūnas leisdamasis naktį prieina prie krašto aerodromo taip, kad matytų abudu žiedus — ratus. Esant tam tikrame aukštyje, žiedai turi atsidurti vienas kito viduryje. O šis aukštis kaip tik atitinka lyginimo aukštį. Taigi, lakūnas automatiškai išlygina lėktuvą ir jį tupdo. Šis

radiofono ateitį, pareiškė pageidavimą, kad radiofonas, taip kaip dabar radio stotis, pereitų susisiekimo ministerijos žinion, nes tai yra būtina tolimesniam radiofono veikimui. Antra, mums reikia galingesnės Kauno radio stoties. Tiesa, kai ši stotis buvo statoma, ji buvo viena galingiausių radio stočių visoje Europoje. Bet dabar, kitų kraštų stotims nuolatosis didinant savo galingumą, ji dabar virto jau bemaž silpniausia stotimi ir nuo Kauno toliau esančiose vietose mažai girdima. Dėl to galingesnės Kauno radio stoties pastatymas yra aktualus dienos klausimas, nes kitaip valstybės radiofonas gali nustoti savo reikšmės ir neatitiks jam pavestos paskirties.

Valstybės radiofonas savo veiklos pirmąjį dešimtmetį iškilmingai paminėjo rugsėjo 13 d. Be visos eilės turiningų pranešimų iš radiofono kūrimosi ir veiklos, valstybės teatre buvo suruoštas didelis lietuviškos mu-

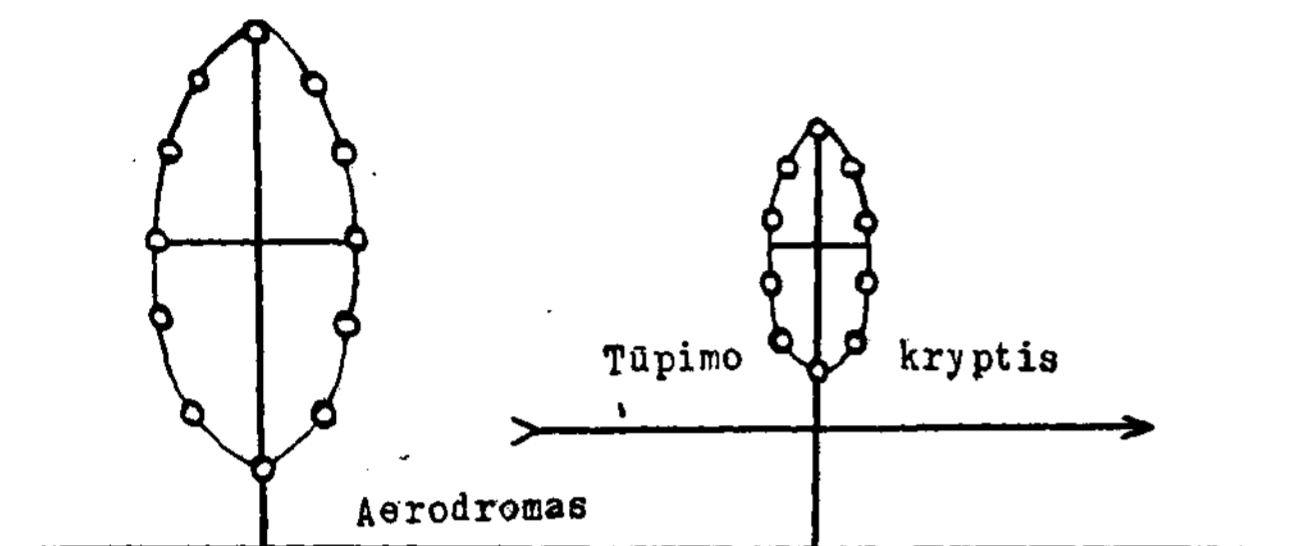
zikos ir dainos koncertas, kurį pertransliavo Latvijos ir Estijos radio stotys. Sąryšy su dešimtmečio sukaktuvėmis, rugsėjo 14 d. buvo atidaryta ir pradėjo oficialiai veikti naujoji Klaipėdos radio stotis. Atidarymo iškilnėse dalyvavo krašto gubernatorių inž. Vl. Kurkauskas, Kauno, Rygos, Talino radiofonų direktoriai, valdžios atstovai, visuomenės veikėjai.

Sukaktuvių išvakarėse Kaune įvyko Baltijos valstybių radio vadovybių konferencija, per kurią buvo apsvarstyti svarbesni šias tris valstybes dominantieji radio reikalai.

Valstybės radiofono dešimtmečio sukaktuvių proga šiai reikšmingai mūsų kultūros ir propagandos įstaigai linkime vaisingo darbo, o pirmiausia pasiekti savo troškimų išsipildymo — greitai susilaukti galingos Kauno radio stoties, kurios, drauge su valstybės radiofonu, laukia visi mūsų radio klausytojai.

būdas yra vienas iš senesnių ir dabar beveik niekur nenaudojamas.

Tai aerodrominiai apšvietimai. Bet lėktuvas turi ir savo tūpimo priemonių. Pav., mūsų Anbo IV yra aprūpintas visais naktinio skraidymo įtaisymais ir nereikalauja jokių aerodrominių švyturių. Lėktuvinis apšvietimas gali būti raketinis ir švyturinis. Raketinis apšvietimas gali būti pritaikomas prie galų sparnų arba reikiant tūpti iš lėktuvo išleidžiama su parašiutėliu raketa kuri dega 4—5 min., o per šį laiką jau lėktuvas lengvai nutūps.

2 brėž.

Sparnų galuose įtaisytos raketos uždegamos elektros pagalba. Jos pritaikytos taip, kad lakūnas matytų tik šviesos spindulių pluoštą, o ne pačią degančią raketą. Tokių raketų ant abiejų sparnų yra po dvi ir kiekvieną kartą lakūnas jas uždega paspaudęs lėktuvo apšvietimo instaliacijos lentoje įtaisytus mygtukus. Vienam nusileidimui užtenka vienos raketos, nes ji dega apie 75 sekundes laiko ir meta šviesos spindulius žemyn plačiu pluoštu. Naudodamasis šiomis raketomis lakūnas, nedaskridęs iki aerodromo 200—300 m, pasuka lėktuvą tikra tūpimo kryptimi ir 50—100 m aukštyje užsidega raketa. Jeigu pasiseka greit suvokti lyginimo aukštį, tai tūpimas visai gerai pavyksta, o jei lyginama per žemai, tai ratais susidudama į žemę ir lėktuvas šiek tiek pašokinėja. Raketinis apšvietimas yra patogus tuo, kad juo, esant reikalui, visur gali apšviesti ir pasirinkti bent apytikrį lauko aerodromą. Kaip taisyklė, lakūnai visada pirmiau dega raketą ant dešinio sparno, nes tiek dieną, tiek naktį tūpdami lakūnai žiūri pro kairį lėktuvo šoną. Todėl, kai dega raketa ant dešinio sparno, tai nėra jokio pavojaus, kad lakūno žvilgsnis susikryžiuos su degančia raketa ir jis bus apakintas.

Lėktuvinis švyturys yra įtaisytas taip, kad jis savo spindulių pluoštą mestų pirmyn ir reikalingu kampu žemyn. Tūpti, naudojantis lėktuviniu švyturiu, yra lengviau negu su raketa. Švyturio spindulių pluoštas driekiasi toli pirmyn ir padeda spręsti lyginimo aukštį. Švyturinis apšvietimas žymiai palengvina ir nutūpimo aikštelės pasirinkimą, kai dėl variklio neveikimo ar kitų priežasčių reikia tūpti nežinomoje vietoje. Švyturys elektros srovę gauna iš lėktuvinio aku-

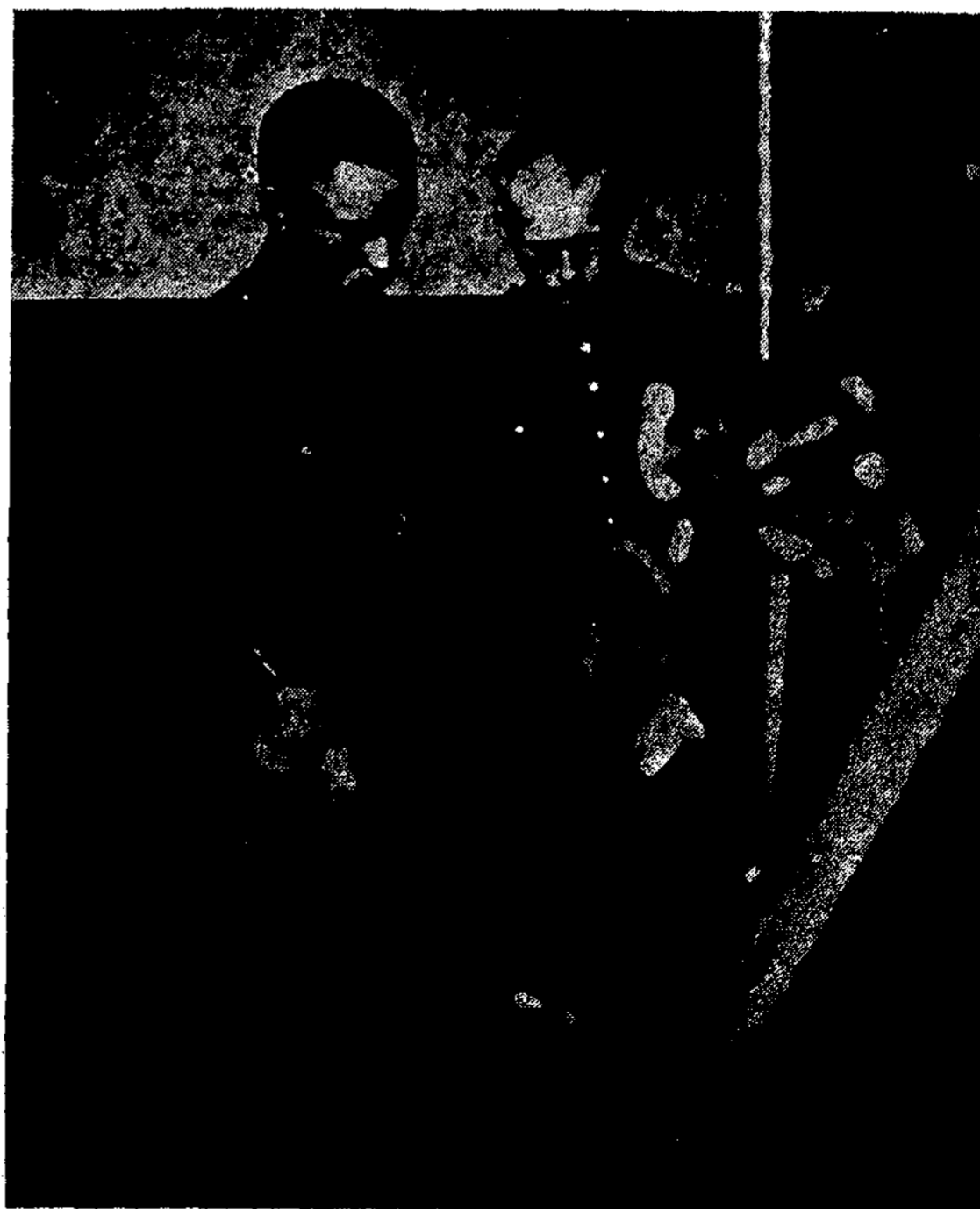
mulatoriaus arba dinamo mašinelės. Akumulatorius kartu su dinamą yra geriausias apšvietimo būdas, nes netikėtai sustojus varikliui, švyturys gautų srovę iš akumulatoriaus ir lakūnas gali laisvai pasirinkti tūpimo aikštę arba aerodrome nutūpti. Toks elektros energijos šaltinis visuose moderniškuose lėktuvuose ir įtaisytas.

Per naktinius skraidymus turi būti apšviestas ne tik pats aerodromas, bet ir visos netoli aerodromo esančios aukštos kliūtys, kaip fabriky dūmtraukiai, aukšti namai, radio bokštai, stiebai. Taikos metu aerodromas ir aplinkinės kliūtys laikomos tol apšviestos, kol skraido lėktuvai. Jei skraido keli lėktuvai kartu, tai eidami tūpti, signalinėmis lempomis ar sutartų raketų kodu (pav., lėktuvas iššauna raudoną raketą, o žemėje baltą ir tuo leidžia lėktuvui tūpti) prašo pranešti ar laisvas aerodromas ir ar galima tūpti. Tik gavę leidimą artinasi prie aerodromo ir tupia. Kad lėktuvai nesusidurtų ore, kiekvienas ant sparnų ir uodegos turi signalinius žibintuvėlius, kurie dega visą laiką iki lėktuvas yra ore.

Karo metu aerodrominės šviesos tuoju gesinamos po lėktuvo nutūpimo ar pakilimo ir naujai grįžusiam lėktuvui reikia sutartu kodu (kuris kasdien, o kartais ir dažniau keičiamas) iššaukti aerodromą ir prašyti, kad uždegtų tūpimo šviesas. Visą laiką šviesos nedeginamos, todėl, kad priešas tuo nepasinaudotų ir lengvai nesurastų mūsų aerodromo, o suradęs jo lėktuvais nepultų.

Naktį visai neskraidoma, kai žemai debesys (100—200 m aukščio), rūkas, didelė audra, pūga, smarkus su audra lietus. Taikos metu lakūnai atlieka kilimus ir tūpimus naudodamiesi visomis esamomis apšvietimo priemonėmis, kad karo metu būtų įgudę ir galėtų naktį skraidyti be jokio pavojaus sau ir lėktuvui dėl blogo tūpimo ar kilimo.

Ma.

Korespondentai spaustuvėje prie linotipo

Su šiuo numeriu siunčiamas visoms mokykloms ir „Kario“ prenumeratoriams nemokamas priedas „Saulės - Šiaulių kautynės 1236 metais“.

Besiartinančio rudens pranašai švaistosi aerodrome. Vėjas su smulkiu lietum skalauja angarų sienas. Pagauti stipresnio vėjo, pageltę lapai sukuriais pakyla į orą ir čia pat vėl plasdina žemėn. Nyku, kai negali pakilti į erdves, kai lietaus verčiamas turi slampinėti apie angarus ir, pakėlęs galvą į dangų, maldauti, kad pranyktų debesys ir švisteltų saulutė.

Juo nykiau, kai visa eskadrilė pasiruošusi kilti į Palangą ir nėra gero oro. „Gero vėjo“ linki sklandytojas sklandytojui, „gero oro“ turėtų linkėti lakūnas lakūnui.

Vėjas lakūnui padeda ir lietus per daug nekenktų, jei jis lytų iš aukštų debesų, jei jo žemi debesys su rūku nesidraikytų pažemiais. Rūkas ir žemas lietus trukdo eskadrilei išskleisti sparnus. Ji laukia tvirtai uždarytuose angaruose.

Bet neamžinai laukė. Išsiblaivė dangus, tirštais kamuoliais nusirito debesys ir, Anbo sparnų nešami, eskadrilės lakūnai pasuko Palangos link.

Melsva Nemuno juosta veda į vakarus. Nemuną vandeniui maitina Neris, Nevėžis, Dubysa, Šešupė. Gražios Lietuvos upės. Nesigaili dainiai joms dainų. Bet dar gražiau jas apdainuotų, dar labiau garbintų skardingą Dubysą, tylų Nevėžį, sraunų Nerį, lygiais laukais tekančią Šešupę mūsų dainiai, jei pakiltų į padebesius ne tik siela, bet ir kūnu. Iš aukšto jie stebėtų gražias lankas, slėnius, skardžius, prisiglaudusias upių pakrantėse samanotas bakūzes. Nepaspėtų jų plunksna braukti paskui besikeičiančius vaizdus, paskui po Anbo slenkančia kino vaizdų juosta. Vaizduotė būtų kupina gražiausių vaizdų, kurie išsilieję baltam popieriuje keltų kilnius jausmus, ugdytų prisirišimą prie savo krašto ir skiepytų karštą tėvynės meilę. Bet poetai ne lakūnai, o lakūnai ne poetai — baigi savo išblaškytas mintis ir prisiveji vado lėktuvą.

Keičiasi vaizdas po vaizdo. Kertam kelius, miškus, gyvenamas ir negyvenamas vietas ir vis arčiau, arčiau pajūrio, arčiau pasiilgtos Baltijos. Dirstelėju į vieną į kitą pusę, atsisuku ir žvalgo pasižiūrėti, kurio nuo šaltos oro srovės paraudusią nosį pamačiau veidrodyje. Ant žemėlapių kažkokį tašką prispaudęs pirštu lygina su žemai esančia vietove. Noriu jam padėti su-

lyginti ir pažinęs be žemėlapių praskrendamą punktą, per aviofoną sušunku:

— Vadžgiris, o ten toliau Eržvilkas, apraizgytas Šaltuona, Mituva ir Šešuva.

— Tikrai Vadžgiris, o ten Skirsnemunė su Jurbarku, — pirštu rodo į marguliuojantį prie Nemuno Jurbarką ir Nemunu rūkstantį garlaivį.

Lengva ir žvalgui ir lakūnui sekti paskui vadą. Kur vadas, ten ir visi, o kas sakytų, kad vadas paklys, pasakyti, kad jis apsiriko nė kiek nebus klaidinga.

Nešamės per Tauragės—Jurbarko miškus. Mano žvalgas pirštais barbena į lėktuvo šoną ir per aviofoną traukia:

— Geriam visus gėrimus, tiktai vanduo ne dėl mūs...

— Vanduo ne dėl mūs, bet benzino gali kartais puslitrį ir nenoromis išmaukti, — šaukiu per triūbelę.

— Kuo seniau buvo garsi Tauragė, — kaip tauragiškį, erzina mane žvalgas.

— Tuo, kuo dabar Kalvarija, — atsakau nuo Obelijos ežero žvalgui.

Prie miesto baltuoja „Maisto“ bekony fabrikas, toliau aplink kelios plytynčios, graži geležinkelio stotis, geležinis upės Jūros tiltas, vandens varoma su garsiu Jūros tvenkiniu elektros stotis, sena prieškarinė mūtinė, dabar komercine gimnazija virtusi, raudonos pulko kareivinės, buvęs gražus Tauragės dvaras su naujomis kareivinėmis ir arklidėmis, tiesus kelias iš Tilžės per Šiaulius į Mintaują ir visa Tauragė. Gatvių su namais ir kreivų ir tiesių visos atrodo suraizgytos, sumazgytos į vieną punktą — turgaus aikštę subėga. Tolumoje apskritas ežeriukas su durpiniais krantais. Kai rėje švėkšna, dar toliau dešinėje prie upės prisiglaudęs Rietavas.

Debesys žemėja ir spaudžia mus žemyn ir žemyn. Aukščio rodyklė šimtą po šimto nubraukia iš savo balanso ir artinasi prie nuliaus. Visai bankrutuos. Apačioje taršosi rūko likučiai. Kirsdami Jūrą, įlendam į lietu. Žvarbūs lietaus lašai slysta Anbo liemeniu ir pavirtę smulkiais lašeliais, atsilieka. Žvalgo nosis lietaus lašų negailestingai varginama dar labiau paraudo. Akiniai aprasoja, per veidą ritasi vanduo ir čiurkšlėmis teka į praviras lūpas.

— Dabar ir vanduo dėl jūs, — riktelėjau prisiminęs dainelę.

Bet žvalgas kažko rimtai nusiteikęs ir susikaupęs. Dirstelėju žemyn. Taip, tai Judrėnai. Skaudžiai suvirpa siela ir sukelia skaudžius atsiminimus. Pradedi vaizduotis, kaip sunkiai kovoja su nenugalimu, amžinu lakūnų priešu — rūku į jo glėbį pakliuvęs jaunas lakūnas. Šiurpas nukrato, kai prisimeni visus tuos išgyventus ir jam vienam težinomus šiurpius momentus. Žuvusiam kautynių lauke draugui gali pasakyti: — Tu žuvai, bet mes dar likom ir priešui atkeršysim.

Bet žuvusiam draugui kovoje su nenugalimomis gamtos jėgomis tenka žemai nulenkti galvą ir pasakyti: — Tu žuvai, tavo auka tebūnie mums pamoka, kaip panašioje kovoje su sunkiomis gamtos jėgomis reikia kovoti ir elgtis, kad nežūtume.

Judrėnai amžinai liks mūsų atmintyje, Judrėnai visados primins skaudžios lėktuvo avarijos, pareikalavusios karo lakūno v. p. Sargauto gyvybės, nelaimės vietą. Nukirsti lėktuvo medžiais, išmušta miške duobė, ilgai bylos apie šioje vietoje skausmingą sakalo sparnų lūžimą.

Kartu su oru taisosi ir skaudžių prisiminimų prislėgtas ūpas. Čia pat jau Kretinga. Iš Baltijos kyšo ir Palangos bažnyčios bokštas. Naujas plentas tiesiai žymi kryptį į pajūrį. Ta pati pernykštė Kretinga, niekas nepasikeitęs, nieko naujo akis nepastebi. Išdžiūvus Akmenė, medžių gojuje stūksanti bažnyčia, balti buvusio puošnaus dvaro rūmai, vienuolynas, vandens malūnas, gražūs tvenkiniai, prieš didelę Baltiją atrodo kaip vandens lašai ir visa Kretinga. Praūžė, kad visko ir nepastebėti.

Palangos aerodrome tarp pušų nauji angarai, namas mechanikams gyventi ir kitos patalpos, kurios atėmė visą romantišką palapinių gyvenimą.

Sukam ratą virš Palangos. Vėjas plažė kelia dulkes, jūroje maudosi tik maudyklių apsaugos stulpai, putotos Baltijos bangos smarkiais dūžiais lūžta nepasiekusios kranto arba pavirsta smulkiais purkšlais, atsimušusios į jūros tiltą. Vėjas ir šaltas oras visus vasarotojus išgujo iš pajūrio. Vieni jų išsislapstė vilose, antri, susigriebę daiktus, išmovė namo. Gana vasaroti. Rugsėjo oras ne vasaroti.

Gražios alėjos dabina Palangos pušyną, veda vasarotojus į Birutės kalną, į pušimis pakvopusias poilsio vietas. Kelios naujos vilos prie Vytauto gatvės ir kitose vietose. Bažnyčios bokšto laikrodys nepavargdamas skaito laiką daug greičiau negu kiti laikrodžiai. Gerai, kad bokšte kybotų laikrodys, kurio valanda turėtų kokią 300 minučių. O dabar visiems vasarotojams jis pašėlusiai meluoja, per greit sukas. Vasaravimo vietose turėtų nebūti nei laikrodžių nei kalendorių. Tada tai gyvenimas būtų!

Artinamės atgal į aerodromą. Leidžiasi vadas, paseskame ir mes vienas paskui kitą ir nutūpę riedename prie angarų.

— Atsikratėme, nes šiandien oras duobėtas, kai Laisvės al. okupacijos laikais, — raižosi išlipęs majoras.

— Atsikratėme, — priduria vienas iš lakūnų.

Seni eskadrilės vilkai — lakūnai. Koks oras bebūtų — jų per daug nejaudina. Nutūpę retas kuris suminės atskridimo keblumus. Rodos, viskas puikiausiai sekėsi, oras gražiausias, skridimo sąlygos puikiausios. Išlipa iš lėktuvo, pasako mechanikui, kaip veikė variklis, užtraukia dūmą ir vėl galvoja apie naują skridimą bet kurį kovos uždavinį vykdyti. O ir į Palangą atskrido maloniausius viso laikotarpio uždavinius atlikti — šaudyti į ore judančius taikinius — rankoves ir marškas. Nors tai nėra tikras oro kautynių šaudymas, bet vis netoli to. Smagu, kai išleidęs skirtus šovinius, randi jų kelis kliuvusius ir į taikinį. Šiomet kažkaip dar smagiau šaudyti, kad prieš lėktuvo nosį matai didžiausią drobulę, į kurią, rodos, visos kulkos teks, bet, kai numeta taikinį, išilgai ir skersai keliais išvaikščioji, kai išvartai visas siūles, vos surenki tiek skylių, kiek reikia, kad šaudymo uždavinį užskaitytų.

Taip ir pilam nuo ryto iki vakaro. Vieni nusileidžia, kiti kyla. Vieni šaudo, kiti skyles skaito, kad tik daugiau kas už jų nepataikytų. Kad galėtų, tai kokią skylę ir nusuktų. Dar viena naujybė, tai, kad pradėjom šaudyti dažytomis kulkomis. Tas sutrumpina šaudymo laiką ir sumažina pakilimų skaičių, nes tuo pačiu pakilimu į vieną taikinį gali šaudyti įvairiaspalviai nudažytomis kulkomis keli lakūnai. Kartais kuri skylė neaiški, tai kiekvienas nori užsiskaityti sau ir tenka

skirti „ekspertus“, kad nustatytų ar skylė juodos, raudonos, žalios, mėlynos kulkos pramušta. Atsitinka, kad per šaudymą kulka tenka į taikinio virvę ir taikiny su visais pataikymais nuplasdena į Baltiją, iš kur tik po kelių dienų bangų į krantą išplaunamas. Tada visos skylės vienodai nudažytos ir, kad nė vieno nenu-skriaustų, tai visi skyles dalinasi po lygiai.

Lakūnams poilsio Palangoje nėra. Retai kada ir dulkes gali bangose nuplauti. Bet nė vieno iš jų nerasi, kad nenorėtų nors ir blogiausių orų metu Palangoje pabuvoti. Jį traukia gražios vietovės ne tik iš oro pasigrožėti, bet ir žemėje pajusti tikrą Palangos grožį, pasigerėti saulėlydžiais iš Birutės kalno, stebėti banguojančią jūrą nuo Naglio kauburio. Stipria gamtos jėga kvėpuoja Baltija ir toji stiprybė, pratusiam kovoti su gamtos jėga lakūnui, suteikia nenugalimą pasiryžimą siekti užsibrėžtų tikslų, kuriais garsintų savo kraštą ir lietuvių vardą.

Džiaugiasi Palangos grožybėmis eskadrilės lakūnai, džiaugiasi ir eskadrilės variklių sveikatos saugotojai — mechanikai. Antai storas su dideliais ūsais eskadrilės vyr. mechanikas neiškenčia kiekvieną vakarą neaplankęs jūros tilto, nepakilęs ant Birutės kalno, nesėdėjęs ošiančiam šile mėnuliui šviečiant. Pustekiniai laksto mechanikai, kad greičiau paruoštų lėktuvus sekančios dienos šaudymams, kad anksčiau galėtų aplankyti nuo pernai nematytas Palangos gražias vietas, kad iki valiai pasisotintų gamtos grožiu. Po šaudymų lakstydami, vienas kitam padėdami, nevengia ir juoką iškrėsti ir sąmojingą posakį pasakyti.

— Na, vyrai! Padėkit man ir aš vienas iškelsiu, — juokauja mechanikas su ūsais, keldamas benzino statinę su keliais kitais mechanikais.

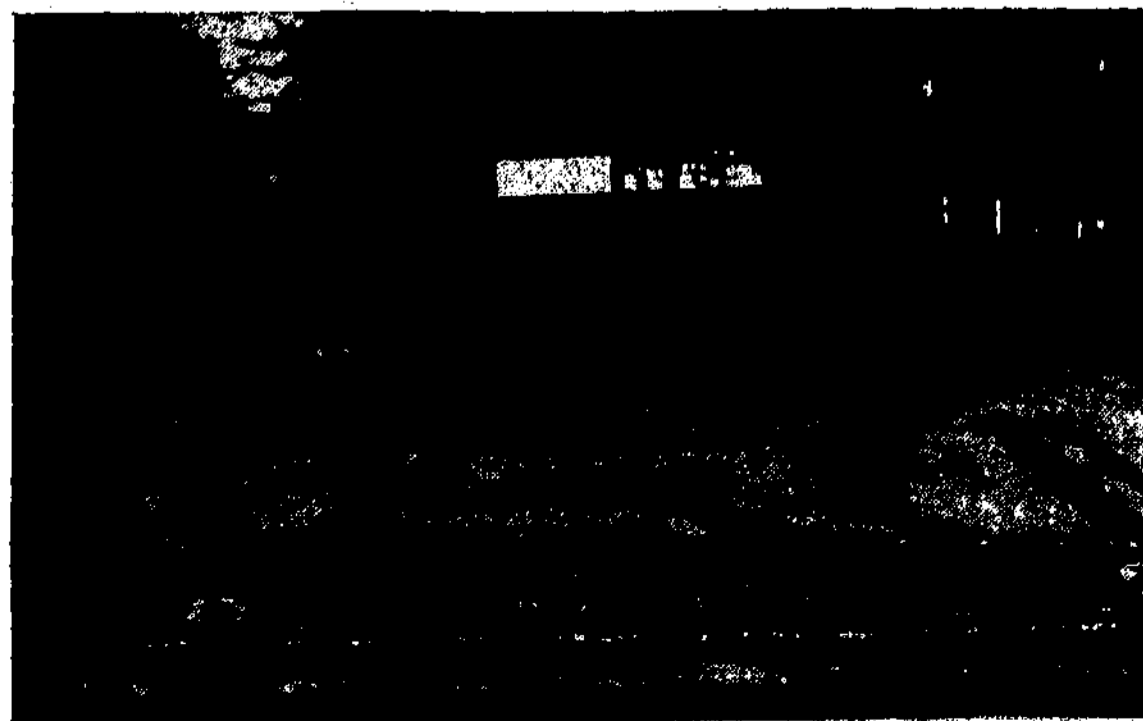
— O karolius, Jonai, ar nupirkai žmonai? — erzina labai rimtą mechaniką Joną.

— Jūs tik pirkite, man nereikia, — atsikerta Jonas ir nudrožia su pilnomis benzino piltuvėmis. Jis ruošia rytdienos skridimui savo numylėtąją „65“ ir į kalbas, kol neparuoš, neišsileidžia.

Neilgai tenka išbūti Palangoje, bet ir per šį laiką tiek visi pamėgsta ją, kad grįžta į Kauną atbuli. O kai kam atsisveikinant ir smarkiau suplazda širdis. Nes čia lieka tai, ko kartu pasiimti negali, o sugrįš tik už metų.

Žalių Anbo eskadrilė staugdama plėšiasi į erdvę, juodų dūmų juostos nužymi kelią Kauno link. Lik sveika, Palanga! Lauk! Kitamet sugrįšime! —

Ma.

Ulonų stovyklos papuošimai poligone

Pamaldos transliuotos per radio iš poligono IX. 13 d.

Trečioji šių metų poligono transliacija

Jau kelinti metai, kai mūsų visuomenė per radio bangas yra informuojama apie mūsų kariuomenės darbus, karių gyvenimą, jos pažangą bei atliekamus jos vienokius bei kitokius darbus. Toji informacija atliekama iš mūsų radiofono per vadinamus kariuomenės radio pusvalandžius. Anksčiau tuos radio pusvalandžius rengdavo ir jiems vadovaudavo pats Spaudos ir Švietimo Skyriaus viršininkas plk. Šarauskas arba jo pavestas karininkas. Paskiausiai jo buvo įtrauktos ir pačios kariuomenės dalys. Iš eilės kiekviena Kauno įgulos dalis bei ginklo rūšis su savo kariais pasirengdavo iš savo darbo srities veikalėlių ir Spaudos ir Švietimo Skyriaus viršininko arba jo skirto karininko vadovaujama juos radiofone įvykdydavo. Vasaros metu, kada kariuomenės dalys išvyksta į kariuomenės poligoną, tas reikalas taip pat nepraleidžiamas. Ten įtraukiami į tą kultūringą darbą ir kitų įgulų kariai ir transliacijos įvykdomos iš paties Gaižiūnų poligono. Tokios transliacijos jau treji metai, kai esti iš poligono. Pirmiaisiais metais buvo tik viena, pereinamais metais dvi, o šiais metais net trys.

Rugsėjo 13 dieną buvo paskutinioji šiais metais transliacija iš poligono. Jai pasirengti poligono viršininko buvo pavesta mjr. Labučiuui, kuris parinko iš visų pulkų tam darbui tinkamus karius. Technikinį darbą atliko ir pačioje programoje dalyvavo 1 gusarų pulko j. ltn. Cininas. Transliacijai vadovavo Spaudos ir Švietimo Skyriaus viršininkas plk. Šarauskas. Transliacija prasidėjo poligono pamaldomis. Į transliacijos vietą, kuri buvo parengta ties Ruklos dvaru, ant gražaus kalnelio pušynėly, ant Neries upės kranto pradėjo rinktis tiek atskiri kariai, tiek apylinkės gyventojai. 10 val. įvairiuose poligono rajono kampuose skambėjo karių dainų ir karinių orkestrų garsai, kavalerijos pulkai žygiavo iš savo stovyklos į poligono pamaldas. 10 val. 30 min., atvykus poligono ir kavalerijos viršininkui gen. ltn. Tallat - Kelpšai, prasidėjo pamaldos, kurias laikė 2 ulonų pulko kapelionas kun. Jonaitis.

Pamaldų metu griežė 1 gusarų ir 2 ulonų pulkų orkestrai ir giedojo raitininkų choras. Nuo 16 val. ligi 17,30 val. įvyko linksmoji programos dalis. Poligono kariai, kaip padėką radiofonui už jo didelį patarnavimą kariuomenei ir visai tautai, pereinamąjį sekmadienį pradėdami iš Gaižiūnų poligono kariuomenės transliaciją, radiofono dešimtmečio sukaktuvių proga per radio bangas perdavė šitokią sveikinimą:

(Radio 10 metų sukaktuvėms)

Radio bangos skrieja ir rangos
Oro laisvaisiais keliais,
Radio gijos visą žmoniją
Jungia skaisčiais spinduliais.

Radio mielas džiugina sielą,
Virkdō miškus, arimus.
Lietuvos kario dainą ir žodį
Neša toli į namus.

Sklyskite dainos linksmos ir žvainos,
Taip kaip tėvynės karys.
Radio gijos visą žmoniją
Laimingesne padarys!

1936 m. IX. 13 d. Kariuomenės poligonas.

Toje transliacijoje mūsų raitininkai gražiai pasirodė. Parodė, kad jie moka ne tik gražiai joti, smarkiai kardu kirsti rykštes, peršokti su arkliu aukštas kliūtis, poligono laukuose energingai „kariauti“, bet kad jie gali ir moka gražiai pasirodyti ir meniškoje dalyje. Kas yra buvęs poligone, tas gerai žino, kad ten darbais visi apkrauti, o ypatingai raitininkai jo daug turi. Pėstininkas, grįžęs iš lauko darbų, apsitvarkęs pats savo ir savo draugą šautuvą, gali ilsėtis bei kitą darbą dirbti, o raitininkai pirmiausia turi pasirūpinti daugiau negu savimi savo žirgu, jo šarvais bei kitais reikalais. Tuo būdu kavaleristų sąlygos poligone be galo sunkios ir jiems bet kurie pašaliniai darbai ypatingai yra sunkiai įveikiami. Bet raitininkai neblogiau pasirodė už pėstininkų bei kitų ginklų rūšių poligone surengtas transliacijas. J. ltn. Cininas gražiai sutvarkė programą kelione po stovyklas. Nemaža parašė savo kūrinių 3 dragūnų pulko grandinis S. Kuzma „Į poligoną“, gusarų pulko jaunas kareivis Rožėnas eilėrašty „Poligone“.

Ypatingai daug gražios sielos ir gabumų buvo įdėta gusarų jauno kareivio Rožėno eilėrašty „Poligone“. Jo turiningas eilėrašty tiek vietos žiūrovams, tiek klaususiems prie radio ruponų padarė stipraus įspūdžio. Visa programa buvo labai plati ir įspūdinga. Poligone jos klausėsi pats poligono viršininkas gen. ltn. Tallat-Kelpša su žmona, kavalerijos pulkų karininkai su savo svečiais bei pažįstamais, apylinkės gyventojai ir pulkų kareiviai — kavaleristai, šarvuotininkai bei kitų dalių esantieji poligone kariai.

Po programos Spaudos ir Švietimo Skyriaus viršininkas plk. Šarauskas poligono ir kavalerijos viršininkui gen. ltn. Tallat-Kelpšai pristatė ilgesnį laiką dirbantį, kaip režiserių, dramos artistą p. Čaikauską, buvusį radiofono vedėją p. Babicką, programos sudarytoją j. ltn. Cininą ir kitus nemažiau prisidėjusius prie kariuomenės radio programos. Poligono viršininkas gen. ltn. Tallat-Kelpša padėkojo Spaudos ir Švietimo Skyriaus viršininkui plk. Šarauskui už rūpesčius, surengiant poligone radio programas ir programos dalyviams, nes per tokias transliacijas esąs palaikomas

Apie mūsų jūrininkų uniformą

Gal ne kartą teko mūsų skaitytojui girdėti apie mūsų kariuomenės uniformą, bet, tur būt, apie mūsų karo laivyno jūrininkų uniformą dar nėra tekę girdėti, o kai kas dar, aplamai, nežino ir gerai neatskiria mūsų karo laivyno jūrininkų nuo paprastų civilių jūrininkų. Todėl šiuo atveju apie mūsų jūrininkų uniformos įvedimą tenka kalbėti kaip apie istorinį įvykį.

Uniformos nešiojimo taisyklės liečia karininkų ir eilinių jūreivių uniformą ir susideda iš trijų skyrių.

I skyrius: karininkų pagrindinė uniforma, II viršelių ir III likt. puskarininkų ir jūreivių uniforma.

Karininkų tarnybinė vasarinė uniforma: a) rikiuotės, b) lauko, c) nerikiuotės, d) sargybų ir e) parado. Išeiginė: a) paprasta ir b) iškilmių.

I. Tarnybinė uniforma nešiojama vadovaujant ginkluotiems ar neginkluotiems jūrininkų daliniams krante arba lauke, lauke ir krante visais tais atsitikimais, kada nenumatyta kitos uniformos, laike visų lauko pratimų, sargyboje, prisistatant viršininkams, išskiriant atsitikimus, kada dėvima iškilmių uniforma, klausinėjant skundų, sutinkant ir palydint viršininkus, iškilmingose laidotuvėse, paraduose ir garbės sargyboje.

a) Vasarinei rikiuotės uniformai priklauso: balta kepurė, baltas arba juodas munduras, tokios pat kelnės, juodi pusbačiai, kortiko kardo saičiai, baltos pirštinės, minkšti viršutiniai marškiniai, stačia vienlinka arba dviguba atversta apikakle, juodas ilgas kaklaraištis, juodi antpečiai ir kortikas, paprastas diržas ant munduro ir pistoletas prie diržo, b) nerikiuotės: tas pats, tik dar galima baretos, b) lauko visa tas pats, d) sargybų: visa tas pats, tik diržas lakuotas, kardas ir pistoletas, e) parado: visa tas pats, kardas, visi garbės ženklai,

Išeiginė paprasta uniforma dėvima oficialiuose pamaldose, išleistuvėse, valstybės teatre, baliuose, vakaruose, pokyliuose bei vizituose. Išeiginei paprastai uniformai priklauso tas pats kas ir rikiuotei, baltas arba juodas surdutas, batai lakuoti, kortiko kardo saičiai arba juosta ir diržas po surdutu, kortikas, baltos pirštinės, skersinis juodas kaklaraištis ir baretos, įsakymu vyriausias ordinas, b) iškilmių: prisistatant Valstybės Prezidentui, viršininkams, išvykstant į kitą dalį ir kitas oficialias iškilmes. Iškilmių uniformai priklauso tas pats kas ir paprastai išeiginei, tik juosta ir diržas po surdutu, antpečiai auksiniai, kardas ir visi garbės ženklai.

Karininkų žiemos rikiuotės uniforma: kepurė juoda, munduras juodas, štibletai juodi, kortiko kardosaičiai, pirštinės odinės, marškiniai su minkšta krūtine, kaklaraištis ilgas, juodas, antpečiai juodi, ginklų kortikas. Visais kitais atvejais mažais tesiskiria nuo vasarinės uniformos.

II. Viršelių tarnybinė uniforma susideda iš: 1) rikiuotės, 2) lauko, 3) sargybų, 4) parado ir 5) išeiginės.

Vasarinei rikiuotės uniformai priklauso: balta kepurė, kasdienis baltas munduras, baltos kelnės, juoda avalinė, diržas ir nustatyta apranga bei diržas. Kada kokią uniformą turi dėvėti nustato laivo vadas.

Išeiginei uniformai priklauso: a) vasarinei: balta kepurė, baltas išeiginis munduras, baltos kelnės, balti marškiniai su stačia balta apikakle ir trumpu kaklaraiščiu, baltos avalinės, baltos pirštinės, b) žieminei: visa kita, tik ilgas juodas kaklaraištis, milinės, juodos avalinės ir rudos pirštinės. Prie tos uniformos nešiojamos garbės ženklų baretės. Ją nešioja lankydami teatrus, muziejus, dalyvaudami viešose ekskursijose, teismuose, atostogose ir eidami į miestą.

Liktiniams puskarininkiams ir jūreiviams tarnybinė uniforma yra: 1) rikiuotės, 2) lauko, 3) sargybų, 4) parado ir 5) išeiginės.

Vasarinė: susideda iš baltos kepurės, baltos palaidinės, baltų kelnų, juodų pusbačių, lietaus apsiausto, diržo, nustatytų ginklų bei aprangos.

Žieminė iš: juodos kepurės, kasdieninės palaidinės su mėlyna apikakle, juodų kelnų, milinės, pusbačių, diržo ir nustatytų ginklų bei aprangos.

Kada kokią uniformą dėvima lauko sargybų bei parado metu, nustato karo laivo vadas. Išeiginei vasaros uniformai pridėdama balta išeiginė palaidinė, o žiemą palaidinė su mėlyna apikakle.

Prie išeiginės uniformos nešioja garbės ženklų beretes. Ši uniforma dėvime tais atsitikimais, kaip paminėta dėl viršelių.

Liktiniam viršiloms ir puskarininkiams netarnybos metu leidžiama dėvėti civilius drabužius.

Atskirų uniformos dalių aprašymas ir dėvėjimas

Visi drabužiai siuvami pagal nustatytą aprašymą ir formą: drabužių spalva — gelumbė juodos spalvos. 1) Kepurė dėvima tiesiai. 2) Munduras dėvimas užsegtas visomis sagomis. 3) Jūreivių marškiniai gali būti dėvimi be palaidinės. 4) Milinė: a) karininkų ir viršelių dėvima su atsegtom dviem viršutinėmis sagom, jūroje ir blogam orui esant, leidžiama užsegti visas sagas. b) liktinių puskarininkų ir jūreivių — segama visomis sagomis, palaidinės apikaklė dėvima po miline. c) Prie karininkų ir viršelių lietaus apsiausto jūroje leidžiama dėvėti jūreivių skrybėlę.

Kaliošai galima nešioti tik netarnyboje. Jūreiviams kaliošai nešioti draudžiama.

Diržas: a) kardo diržas juodas lakuotas, nešiojamas parade, garbės sargyboje bei sargyboje ant milinės ir surduto, nerikiuotėje — po apačia. b) diržas dėvimas visuomet ant viršaus.

2) Kardas segamas kardosaičiais prie diržo, galionai — prie pasijuosiamo po mundurą dirželio.

Dėvint milinę išeiginėje uniformoje, kardo rankena iškišama pro milinės kišenių. Nuėmus kardą, kardosaičiai susegami ir paliekami prie diržo.

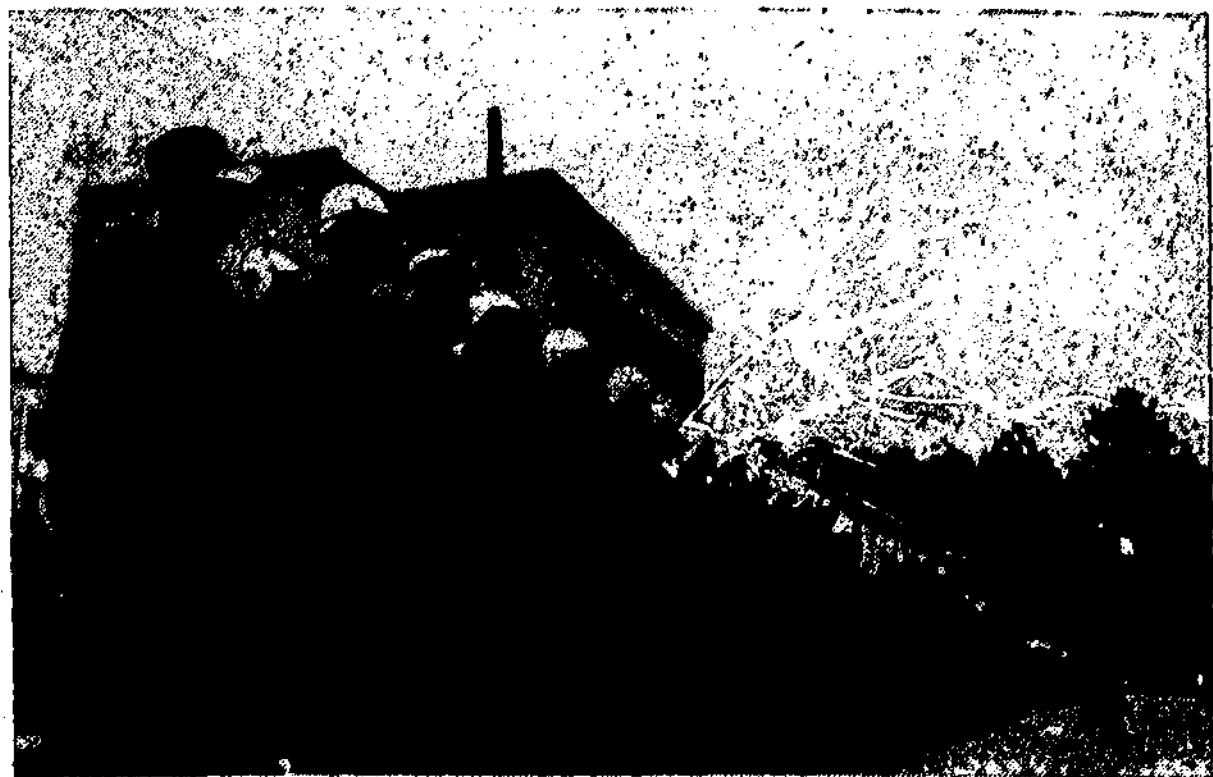
3) Kortikas prie surduto segamas viršuje, prie mundurų — apačioje. Laive kortiką dėvi tik budintieji ir tik laivui stovint uoste.

UGNIAGESIŲ SUVAŽIAVIMAI

Rugsėjo 12—13 d. Kaune buvo Lietuvos Ugniagesių Sąjungos ir Pabaltijo Ugniagesių Susivienijimo suvažiavimai. Ta proga buvo surengtas Kauno miesto ugniagesių paradas.

Suvažiavime išrinkta nauja Lietuvos Ugniagesių Sąjungos Taryba. Kariuomenės vadovybė paskyrė į s-gos valdybą ir „Ugniagesių“ redakcinę kolegiją mjr. Ružancovą, į tarybą mjr. Vaičių, kpt. Kazilionį ir kpt. Lapienį, į švietimo komisiją karo kapelioną kun. Jušką ir kpt. Slyvauską. Į sąjungos valdybą išrinkta 27 nariai iš D. Lietuvos ir 4 — iš M. Lietuvos. Išrinktųjų tarpe turime dar karininkų, tai šaulių sąjungos mjr. Karaša, kpt. Ječys, kpt. Petruškevičius ir ltn. Žadvydas. Tuo būdu s-gos taryboje iš 35 narių bus 8 karininkai. S-gos pirmininku liko išrinktas vėl G. Feterauskas. Pabaltijo Ugniagesių Susivienijime iki šiol pirmininkavo dim. plk. Bironas; dabar išrinktas naujas pirmininkas estų advokatas B. Melts.

Latvijos vidaus reikalų ministerijos ugniagesybos inspektoriumi, kuris susipažino su Kauno ugniagesių komandų organizacija ir darbuote, buvo parodyta ir viena iš Kauno įgulos komandų — auto rinktinėje.

Ugniagesiai savo šventės parade

gražus ryšys kariuomenės su visuomene. Visi skirstėsi į savo stovyklas linksmi ir kupini išpūdžių. Šiais metais jau iš poligono nebeteks išgirsti taip visų mėgiamų ir laukiamų kariuomenės radio programų. Iš poligono kariuomenės radio programų klausysimės tik kitų metų vasarą!

S. N.

DĒL TĒVYNĒS

Ilgai neužmiršiu vieno sekmadienio. Tai buvo laiminga diena, kada senelis man dar mažam šį atsitikimą papasakojo.

Tai buvo neseniai, kai mūsų tėvynę iš visų pusių užpuolė žiaurūs ir pikti priešai. Jų buvo daug daugiau, negu mūsų tėvynės kareivių, ir jie pamažu vis labiau ir toliau veržėsi į mūsų žemę. Tavo broliai, palikę arklą, pasiėmė šautuvus ir išėjo. Jie narsiai kovėsi, ir kiekvienas kampelis mūsų žemės buvo nulaistytas jų krauju...

Po daug kovų, sunkių ir atkaklių, priešai įsiveržė į vieną kaimą. Jie nutarė čia apsistoti ir pailsėti, kad vėl toliau galėtų kariauti. Susirinko jie vienu namų kieme ir čia rengėsi puotauti, paminėti savo laimėjimus. Vieni rengė puotą, o kiti vežė ginklus ir paraką, kad toliau vėl galėtų deginti ir naikinti mūsų šalį. Tuose namuose gyveno vienas mažas berniukas, kuris visa tai matė. Jis matė, kaip kad šitame mūšyje krito ir vyresnysis jo brolis, kuris jam vežimėlį ir rogeles padarydavo. Berniukas tai išgirdęs gaudžiai pravirko. Braukdamas rankyte dideles gailias ašaras, jis išėjo į kiemą ir ilgai sėdėjo pievelėje. Sode jis girdėjo puotaujančius ir džiūgaujančius priešus. Vakaras buvo tylus. Aiškiai girdėjosi priešų kalbos ir juokavimai, nors berniukas nieko nesuprato. Bet jis jautė savo maža širdelę, kad jie kalba apie jo brolius, apie jo kraštą ir iš jo tyčiojasi. Nemylėjo berniukas ir seniau šių svetimų žmonių — užpuolikų, dabar savo mažutėje širdelėje jis pajuto jiems dar didesnę nemeilę.

Kai pritemo, nusišluostė ašaras ir, slėpdamasis tvoros šešėlyje, įėjo į sodą. Didele sodo žole atsargiai slinko prie mažo, apgriuvusio namelio. Širdelė smarkiai plakė, pats bailiai dairėsi aplinkui, ar kas jos negirdi.

Prislinkęs prie namelio, jis lengviau atsiduso. Virpančiomis rankytėmis atsirėmė į sieną ir apsidairė. Priešai jo nepastebėjo. Jie, užgėrę vyno, dar linksmiau džiūgavo ir linksminosi, nieko nejausdami ir nepastebdami.

Berniukas matė degančio laužo liepsnos nušviesčius piktus ir rūsčius priešų veidus. Taip, tai buvo nepatinkami svetimų atėjūnų veidai, nepažįstamų ir nemylimų užpuolikų, kurie atėjo žudyti mažojo berniuko brolių ir plėšti jo tėvelių kiemo. Berniukas kažin ką sumanė. Nieko nelaukęs drebančiais piršteliais išsiėmė iš savo suplyšusių rūbelių degtukus. Atsargiai ištraukė iš namelio stogo mažą šiaudų gniūžtelę ir padegė. Išmušė langelį ir įmetė vidun pradedančius degti šiaudus.

Sargybiniai netrukus pastebėjo vakaro tamsoj mažą liepsnelę. Keletas jų atsiskubino pasižiūrėti arčiau. O berniukas, sukaukęs visas jėgas, laukė. Argi neužsidegė, manė jis? ... Argi ten nėra tų krūvų parako ir daugybės ginklų, apie kuriuos jis buvo girdėjęs pasakojant? Argi ugnis užgeso? ...

— Aš užžiebsiu kitą degtuką. ... — tyliai sušnabždėjo jis pats sau.

Bet užžiebti kitą degtuką jis jau neturėjo laiko: sargybiniai buvo čia pat. Jie pamatė mažą drąsuolį ir viską suprato. Išgirdę triukšmą, iš sodo atbėgo daugybė priešų. ...

Staiga baisus trenksmas perskrodė orą, supurtindamas žemę. Didelis ugnies stulpas nušvietė dangų ir visą apylinkę. Dūmų debesys pakilo ore, kaip milžiniško juodo paukščio sparnai. Visi priešai pargriuvo ant žemės nuo baisaus trenksmo ir žuvo ugnyje. Žuvo kartu su jais ir mažasis.

Tik po keletos dienų, kai priešai buvo atmušti ir išvaryti iš to kaimo, po degusių krūva buvo rastas mažo didvyrio lavonėlis. Iš karto niekas nežinojo ir nesuprato, kaip jis čia būtų patekęs. Tik kai apdegusiame jo delnely vienas karininkas rado stipriai užgniauztą degtukų dėžutę, viską suprato. ... Ir liepė jis kareiviams mažąjį berniuką palaidoti kaip tikrą didvyrį, nes jis buvo miręs už savo tėvynę lygiai taip, kaip ir jo brolis kovos lauke. ...

Vyt. Tamulaitis

Iš rugsėjo 13 d. ugniagesių iškilnių
Kaune: skautai - ugniagesiai žengia

Vėl mokomės

Taip tyliai vėjas lapuos groja,
Išblyško rudenio dangus.
Ir vėl su mokslu žengiam kojon,
Sklaidom istorijos lapus.

Tie suolai mus gerai pažįsta,
Jie žino mūs visus jausmus.
Tarp jų mes žaliajai jaunystei
Surandam vieškelius plačius.

Tarp jų išmokstam ginti šalį,
Nesigailėt dėl jos savęs.
Ir kuo pakeisti mums kas gali
Karinio mokslo minutes?

Tėvyne pievų ir dainų,
Tėvyne viešelių gelsvų!
Tu taip graži, kaip žalios rūtos,
Kaip vario lapai ant klevų.

Ir kyla jausmas šviesus, grynas
Kaip sausio mėnesio dangus,
Kai ginti mokomės tėvyne,
Kai karininkai veda mus.

Ir klasę mes įsivaizduojam
Tada kaip pilį iš akmens,
Kai iš manevrų paržygiuojam
Gelsvu taku vėlaus rudens.

Tai plečia džiaugsmas mums krūtinę,
Kai dainos nulekia miškais.
Ir Tau prisiekiame, Tėvyne,
Kad būsime gerais kariais.

J. Palionis

JAUNALIETUVIŲ ŠASKRYDIS MARIJAMPOLĖJE

Rugsėjo 13 d. Marijampolėje įvyko didelis Suvalkijos apygardos jaunalietuvių šaskrydis. Dalyvavo Kauno, Alytaus, S. Kalvarijos, Prienų, Marijampolės, Trakų, Vilkaviškio, Seinų ir kitų rajonų jaunalietuvių. Iš viso per 2.500.

Išvakarėse centrinis Jaunosios Lietuvos choras, diriguojamas Kl. Griauzdės, surengė koncertą.

Rugsėjo tryliktosios iškilmės pradėtos pamaldomis šv. Vincento bažnyčioje. Pamaldų metu giedojo centrinis jaunalietuvių choras. Stadione įvyko sporto pratimai. Į iškilmes atsilankė švietimo Ministeris prof. J. Tonkūnas, aukštieji vietos svečiai, jaunalietuvių vadai ir daug visuomenės. Ta proga Ministeris prof. J. Tonkūnas jaunuosius pasveikino, pažymėdamas, kad džiugu matyti darnias jaunalietuvių gretas ir drausmingumą. Palinkėjo, kad išsiskirsčius į gyvenamąsias vietas, jaunalietuvių jau dirbtų čia šaskrydyje sustiprintomis jėgomis. Pabrėžė, kad šis šaskrydis nėra ceremonija, bet gražus susibūrimas, iš kur atsiranda daugiau noro, energijos, užsidegimo. Dar sveikino „J. L.“ Sąjungos vadas B. Grebliauskas, R. J. gimnazijos direktorius A. Daniliauskas, adv. Jonas Bagdžiūnas-Borden, prieš 47 metus buvęs Lietuvoje ir dabar džiaugšis didele jos pažanga, adv. Sruoginis sveikino L. Savanorių Kūrėjų Marijampolės skyriaus vardu, XIV šaulių rinktinės vardu — plk. ltn. Kerbelis, pabrėždamas, kad geras talkininkams šauliams ir kariuomenei yra tas, kuris turi tiek tėvynės meilės, kad ją gali aukoti tėvynei. Tad organizacijos, kurios tai ugdo, yra geras kariuomenės talkininkas. Baigdamas palinkėjo jaunalietuviams dar daugiau ugdyti patriotinį jausmą. Kiti sveikinimai taip pat buvo gražūs ir nuširdūs: corpl. Neo-Lithuania, buv. „Sietyno“ veikėjo p. Bielskaus, Liet. Verslininkų s-gos, ir kelios telegramos.

Sporto pratimams pasibaigus švietimo Ministeris įteikė dovanas laimėjusiems lenktynės dviratininkams. Lenktynėse tą dieną dalyvavo du būriai. Vienas vyko iš Kauno, antras —

Pradžios mokyklų mokytojų dėmesiui

Nemokamas „Kario“ priedėlis DR. A. VASILIAUSKO „SAULĖS — ŠIAULIŲ KAUTYNĖS 1936 METAIS“ yra siunčiamas ne tik visiems „Kario“ prenumeratoriams, bet ir pradžios mokyklų mokytojams. Tai yra apie Saulės — šiaulių kautynes surinkta ir kondensuota medžiaga, kuri be jokių papildymų ar išmetimų ištiesai tinka paskaitai, minint šių kautynių 700 metų sukaktį.

Kariuomenės štabo spaudos ir švietimo skyrius, išleisdamas šį priedėlį, turėjo tikslą, kad čia surinkta medžiaga būtų panaudota ne tik šiam vienam kartui, bet kad būtų naudojama ir visomis kitomis progomis, nušviečiant mūsų tautos istorinius įvykius, bei supažindinant jaunąją kartą su mūsų tautos didinga praeitimi ir garsiais senolių žygiais.

iš Kybartų. Pirmasis iš Kauno atvyko V. Misiukevičius (53 km per 1 val. 57 min. 58 sek.), antrasis — St. Severinas (1 val. 58 min. 5 sek.), trečiasis — St. Matulis (1 val. 59 min. 40 sek.). Pažymėtina, kad jis šias lenktynes vykdė jau pravažiavęs 200 km dviračiu iš Biržų. Iš Kybartų pirmasis atvyko S. Prapuolenis (44 km per 1 val. 21 min.), antrasis — A. Norkus (1 val. 26 min. 30 min.).

Vakare R. J. berniukų gimnazijos aikštėje dainavo jungtinis Suvalkijos jaunalietuvių choras ir suvaidinta misterija „Pilėnų kunigaikštis Margis“. Vaidino Alytaus jaunalietuvių „Dainavos“ teatras. B. V.

IS KORP! „RAMOVĖS“ GYVENIMO

Savo veiklą corpl. „Ramovė“ pradėjo jėjimo pratimais, kurie pirmą kartą po atostogų buvo atlikti rugpiūčio 22 d., ir toliau vykdomi kiekvieną sekmadienį.

Rugsėjo 10 d. pradėta kariškos propagandos valandėlės radiofone, kurios vyks kiekvieną ketvirtadienį 20 val.

Kariuomenės šventės, lapkričio 23 d., proga rengiamas vienkartinis iliustruotas propagandinio pobūdžio leidinys. Tokio turinio leidinių visiškai neturime, tad corpl. „Ramovės“ pastangos yra labai reikšmingos. Prasidėjus mokslo metams numatoma tęsti pavasarį nebaigtas šaudymo rungtynes. Dalyvavusios šaudymo rungtynėse korporacijos, ypač besirungiančios dėl pirmos vietos, yra labai susidomėjusios. Paskutiniaisiais rezultatais turi persirungti „Plieno“ ir „Neo-Lithuanijos“ korporacijos). D. St.

SKAUTAI LANKĖSI POLIGONE

Rugsėjo 13 d. Kauno šančių tunto I-ji dr. J. Basanavičiaus dr-vės skautai traukiniu nuvykome į Gaižiūnų poligoną. Pasitiko Brolijos Vadas plk. J. Šarauskas, kuris mums daug padėjo. Skautams labai patiko gusarų arklio statula ir kiti meniški papuošimai. Po to stebėjome įvairių karinių pabūklų veikimą. Belankant, poligono radio transliacijos vedėjui plk. Šarauskui pakvietus, padainavome dainų. Kitą programą atliko kariai; ji mums, skautams, paliko daug gražių atsiminimų. Teko važinėti ir tankeliais.

Dalyvis

Vasaros virtuvėje

KARIUOMENĖS

GYVENIMAS

ISKILMINGAI ATŠVĘSTA RADVILIŠKIO ĮGULOS TECHNIKOS DALIŲ METINĖ ŠVENTĖ

Rugsėjo 12 d. kartu su kitomis karo technikos dalimis minėjo savo metinę šventę ir Radviliškio įgulos technikos dalys.

9 val. parapijos bažnyčioje įgulos vicekapelionas kun. Česna atlaikė pamaldas ir pasakė pamokslą. Po pamaldų Aušros aikštėje buvo įgulos dalių paradas. Įgulos orkestrui griežiant, įgulos dalys labai gražiai praėjo pro žalumynais ir tautinėmis veliavomis išpuoštą estradą. Kartu su įgulos viršininku estradoje buvo matyti ir vietos įstaigų viršininkai bei visuomenės veikėjai.

Po parado atskirai dalyse įvyko bendri karininkų, karių ir civilinių tarnautojų pietūs. Šarvuočių rinktinė savo kariams ir civiliniams tarnautojams pietus suruošė šaulių namuose.

Technikos dalių paradas Radvilišky

Tarp 14—15 val. toje pačioje salėje šarvuočių rinktinės kariams ir civiliniams tarnautojams mjr. Kondratas skaitė paskaitą iš šarvuotininkų gyvenimo praeities, apibrėždamas šarvuotų dalių kūrimąsi, jų dalyvavimą kautynėse, Vyčio kryžiaus kavaliarius ir t.t. Orkestrui griežiant gedulo maršą, visi atsistoję pagerbė žuvusius dėl Lietuvos nepriklausomybės.

Vėliau buvo sportas tarp šarvuočių rinktinės ir 2 inžinerijos bataliono karių. Vakare įgulos orkestrui griežiant

šaulių namų salėje buvo karių pasilinksminimas. Tą pačią dieną karo technikos viršininkas gen. ltn. Popeliučka iškilmingai įteikė šarvuočių rinktinės puskarininkių ekipos sportinio šautuvų šaudymo rungtynių laimėtą dovaną — sidabrinę taurę.

Radviliškio įgulos technikos dalių šventė praėjo nepaprastai dideliu visuomenės susidomėjimu. Toji šventė, nors buvo darbo diena, bet visuomenės prisirinko pilnos gatvės ir aikštė. Reikia pažymėti, kad toji šventė Radviliškyje iš viso dar tik pirmą kartą taip iškilmingai buvo paminėta. Va

I P. D. L. K. GEDIMINO PULKO SPORTO ŠVENTĖ

Rugsėjo 13 d. buvo 1 p. pulko pirmoji šiais metais sporto šventė. Prasidėjo 15 val. Pirmoji programos dalis — bėgimai. 100 m bėgimo rungtynėse laimėjo I vietą v. p. Parafinavičius (12 sek.), II vietą 9 kuopos eil. Kazlauskas (12,7 sek.). 200 m bėgimo rungtynėse laimėjo I vietą 4 kuopos v. p. Urbanavičius (28,7 sek.), II vietą 8 kuopos eil. Vasylius (29,8 sek.) 400 m bėgimo rungtynėse laimėjo I vietą 2 kp. j. p. Šavalinskis (1 m. 4 sek.), II vietą 2 k. kuopos j. k. Černiauskas (1.4,2). 800 m. bėgimo rungtynėse laimėjo I vietą 8 kuopos eil. Harfenšteleris (2 m 38 sek.), II vietą mok. kuopos jaun. pusk. Grebliauskas (2 m. 44 sek.). 1,5 km bėgimo rungtynėse laimėjo I vietą 4 kp. j. k. Daunaravičius (7 m. 9 sek.), II vietą mok. kuopos jaun. pusk. Grebliauskas (7 m. 9,2 sek.).

Po to sekė estafetiniai bėgimai. Pirmojoje estafetėje (400 + 300 + 200 + 100) laimėjo I vietą 3 batalionas (2 m. 16,5 sek.), II vietą 1 batalionas (2 m. 22,2 sek.). Antrojoje estafetėje (100 × 4) laimėjo I vietą mokomoji kuopa (52,3 sek.), II vietą 3 batalionas (53,5 sek.). Pereinamoji dovana už 100 × 4 estafetę teko mok. kuopai, o kita dovana už švedų estafetę (400 + 300 + 200 + 100) teko 3 batalionui. 7 km žygio rungtynėse laimėjo I vietą mok. kuopos j. p. Olšauskas (38 m.), II vietą mok. kuopos mok. Dūdėnas (38,5 m.), III vietą 2 k. kuopos grand. Čiubrys (39 m.). Pereinamoji dovana už žygį teko mokomajai kuopai.

Granatų svaidyme išibėgėjus į tolį laimėjo I vietą 1 kuopos eil. Petrulis (55,69 m.), II vietą v. pusk. Mudėnas (53,96 m.). Granatų svaidyme į taikinį 30 m atstume laimėjo I vietą v. p. Mudėnas, pataikydamas į taikinio centrą, II vietą jaun. pusk. Šidaitis.

Rutulio stūmimo pirmenybėse laimėjo I vietą j. ltn. Savukynas (12,08 m.), II vietą 2 kp. eil. Žylė (10,19 m.), III vietą mok. kuopos j. p. Paškonis. Disko mėtymo rung-

Technikos dalys savo šventės metu Kaune

tynėse laimėjo I vietą mok. kp. v. p. Kaselis (32,35 m.), II vietą j. ltn. Savukynas (31,53 m.), III vietą j. k. Kajutis (28,78 m.).

Šovime į toli įsibėgėjus laimėjo I vietą 1 kuopos eil. Petrulis (5 m.), II vietą mok. kuopos mok. Liogas (4,63). Šokime į aukštį įsibėgėjus laimėjo I vietą 1 k. kuopos j. p. Jaučius (1,44 m.), II vietą mok. kuopos mok. Liogas (1,435 m.).

Toliau sekė sakalų gimnastika. Čia keliolika šimtų išmiktintų sportininkų darniai atliko keletą sakalų gimnastikos pratimų ir sudarė nemažą įvairių piramidžių.

Pagaliau sekė sportininkams užtarnautų prizų įteikimas. Prizus įteikė pulko vadas gen. št. plk. Gustaitis.

Gražus ir malonus oras į pulko sporto aikštę sutraukė daug žiūrovų ir svečių iš Ukmergės miesto ir jo apylinkės. Visi atidžiai sekė sportuojančius ir stebėjosi jų miklumu ir patvarumu.

U-tis

PUIKIAUSIA III-ČIOJI TRANSLIACIJA IŠ POLIGONO

Rugsėjo 13 d. po pietų besėdint prie radio aparato ir beieškant gražesnės muzikos, buvo sugauta banga iš Gaižiūnų poligono, kur radio programą įvykdė kavalerijos pulkai. Klasėse prie radio garsiakalbių iš pradžios buvo mažai kareivių, bet kai išgirdo, kad vyksta transliacija iš poligono, tai tuoju sužinojo visi 6 p. p. kareiviai. Jie, kaip bematant, pripildė pilnas klases ir klausė susidomėję savo ginklo draugų — kavaleristų transliuojamų dalykų.

Kareiviams ypatingai patiko gusarų pulko dūdų orkestro griežiamas „Traukinys“, už kurį net klasė sėdėdami paplojo. Tik kareiviai buvo nepatenkinti, kad iš anksto nežinojo apie transliaciją.

J. M-čius

SIENINIS KUOPOS LAIKRAŠTIS

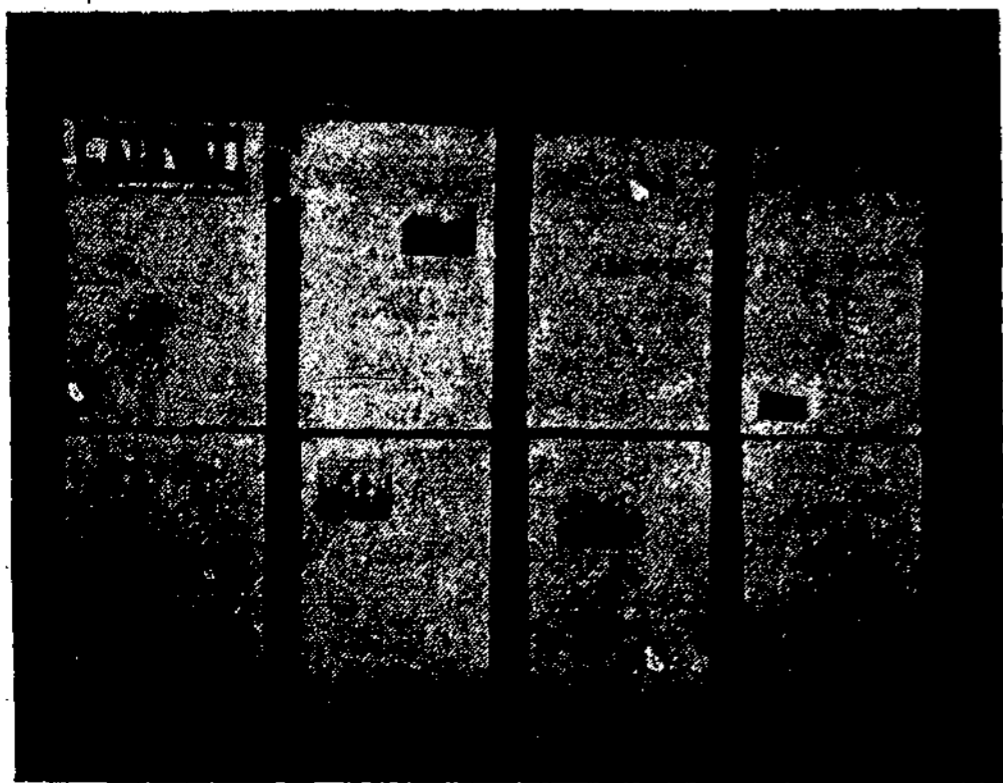
2 p. D.L.K. Algirdo pulko mokytoji kuopa pradėjo leisti savo sieninį laikraštį, vardu „Laisvai“. Tai bene bus pats pirmas tokios rūšies laikraštėlis mūsų kariuomenėje, leidžiamas kuopos.

Laikraštėlių leisti kilo mintis būtinios tarnybos karių tarpe visai atsitiktinai. Kuopos karininkų padėdami ir raginami pradėjo šį darbą. Laikraštis sieninis. Išėina du kartus per savaitę. Susideda iš aštuonių prašymams rašyti popieriaus lapų. Rašiniai spausdinami mašinėle. Laikraštis savo sutvarkymu atrodo labai gražiai. Kiekviename numeryje yra prozos, poezijos, beletristikos, humoristikos ir iliustracijų.

Laikraštėlio tikslas, skaitant pirmojo numerio įžanginio straipsnio ištrauką, skamba taip: „Laikraštėlio „Laisvai“ tikslas tiekti kuopai kasdienines žinias apie atsitikimus, įvykstančius pulke ir kuopoje, duoti progos rašyti, duoti pasiskaitymo iš karinės srities ir viską aiškinti. Be to, pritraukti visus kuopos žmones prie darbo, kad visi jaustųsi esą to „Laisvai“ savininkais, duoti progos mokytis rašyti ir į didesnius laikraščius“. Toliau laikraštis rašo: „Ir bus daug ko, kas nušvies kitokia šviesa, bus daug ko, kas dabar nesuprantama — paaiškės. Ir kaip saulė patekėjus kyla pamaži, taip ir mes nejučia kopsime į tobulėjimo sritį“.

Tikslas gražus ir sveikintinas. Šio laikraštėlio spėjo išeiti jau keturi numeriai ir kuo toliau, tuo įdomesni. Manau, ir kitų dalių kuopos susidomės šiuo laikraštėliu ir pradės patys leisti.

V-kis

2 p. p. mok. kp. sieninis laikraštis „Laisvai“

KARO AVIACIJOS ŠAUDYMO RUNGTYNĖS

Rugsėjo 7 ir 10 d. Kauno karo aerodromo šaudykloje buvo surengtos šaudymo rungtynės iš vokiškų šautuvų. Rungtynėse dalyvavo karininkai ir liktiniai puskarininkiai. Šaudoma buvo trys pratimai: stačiom, klupščiom ir gulom. Distancija — 15 metrų. Taikyns — žieduotas iš 24 žiedų.

Šaudymo rungtynes laimėjo iš karininkų: pirmąją vietą karo lakūnas ltn. Skaržinskas, surinkęs 311 taškų, antrą vietą — karo lakūnas mjr. Liorentas, surinkęs 298 taškus ir trečią vietą laimėjo kpt. Puodžiūnas, surinkęs 288 taškus.

Iš puskarininkų pirmąją vietą laimėjo vyr. pusk. Skrinis, surinkęs 288 taškus, antrą — vyr. pusk. Vosylius, surinkęs 272 taškų ir trečiąją vyr. pusk. Ramanauskas, surinkęs 269 taškus.

Skaitant daliniais, pirmąją vietą laimėjo 3 grupė, surinkusi 2067 taškus, antrąją 2 grupė, surinkusi 1948 taškus ir trečią vietą — aviacijos mokykla, surinkusi 1780 taškų.

Rugsėjo 11 d. prie karo aviacijos štabo buvo dovanų įteikimas šaudymo rungtynių laimėtojams.

Dovaną — gražią metalinę statulą gavo pirmąją vietą laimėjęs ltn. Skaržinskas. Antrąją dovaną — laikrodį gavo iš puskarininkų pirmąją vietą laimėjęs vyr. pusk. Skrinis.

Karo aviacijos pereinamąją dovaną — sidabrinę taurę laimėjo 3 grupė.

Vyr. pusk. P. Kaunietis

Ltn. Skaržinskas (kairėj), laimėjęs karo aviacijos šaudymo rungtynėse pirmąją vietą (iš karininkų)

GRAŽIAI PASIRODĖ PRIZINIAM ŠAUDYME

7 p. p. I b-nas rugsėjo 12 ir 14 d. atliko prizinį šaudymą iš šautuvų. Bataliono nugalėtoju išėjo 3 kuopa, kurios šauliai 1) eil. Mažonas Juozas išmušė 100 tašk., 2) jaun. pusk. Vėjalis Alfredas 99 tašk., 3) vyr. pusk. Dilys Alfonsas 97 tašk. 4) gr. Jasaitis Bronius 96 tašk. ir 5) jaun. kar. Kazlauskas Jeronimas 95 taškus. Be to, daugumas 3 kuopos šaulių išmušė per 90 taškų. Bendras 3 kuopos koeficientas 12,05.

2 kuopos šauliai taip pat neblogai šaudė, nes 1) jaun. kar. Lipsicas Pinkus-Leiba išmušė 99 tašk., 2) gr. Buivydas Antanas 98 tašk., ir 3) v-la Kondrotas Apolinaras 96 tašk. 2 kuopos bendras koeficientas 11,87. Be to, tikimasi, kad 3 kuopa išeis ir pulko nugalėtoja, nes yra gražiai nugalėjusi Tauragės Naumiesčio ir Macikų įgulas. Belieka laimėti tik prieš Tauragės įgulą.

San. pusk. M. Grinius

ISISTEIGĖM SAVO BIBLIOTEKĄ

6 pėst. P. K. Margio pulko likt. puskarininkiai įsisteigė savo bibliotekėlę. Knygas patys aukoja, kiek kas galėdami. Paaukota nemažas skaičius gerų ir įvairių knygų bei žurnalų komplektų. Bibliotekorium išrinktas sumanęs steigti biblioteką virš. Traškevičius, kuris ir tvarko gautąsias knygas.

J. M-čius

Rugsėjo 2—3 d. buvusiose II pėst. divizijos šaudymo rungtynėse laimėję pirmąsias vietas

ŠARVUOČIŲ RINKTINĖS PUSKARININKIAI GERI ŠAULIAI

Rugsėjo 4—5 d. Kaune buvusiose karo technikos dalių sportinio šautuvų šaudymo rungtynėse puskarininkių peirenamąją dovaną — didelę sidabrinę taurę laimėjo šarvuočių rinktinės liktiniai puskarininkiai. Kadangi karo technikos dalių tose šaudymo rungtynėse dalyvavo žymus gerų šaulių skaičius, tai šis šarvuotininkų puskarininkių laimėjimas parodo, kad šarvuotininkai šioms rungtynėms tinkamai buvo pasirengę.

Va.

ATSIDĖJĘ KLAUSĖSI „ISTORINIO MŪŠIO“

1 p. p. kariai, kai tik sužinojo, kad bus iš Kauno transliuojamas per radio veikalas „Istorinis Mūšis“, tuojau grūstė susigrūdo prie radio aparatų ir nekantraudami laukė jo pradžios. Tie, kurių kuopose aparatai neveikė, išsiprašė vykti į kitas kuopas minėto veikalo paklausti.

Po transliavimo daugelis tarp savęs kalbėjosi ir džiaugėsi, kad per tas brangias valandas nebuvo išvykę į miestą. O atsarginiai apgailėstavo, kad jie nebeilgai gaus pasigėrėti tokiais malonumais.

U-tis

ATSARGINIAI GAUSIAI LANKO KINUS

Rugsėjo 5 d. 1 p. pulko kareiviams kine „Modern“ buvo rodomas veikalas. „Dėl Tėvynės“, į kurią iš kuopų daugiausia nuvyko atsarginių kareivių.

Rugsėjo 8 d. kine „Modern“ buvo rodoma filmą „Amerikos karo mokyklos gyvenimas“. Šio dalyko pažiūrėti taip pat daugiausia nuvyko atsarginių kareivių.

Visi labai patenkinti ir nepaprastai džiaugiasi, kad pulko vadovybė rūpinasi jų ne tik karines žinias gilinti, bet šviesti ir plėsti kultūrinį akiratį.

U-tis

PASIDIRBSIM PING-PONG STALĄ

2 p. p. mokomoje kuopoje atsiradus keliems ping-pong mėgėjams, pradėtas dirbti šio sporto stalas. Stalą kariai dirba savo jėgomis.

Mokomoji kuopa pradėjo gražinti savo būstines įvairiais šūkiiais, juostomis ir inicialais.

V-kis

KARIŲ ORKESTRAS KELIA MIESTO NUOTAIKĄ

9 p. p. orkestras dažnai padeda Marijampolės miesto kultūriniais pasirodymams. Nekalbant jau apie tautos ir valstybės šventes, orkestras pasirodo ir šiaip vakaruose, sporto šventėse ir įvairių aukštųjų asmenų sutikimuose. Ir ne tik karių orkestras, bet aplamai ir visi kariai linksmina miestą dainomis, įvairiais pasirodymais ir t.t.

Ignis

ATLIKOME PRIZINĮ ŠAUDYMĄ

Rugsėjo 11 ir 12 d.d. Kupiškio įgulos kariai atliko fizinį šaudymą. Iš karininkų geriausiai sušaudė mjr. Vidugiris, o iš likt. puskarininkių v. p. Falkis.

Kuopomis 4 p. pulke 1-ją vietą laimėjo 2 kuopa.

Kariuomenės sportinio šaudymo rungtynėse, būsiančiose š. m. spalio 8 d. Kaune, iš 4 pėst. pulko vyksta: j. ltn. Bagdonas, j. ltn. Ašmutaitis, j. ltn. Bernadišius ir likt. viršila Ramanauskas.

V. p. Gelžinis

DAR NEUŽMIRŠO KARINIŲ PAREIGŲ

Rugsėjo 1 d. mindaugėnų šeimą papildyti atvyko vienam mėnesiui pakartoti karo pratimų atsarginiai. Dabar jau antra savaitė darbuojasi ir pasirodo, kad daugumas jų gana puikiai atsimena anksčiau įgytąsias žinias. Todėl teoretinės ir taktinės pamokos vykdomos sėkmingai ir greitai tempu, nes ir patys atsarginiai stengiasi kiek galima daugiau papildyti savo jau turimas žinias.

Vyr. pusk. M. Antaniškis

ŠAULIAI VAIDINA KARIAMS

Rugsėjo 13 d. Šiaulių šaulių teatras, atvykęs į Radviliškį, 2 inžinerijos bataliono aikštėje įgulos kariams ir jų šeimoms nemokamai suvaidino to teatro vedėjo p. Vaitekūno 7 paveikslų dramą „Prie Dubysos krantų“. Vaidinimas buvo sceniškas, gyvas ir, galima sakyti, gana aktualus, todėl kariams labai patiko.

V. p. Gabševičius

NAUJI ARKLIŲ KAUSTYTOJAI

Rugsėjo 5 d. karo veterinarijos valdybos arklių kaustymo mokykla išleido XXIV arklių kaustytojų laidą. 15% baigė labai gerai, 54% gerai ir tik 31% -patenkinamai.

Pirmieji trys labai gerai baigė, už gerą kaustymą ir teorijos žinojimą gavo dovanų: 2 art. pulko eil. Pranas Merčaitis ir 1 inž. bataliono eil. Mykolas Narbutas — po sidabrinį laikrodį ir ryšių bataliono eil. Stasys Ragelis — nikelinį laikrodį. Pažymėtina, kad visi šios laidos mokiniai buvo ne tik geri bei pavyzdingi specialistai, bet kartu ir sąžiningi, dorai, blaivūs ir drausmingi kariai.

V. Antanas V.

Geriausiai baigė karo vet. v-bos arklių kaustymo mokyklą: (iš kairės į dešinę) 1) eil. St. Ragelis, 2) eil. Pr. Merčaitis ir 3) eil. M. Narbutas.

Įs Šaulių gyvenimą

ADVOKATAS J. BAGDŽIŪNAS - BORDEN PAS ŠAULIUS

Rugsėjo 14 d. vakare šaulių sąjungos vadovybė surengė Amerikos lietuvių olimpinio komiteto pirmininkui adv. J. Bagdžiūnui - Borden pagerbti vaišes, kuriose be svečio atsilankė šaulių sąjungos vadas pulk. Saladžius, kūnų kultūros rūmų atstovas, „Jaunosios Lietuvos“ sąjungos vadas, DULR pirmininkas adv. Skipitis, daug šaulių ir spaudos atstovų.

Vakarienes metu šaulių sąjungos vadas pulk. Saladžius, pasveikinęs žymų svečių ir nušvietęs jo kultūrinio darbo svarbą Amerikos lietuvių gyvenime, įteikė du toms VI. Putvinskio raštų. Be to, ta proga kalbėjo adv. Skipitis, „Jaunosios Lietuvos“ vadas B. Grėbliauskas, kūnų kultūros rūmų refer. A. Latvėnas ir kiti.

Adv. Bagdžiūnas - Borden, atsakydamas į kalbas, padėkojo už įteiktą dovaną ir pareiškė nuomonę, kad Lietuvos kariuomenė, šaulių sąjunga ir „Jaunoji Lietuva“ yra gražiausia trilypė Lietuvos pajėga, kuri visada yra pasirūžusi ginti Lietuvos laisvę ir ją apginti.

Vakariene praėjo lietuviškai nuoširdžioje nuotaikoje.

ŠAULIAI ĮSIGYJA NAUJĄ UNIFORMĄ

Šių metų gegužės mėn. pradžioje įsikūrė Zarasuose apskrities komendantūra ir XXI Zarasų šaulių rinktinė. Komendantu ir rinktinės vadu paskirtas plk. ltņ. Podgaiskis.

Energingo ir darbštaus rinktinės vado dėka priskirti prie rinktinės būriai pradėjo daug energingiau ir veikliau dirbti šaulišką darbą. Daugelis šaulių, iki šiol neturėję uniformos, pradėjo ją įsigyti (slepamosios spalvos uniformą) ir visur iškilmėse, šventėse ar šiaip šventadieniais ją dėvėti, kad tuo būdu skleistų nutautusių vietos gyventojų tarpe karinę drausmę ir šaulišką lietuvišką dvasią.

Ats. jaun. pusk. Pranas Kunca

ŠAULIŲ BŪRYS ĮSIGIJO VĒLIAVĄ

Trakų rinktinės, Paparčių šaulių būrys įsigijo savo vėliavą ir rugsėjo 13 d. iškilmingai ją pašventino. Vėliavos šventinimo proga dalyvavo rinktinės dūdų orkestras, o vakare šauliai suvaidino „Savanorio duktė“ ir įvyko bendri pietūs.

Apylinkės žmonės šauliais patenkinti ir jų švenčių progomis ateina pasižiūrėti ir pasigrožėti.

J. Saikelis

PRAKTIŠKAI MOKOSI GINTIS NUO CHEMINIO KARO ATAKŲ

Žaslių šaulių būrys buvo surengęs daug paskaitų apie cheminį karą ir jo pavojų, o dabar jau praktiškai daro bandymus.

Rugsėjo 13 d. Žaslių miestelyje viena pirtis buvo užleista nuodingomis dujomis ir buvo ten demonstruojama, kaip nuo jų apsaugoti, koks jų veikimas be dujokaukių ir su jomis ir kaip jas degazuoti.

Praktiški darbai praėjo vykusiai ir daug kas įgijo žinių, kaip ateities kare reikės patiems apsaugoti ir kitus apsaugoti nuo dujų atakų.

J. Saikelis

DIDELĖ ŠAULIŲ ŠVENTĖ PRIE ADMINISTRACIJOS LINIJOS

Rugsėjo 8 d. buvo 33 Labanoro šaulių būrio naujos vėliavos pašventinimo ir šaulių priesaikos iškilmės. Nors tą dieną oras pasitaikė lietingas, tačiau žmonių iš tolimų apylinkių susirinko gana daug. Po pamaldų prie bažnyčios aikštėj vietos klebonas kun. Dzekunskas pašventino vėliavą ir prisaiškino šaulius. Priesaikoj dalyvavo dar Inturkės, Jonišio ir Linkmenų būrių šaulių dalis. Po priesaikos kun. Dzekunskas į išsirikiavusių šaulių gretas prabilo labai jautriu ir patriotišku žodžiu.

M. P.

DEŠIMTS METŲ BŪRIO SUKAKTUVĖS

Šiais metais daugelis Klaipėdos krašto šaulių būrių švenčia savo būrių dešimtmečius. Rugsėjo 6 d. iškilmingai atšventė savo dešimtmetį 21 Trušelių šaulių būrys. Būrio šventė prasidėjo rinktinės atstovo sutikimu. Atstovaujantis rinktinės vadą mjr. Žemaitis pasveikino šaulius ir palinkėjo jiems dar didesnė ištvermės dirbti šaulišką darbą. Savo kalboje vaizdžiai apibrėžė pasiektus Trušelių būrio darbus. Po rinktinės vado pad. sveikinamos kalbos šauliai praėjo iškilmės maršu. Koncertinę dalį gražiai įvykdė Klaipėdos šaulių vyrų choras. Paskaitą skaitė mok. Babilius.

A. Bartkus

KLAIPĖDOS ŠAULIAI ATLIEKA ŠAUDYMUS KOVOS ŠOVINIAIS

Šiuo laiku Klaipėdos šaulių būriai atlieka pratimus kovos šoviniais. Rugsėjo 13 d. šaudė Martyno Jankaus, Jūros geležinkelinių ir dalis kitų nešaudžiusių būrių šauliai. Pažymėtina, kad šiais metais šauliai šaudymo taikloje padarė didelę pažangą.

NAUJA JĖGA PADEMARKLINY

Šiemet Leipalingio miestely (Seinų apskr.) įsteigtas šaulių būrys, kurs, nors dar jaunutis, tačiau sugebėjo savo veikimu tinkamai pasirodyti visuomenei. Buvo surengta šaudymo pratimai, dvisavaitiniai plaukimo kursai ir rungtynės Avirio ežere. Kursams vadovavo atvykęs iš centro plaukimo instruktorius. Buvusieji pradžios mokyklos rūmai manoma pavesti šauliams. Tai būtų naudinga ir šauliams ir visuomenei, nes namai dabar stovi tušti, o š. būrys čia galėtų įrengti skaityklą, salę ir kt. Žodžiu namai galėtų būti apšviestos centras visai apylinkėi.

Džiugu matyti, kad vietos inteligentai labai pritaria šauliškam judėjimui, beveik visi yra įstoję į būrį. Būriui vadovauja mok. J. Krušinskas.

A. M.

KUPIŠKIO ĮGULA — KUPIŠKIO M. RINKTINĖ 4:2 (2:1)

Rugsėjo 13 d. Kupiškų, kareivinių rajono aikštėje, buvo š. m. sezono uždarymo futbolo rungtynės tarp igulos karių komandos ir Kupiškio m. rinktinės. Rungtynes laimėjo kariai 4:2.

Šiais metais Kupiškio igulos karių komanda žaidė iš viso 7 rungtynes su įvairiomis Kupiškio ir Rokiškio m. futbolo komandomis. Penkias rungtynes laimėjo kariai ir tik dvi pralaimėjo.

V. p. Gelžinis.

2 INŽ. BATALIONAS — ŠARVUOČIŲ RINKTINĖ 4:0

Rugsėjo 12 d. 2 inžinerijos bataliono ir šarvuočių rinktinės futbolo komandos sužaidė šiemet jau antrąsias draugiškas futbolo rungtynes, kurios baigėsi (0:0) 4:2 2 inžinerijos bataliono naudai. Pirmąsias rungtynes batalionas buvo pralaimėjęs.

V. p. Gabševičius

FŪTBOLO RŪNGTYNIŲ ŽAIBO TURNYRAS

Rugsėjo 13 d. 2 inžinerijos bataliono aikštėje buvo geriausių Radviliškio futbolo komandų žaibo turnyras. Turnyre dalyvavo šios komandos: 1) Šarvuočių rinktinės, inžinerijos bataliono, Radviliškio šaulių „Šaulys“ ir žydų „Hapoel“.

Burtų keliu teko žaisti šarvuočių rinktinei prieš Hapoel ir 2 inžinerijos batalionui prieš „Šaulį“.

Šarvuočių rinktinė su Hapoel baigė be rezultatų ir tik iš pratęsto laiko 18 min. šarvuotinėms pralaimėjo dėl savizudžio įvarčio ir rungtynės baigėsi 1:0 Hapoel naudai. Antroji pora „Šaulys“ ir 2 inžinerijos batalionas nustatytu laiku baigė rungtynes 2:0 „Šaulio“ naudai. Dėl tamsos finalas neįvyko.

Šarvuotinėms pasirodė pranašesnės už Hapoel. Visą laiką žaidė prie Hapoel vartų. Hapoel tik prasiveržimais aplankydamas šarvuotinėms vartus. Tik per nelaimę dėl savizudžio įvarčio šarvuotinėms pralaimėjo. „Šaulys“ pasirodė žymiai geriau už 2 inž. batalioną ir pelnytai laimėjo pusfinalį 2:0. Bendrai „Šaulys“ yra viena stipriausių komandų Radviliškyje.

Va.

LATVIJA — LIETUVA 101:69

Rugsėjo 12—13 d. Rygoje buvo pirmosios tarpvalstybinės Latvija — Lietuva lengvosios atletikos rungtynės. Rungtynes laimėjo Latvija, surinkusi 101 tašką. Lietuva iš visų varžybų surinko 69 taškus. Žinant, kad latvių lengvaatletų pajėgumas yra žymiai didesnis už mūsų, 32 taškų skirtumas mūsų lengvaatletams yra labai geras rezultatas ir atestacija.

Rungtynių metu Lietuvos rinktinės dalyviai pasiekė keletis naujus Lietuvos rekordus: 5000 m Šimanas I prabėgo per 15 min. 31,8 sek. (senas rekordas 15 m. 4 sek.), 10.000 m Vietrinis I prabėgo per 32 min. 54 sek. (33 m. 13,3 sek.), Komaras į aukštį iššoko 1 m 85 cm (1 m 83 cm) ir trišokį Komaras nušoko 13 m 65 cm (13 m 49 cm). Be to, Gečius 400 m bėgime laimėjo pirmąją vietą rezultatu 52,7 sek., Komaras pirmuoju buvo 100 m barjeriniame bėgime — 16,4 sek. ir estafetę 4×400 m laimėjo Lietuvos rinktinė (Bakūnas, Gečius, Balčius, Jermolajevs) per 3 min. 33,8 sek. Latviai per šias rungtynes pagerino tik vieną Latvijos rekordą: 1500 m Balodis prabėgo per 4 min. 02,6 sek. (senas rekordas 4 min. 04,4 sek.).

Antros panašios rungtynės bus 1937 m. Kaune.

PIRMENYBIŲ RŪNGTYNĖS

Paskutinės Lietuvos futbolo pirmenybių rungtynės davė vieną staigmeną: Klaipėdos KSS nugalėjo Kauno LFLS 3:2. Pirmame puslaikyje LFLS turėjo savo naudai jau 2:0, tačiau KSS rezultata išlygino ir puslaikį baigė lygiomis — 2:2. Antroje puslaikyje KSS įmuša dar vieną įvartį, laimi puslaikį ir visas rungtynes rezultatu 3:2. Kauno C JSO klubas laimėjo dvi iš eilės rungtynes: prieš Taurą 3:1 ir prieš š. MSK 1:0. Aplamai, JSO ligi šiol dar nepralaimėjo nė vienu rungtynių ir turi surinkusi penkis taškus. Š. Kovas paskutinėse savo pirmenybių rungtynėse labai sunkiai įveikė LGSF — 4:3. Pirmas puslaikis 1:1. Kitos pirmenybių rungtynės bus: IV. 17 žais LGSF — Tauras, IV. 19 — MSK — LFLS. Rugsėjo 20 d. bus net trejos rungtynės: Kaune Klaipėdos švyturys prieš C JSO, Klaipėdoje š. Kovas prieš KSS ir Marijampolė LGSF prieš šaulį.

Š. KOVAS — KARO MOKYKLA 4:1

Rugsėjo 13 d. Karo Mokyklos stadione buvo draugiškos futbolo rungtynės tarp Karo Mokyklos ir mūsų meisterio š. Kovo. Rungtynės laimėjo koviečiai rezultatu 4:1.

Į buvusius gediminininkus

Man yra pavesta surinkti 1 p. D. L.K. Gedimino pulko istorijos medžiagą ir parengti ją spaudai. Nors mano pranešimų šiame darbe nemaža yra surinkta medžiagos, bet vis dėlto pulko istorijos pilnumui toli gražu nepakanka. Pačių reikalingiausių dokumentų yra pusėtinai, bet istorijai tai tik rėmai. Senųjų gediminininkų, to pulko žygių ir gyvenimo gyvųjų liudytojų atsiminimų turimoje medžiagoje beveik nėra. Vienas ankstyvesnis pulko istorijos redaktorius, rodos, buvo tų atsiminimų surinkęs, jais naudojosi, bet nei tų atsiminimų originalų neliko, nei redaktoriaus yra nurodyta kieno kurioje vietoje atsiminimais naudojosi. Istorinio darbo precizija neteikia galimumo jo darbo vaisiais naudotis.

Istorinių praeities faktų liudytojų atsiminimai — tai raumenys, mėsa ir oda grobams, kuriuos galima sudėstyti iš dokumentų. Taigi, karštai apeliuoju į garbingųjų senų gediminininkų jautrumą šiame reikale: prašau paaukoti vieną kitą laisvesnę valandą ir surašyti į popierių nors tas atsiminimų nuotrupas, kurios iki šiol Jūsų atmintyje užsiliko. Ypatingai pagėdaujami atsiminimai apie šiuos pulko istorinius momentus:

- 1) Kaip veikė paskiri pulko daliniai 1919-II-13 d. rytą kautynėse ties Alytumi? Kaip, kokiame skaičiuje ir į kur paskiri daliniai traukėsi? Užmuštųjų pavardės? Sužeistųjų, be žinios dingusiųjų skaičius?
- 2) Kaip daliniai vyko 1919-IV-3 d. per Daugus užimti Varėnos — Valkininkų? Kaip daliniai išsidėstė 4 d. rytą puolant Daugus? 1 ir 2 kuopos veikimas nuo Daugų link Bokriškio ir atsitraukimas. 7 kuopos veikimas supant Daugų ežerą iš pietų. Pulko štabo ir rezervo (5 ir 6 kuopos) vieta einant pirmyn. Pulko atsitraukimas į Alytų. Kodėl atsitraukta? Kokia buvo šiame žygyje vokiečių parama? Nuostoliai žmonėmis ir pasėkmės.
- 3) 1919-IV-27-28 d. link Varėnos žygio tikslas? Kodėl vyko tik I batalionas su kai kuriomis smulkesnėmis dalimis? Kaip ejo žygis. Kodėl staigiai dalys gražintos nuo Varėnos į Alytų?
- 4) Kada ir kodėl 5 kuopa buvo išsiųsta į Gardiną?
- 5) Pulko pirmosios dienos Ukmergės bare. 3 kuopos veikimas į Širvintas (V-12 d.), veikimas Širvintose ir prisijungimas prie pulko (gegužės gale). Kaip pulkas išsidėstė, atvykęs į Ukmergę? Kaip tiesė barą iki gegužės 18 d.?
- 6) Kaip veikė gegužės 18 d. paskiri daliniai? Kiek padėjo vokiečiai? Kodėl vėlinosi kairysis sparnas (1, 2 kuopos...)? Kokiose vietose apsisistoję paskiri daliniai gegužės 18 d. naktį? Nuostoliai ir laimikis.
- 7) Aluntos užėmimas (6 kuopa, V-19 d.) ir kontrpuolimo atrėmimas (V-20 d.). Nuostoliai ir laimikis.
- 8) Anykščių užėmimas V-19 d. (2 kuopa, artil.).
- 9) Andrioniškio paėmimas V-20 d. (1 ir 2 kp. su artil.). Kaip ilgai čia mūsų daliniai buvo?
- 10) Skiemonių paėmimas V-2 d. (7 kp.) vakare.
- 11) Bendras visu frontu puolimas V-22 d. tikslu paimti Klewiany, Leliūnus, Uteną? Paskirų dalinių veikimas. Lenkų bendradarbiavimas mūsų dešiniam sparne. Nuostoliai ir laimikis.
- 12) Gegužės 23-4 d. atsitraukimas į liniją Perkale — Dabkunischki — Kurkliai — Kovarskas. Kodėl kariuomenės vadas įsakė atsitraukti? Ar tikrai ir kaip buvo įvykdytas atsitraukimas?
- 13) Gegužės 31 d. kartu su vokiečiais puolimas visu frontu tikslu užimti Uteną. Labiausiai trūksta žinių kaip veikė kairysis sparnas (1, 2, 8 kuopos...). Šis sparnas per Debeikius, Vyžonis, Kališkius pirmas pasiekė Uteną, rodos, VI-1 d. Dešinysis tik VI-2 d. Nuostoliai ir laimikis.
- 14) Išsidėstymas mūsų dalių nuo VI-2 d. iki VI-14 d. ties Nowoselki — Brushe — Driaby — Gateli.
- 15) Bendras puolimas birželio 15—16 d. Nepasisekė. Kodėl? Kaip veikė atskiri daliniai? Nuostoliai ir laimikis.
- 16) Pulko padėtis nuo VI-17 d. iki VIII-23 d. Susiremimai dešiniam pulko sparne dėl atskirų kaimų (Gatelių, Pūslų...), Salakų puolimas ir paėmimas VIII-12 d. (8 ir 9 kp.) ir kontrpuolimo atrėmimas VII-14 d. Šio laikotarpio nuostoliai ir laimikis.
- 17) Bendras puolimas VIII-24. I batal. veikė kairėje, II — dešinėje, III — kurį laiką (VIII-24 d.) rezerve. Atskirų dalinių veikimas VIII-24 d. ir VIII-5 d. nuo Degučių iki Zarasų imamai I ir II bataliono veikimas dešiniam sparne VIII-26-27-28 d. Nustūmimas bolševikų už Dauguvos VIII-29-30 d. Šio laikotarpio nuostoliai ir laimikis.
- 18) Pulko gyvenimas Pačauguvyje iki spalio 9-10 d.
- 19) Santykiai šiame bare su lenkais. Incidentas rugsėjo 26 d. Birbinėliuose.

20) Pulko kėlimasis į Kauną ir susitalpinimas Kaune (X-8-10 d.).

21) II bataliono žygis Zarasai — Ukmergė, tikslu išvalyti paplentę nuo lenkų. (X-6 d. — X-10 d.). Kaip ilgai batalionas stovėjo Ukmergėje? Kaip ir kada atsikėlė į Kėdainius? Kada prisijungė prie pulko Baisogalos bare (ne anksčiau X-22 d.)?

22) Pulko atvykimas į Baisogalos rajoną (pirmas atvyko III batalionas). Koki daliniai liko Kaune (mokomoji kuopa)? Mažesni susidūrimai su bermontininkais (pav., XI-18-20 d. dėl Jaugelaičių...).

23) Smulkesnis mūsų dalių išsidėstymas XI-21 d. I bat. Ilgoce — Žyniany — Varniany — Mažele? II ir III bat. rajone Prostoviany (rezerve).

24) Paskirų pulko dalinių veikimas XI-22 d. imant Radviliškį.

25) Mūsų laimėjimai (grobis) ir nuostoliai (užm.).

26) Atsitraukimas nuo Radviliškio XI-22 d. naktį. Kaip atsitraukta, kaip išsidėstyta ir kas veikta iki XII-5 d.

27) Pulko žygis per Šiaulius iki Mažosios Lietuvos sienos (1919-XII-5 d. — XII-18 d.) ir tos sienos saugojimas iki 1920-I-1 d.

28) Kodėl pulkas buvo numatytas kelti 1920-I-3 d. į Panevėžį? Kodėl nukeltas ten buvo tik III batalionas? Ką jis ten veikė, kur apsigyveno, kada ir kaip atsikėlė į Alytų? (apie 1920-II-12 d.)?

29) Kaip kėlėsi į Alytų pulkas (I-5 d.)? Kiek dienų ir kur stovėjo Kaune? Kaip vyko nuo Kauno? Kada pasiekė Alytų (apie I-10-11 d.).

30) Kaip pulkas susitvarkė, susitalpino Alytuje?

31) Kada, kokiais daliniais ir koki barą iš Alytaus pulkas užėmė prieš lenkus?

32) Kaip pulkas laikė gautą barą ir kas įvyko iki 1920-VII-13 d.?

33) Pulko pasistūmėjimas savo bare pirmyn, lenkų paliktos teritorijos užimti VII-14-15 d. (Valkininkai — Varėna — Merkinė). Koki pulko daliniai laikė (jei laikė) šiuo metu barą prieš lenkus Suvalkų pusėje, Seirijų rajone? Koks baras? Koki buvo santykiai ir incidentai visam pulko bare su lenkais ir bolševikais iki rugpiūčio mėn. antros pusės? Kaip ir kur pulko daliniai stovėjo?

34) Kaip pulkas ir atskiri daliniai VIII-24 ir 28 d. slinko užimti numatyto baro — Paliekiškė — Žirmūnai — Krupė — Popirnia — Kastenava — Dambrava — Gelovočiai...? Koki buvo reikalai su bolševikais, vėliau su lenkais?

35) Kaip vyko (IX-24 d.) iš šio baro atsitraukimas, lenkams spaudžiant?

36) Užkropimas 1-os kuopos Načioje IX-25 d. Nuostoliai.

37) Pulko baras (IX-28 d.) rytinėje geležinkelio Varėna — Valkininkai pusėje.

38) Kovos dėl Varėnos X-3-4 d. Nuostoliai.

37) Pulko baras (IX-28 d.) rytinėje geležinkelio Varėna — Valkininkai pusėje.

38) Kovos dėl Varėnos X-3-4 d. Nuostoliai. Baras šiame rajone.

39) Pulkas bare (nuo X-9 d.) Valkininkai — Rudiškės — Senieji Trakai — Lentvaravas. Incidentas su II batalionu užimant barą X-9 d. Smulkesnis dalinių išsidėstymas bare. Pasikeitimai (X-14 d.). Lenkų bendras puolimas X-15 d. Naujųjų Trakų gynimas X-16 d. Nuostoliai. X-20 d. lenkų puolimas 8-9 kuopos baro dešiniam pulko sparne (Klepacze, Kijen?).

40) Iš ko, kaip užėmė ir perdavė mokomoji ir atsargos kuopa laikytąjį barą — Merkinė — Varėna — Valkininkai? Tolimesnis likimas atsargos ir ypač mokomos kuopos (nuo 1920 m. lapkričio 5 d. ir toliau iki atsikėlimo į Gelvonių rajoną).

41) Naujas pulko baras X-22 d. — ež. Gilusz — Monajcie — Zailgi... Smulkesnių dalinių išsidėstymas. Įvykiai bare iki XI-4 d.

42) Pulkas poilsyje Semeliškių rajone nuo XI-4 d. iki XII-1 d. Išsidėstymas. Įvykiai. Darbai.

43. Pulko persikėlimas į Širvintų rajoną apie XII-12-16 d. Dalinių susiskirstymas naujame bare. Kur stovėta, kaip keitėsi iki 1921-V-16 d.?

44) Pulkas poilsyje Ukmergės rajone nuo 1921-V-17 d. Apsigyvenimas, įvykiai pulko vidaus gyvenime.

45) Manevrai Vaitkuškio rajone rugpiūčio — rugsėjo m. (iki IX-13 d.).

46) Pulkas Gelvonių rajone nuo 1921-IX-22 d. Dalinių išsidėstymas bare ir kaimuose. Kaip dažnai keisdavosi batalionai bare? Įvykiai bare.

47) Įvykiai šiame laikotarpyje pulko vidaus gyvenime. Manevrai 1922 m. rugpiūčio m. (nuo VIII-18 d.). Pulkas divizijos manevruose (VIII-28-IX-8 d.).

48) Kaip ir kodėl panaikintas pulko III batalionas 1922-IX-21 d.

49) Pulko susidūrimai su lenkų partizanais, ypač 1923 m. pradžioje.

50) Nėra aiškių duomenų kaip pulkas atsikėlė 1923 m. gegužės mėn. į Ukmergę. 3 pulkas 1-ji pulką pakeitė bare dar 1923-IV-25-30 d., 1923-V-23-4 d. 1 pulko I batalionas paimino bare 3 pėst. pulko batalioną...

51) Ar stovėjo II batalionas nuo 1923 m. gegužės pabaigos (V-26 d.?) iki birželio vidurio Giedraičių rajone? Kada nuvyko, kur ir kaip stovėjo, kada grįžo į Ukmergę?

52) Pulko ūkio dalies gyvenimas įvairiais laikotarpiais iki 1923 m. gegužės pabaigos. Darbai — rūpesčiai įvairiose ūkio srityse.

53) Paskirų pulko dalinių kūrimasis ir žygiai.

54) Atsiminimai apie žuvusius karininkus — Juozapavičių, Sidaravičių ir Ruzgą jų biografijoms sudaryti. Atsiminimai apie paskirus pasižymėjusius karžygius.

55) Pulko karių mokymo eiga. Metodai. Sėkmingumas.

56) Pulko vidaus gyvenimo svarbesni momentai.

57) Rūpesčiai, darbai ir pasisekimai sporto, švietimo ir bendrai kultūros srityse.

58) Labai pageidaujama nors paskolinti fotografijų, iliustruojančių pulko gyvenimą.

Atsiminimus siūsti 1 pėst. D. L. K. Gedimino pulko švietimo vadovui. Labai pageidaujami kuo gausingiausi ir kuo smulkiausi atsiminimai, ne tik p. p. karininkų, bet visų pulko žygių dalyvių. Supraskime, kad Gedimino pulko istorijos reikalas — visų buvusių ir esamų gedimininkų reikalas! Tad atsilieptina visiems, visiems gedimininkams!

Atsiminimų laukiama iki 1937 metų pradžios.

Reiškiu visiems gedimininkams gilią pagarbą ir nuoširdžios padėkos visiems atsiliepsiantiems.

Kun. A. Keblaitis

1 pėst. pulko kapelionas ir
švietimo vadovas

LATVIAI PIRKO NAUJŲ LĒKTUVŲ

Latvių vyriausybė nupirko Anglijos fabrike Gloster 13 vienviečių „Gladiator“ tipo kovos lėktuvų. Šios rūšies lėktuvai dabar vartojami anglų kariuomenėje. Šio tipo lėktuvai yra kaip ir „Gauntlet“ tipo, tik žymiai patobulinti, lengvesni ir greitesni. Ligi šiol britų industrija taip buvo užimta užsakymais, kad net negalėjusi savo dominijų aprūpinti. Dabar šios rūšies lėktuvais, paskiausiai žymiai praplėtus įmones, — visus aprūpino.

VAIKŲ VEŽIMĖLIS VIETOJ DUJOKAUKĖS

Vienas italų inžinierius sukonstruavo naujos rūšies vaikų vežimėlį, kuris užsidaro ir tuo būdu vaikui nereikalinga dujokaukė dujų atakos metu. Vežimėlyje yra mažas deguonies rezervuaras; iškvėpuotas oras pašalinamas ir vežimėlyje visuomet pasilieka grynas oras.

SUOMIJOS KARIUOMENĖ

Lenkų žurnalo „Przegląd Artyleryjski“ pranešimu, Suomijos kariuomenėje taikos metu laikoma 1597 karininkai, 2695 puskarininkiai ir 21.445 kareiviai. Kariuomenė susideda iš 3 pėstininkų divizijų ir 1 kavalerijos brigados, o taip pat ir kitų dalių, kurios neįeina į divizijas, jų tarpe yra 3 kranto apsaugos artilerijos pulkai. Divizijos artilerijos pulką sudaro 3 grupės, po 2 baterijos. Pirmoji divizija turi dar tokios pat organizacijos sunkiosios artilerijos pulką. Be to, dar yra priešlėktuvinės apsaugos divizionas (3 baterijų), sapierių batalionas ir atskira kuopa, tankų kuopa ir 2 auto divizionai.

Karo metu Suomija galės išstatyti 300.000 žm. kariuomenę, nes turi 3.689.000 gyventojų.

VOKIEČIŲ PROPAGANDA

Tinkamai įvertinę propagandos reikšmę, vokiečiai įsteigė propagandos ministeriją (Reichsministerium für Volksaufklärung und Propaganda), kuriai vadovauja vienas artimiausių Hitlerio bendradarbių ir vienminčių dr. Juozapas Goebels. Ministeriją sudaro 9 departamentai: I — biudžeto ir administracijos, II — propagandos, III — radio, IV — spaudos, V — filmų, VI — teatro, VII — kovos su svetimąja propaganda, VIII — valstybinių leidinių, IX — muzikos ir meno. Tuo būdu ministerijos priežiūroje laikomos visos priemonės, kurios gali veikti plačias vokiečių tautos mases. Vokietijoje nėra nė vienos srities, kuri nebūtų palikta be ministerijos priežiūros.

Ministerija laiko svarbesniuose miestuose 31 skyrių (Länderstellen der Reichsministerium für Volksaufklärung und Propaganda). Organizacijos tvirtumą ir tinkamumą valstybei įrodė rinkimai į Reichstagą ir įvairios nacionalsocialistų iškilmės ir suvažiavimai.

Ministerijos valdžioje yra taip pat daug kitų giminingų organizacijų ir įstaigų, pav.: valstybinė sąjunga svetimšalių apsimaitymui tvarkyti, valstybinė leidinių valdyba, filmų cenzūros ir kontrolės įstaiga, žemės ūkio propagandos taryba, spaudos leidėjų sąjunga, kultūros-švietimo darbo rūmai ir t. t. Ministerija globoja aukštąją politinių mokslų mokyklą, operą, dramą, net filharmonijos orkestrą.

Ministerijos darbas labai naudingas Vokietijai. Teigiamai vertina šį darbą ir lenkų kariuomenės dienraštis „Polska Zbrojna“ (š. m. Nr. 199).

VADŲ APDOVANOJIMAS

„Dienraštyje „Krasnaja Zvezda“ paskelbtas Sovietų Respublikų Sąjungos centrinio vykdomojo komiteto nutarimas apie apdovanojimą ordinais raudonosios kariuomenės karininkų ir puskarininkų. Aukščiausiąjį Lenino ordiną gavo 113 karininkų ir 3 puskarininkiai, Raudonosios žvaigždės ordiną 822 karininkai ir 23 puskarininkiai, Darbinės Raudonosios Vėliavos ordiną 23 karininkai, Garbės ženklą ordiną 432 karininkai ir 78 puskarininkiai.

IRGI „SAUGOJASI“...

Anglijoje yra užsilikę visokių senovinių papročių ir institucijų, tarpais tiesiog nesuprantamų. Pavyzdžiui tebūnie kad ir šis: nedidelio, pasauliui nežinomo uosto Winchelsea savivaldybė samdo jau 500 metų (!) „pajūrio budėtoją“, kuris turįs duoti žinių apie... aplaukiantį prancūzų laivyną! Šiais radio ir kitokių technikos prašmatnybių laikais to „budėtojo“ pareigos tegali būti, žinoma, tik garbės dalykas. Per metus jis gauna vis dėlto 1 svarą 12 šilingų ir 6 pensus...

PRIIMAMI KANDIDATAI Į VAKARINIUS AMATININKŲ KURSUS

Daugumai užinteresuotų kursantų prašant, Švietimo Ministerijai sutikus, Šančių Vakariniai Amatų Kursai, kuriuose mokoma elektromonteriu ir metalininkų skyriai — perkelti į miesto centrą, Gedimino-Miškų gatvių kerte Nr. 12/13 ir pakeičinti Amatų Mokyklos ir IV Kauno gimnazijos rūmuose.

Mokslas naujose būstinėse prasidės š. m. spalio 1 d. 18 val., vakare. Naujuose rūmuose įrengiama elektrolaboratorija ir elektros stotis, kuriose elektromonteriu skyriaus klausytojai galės atlikti praktiškos darbus. Kai bus pastatytos V. D. Universiteto Technikos Fakulteto dirbtuvės, jų vadovybė pažadėjo leisti praktikuotis metalininkų skyriaus kursantams.

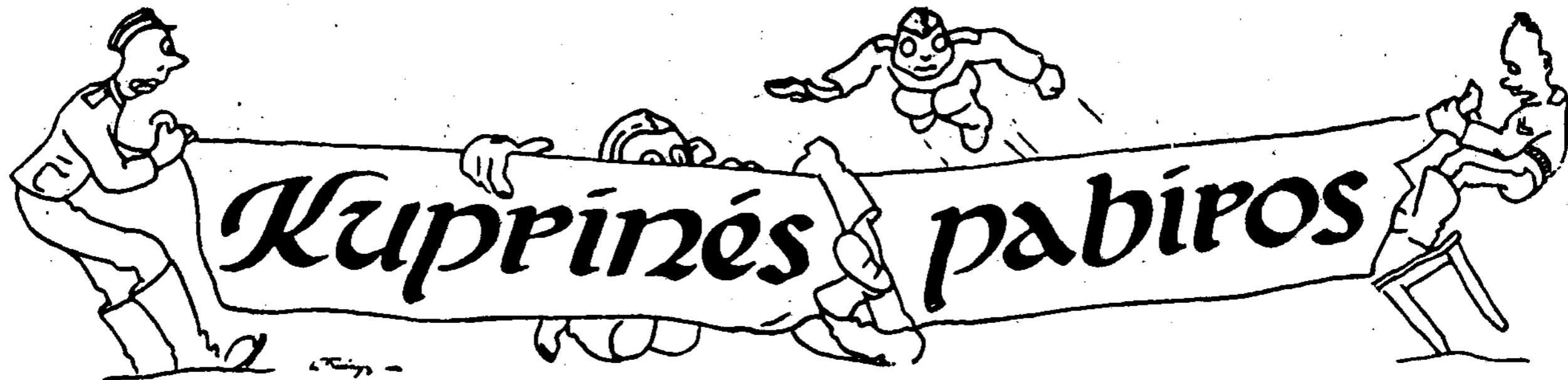
Kursuose dėstoma bendrojo mokslinimo ir specialūs dalykai. Mokslas tęsiasi trejus metus. Pamokos vyksta vakarais kasdien nuo 18 ligi 21 val., išskyrus šeštadienius, sekmadienius ir šventadienius. Vasaros atostogos — nuo birželio 15 d. ligi rugšėjo 30 d.

Į kursus priimami darbininkai, moką skaityti ir rašyti, nejaunesni 15 metų. Norį kursus lankyti prašymus paduoda kursų vedėjo vardu nurodytu adresu nuo 8—18 val. Amatų Mokyklos raštinėn ligi spalio 1 d.

Prašymuose aiškiai turi būti nurodyta į kurį kursų skyrių nori įstoti. Prašymai gali būti siunčiami ir paštu. Mokestis už mokslą 2 litai per mėnesį. Antrųjų ir trečiųjų kursų klausytojams mokslas taip pat prasidės spalio 1 d. 18 val.

Kursų lankytojai naudojami visomis valdiškųjų mokyklų moksleivių privilegijomis — gauna papigintu tarifu bilietus važinėjant autobusais, geležinkeliais, lankant teatrus, kinus ir t. t.

KARINGOJI SANITARIJA

(Iš kariūno poligoniškų užrašų)

Kautynėse sanitarija turi veikti pavyzdingai ir nepaliaunamai. Sakysime, jei žmogų nukauna karštą dieną ir jeigu sanitarinė tarnyba nepasirūpins jo lavonu, tai gyviesiems kovotojams šis lavonas gali smarkiai trukdyti veiksmų laisvę. Juk po priešo ugnimi, kad ir geriausio prietelio lavono nesimsi sūdyti.

Šis opus klausimas mūsų kuopoje vakar buvo išspręstas pilnumoje, ir gal tik dėl to šiandien kautynės pasižymėjo tokiu mažu skaičiumi gyvųjų ir nepaprastai dideliu % užmuštųjų.

Mūsų kuopa, būdama pirmame ešlone, puolė įsitvirtinusi ir meniškai užsimaskavusi dobiliuose priešą. Kadangi priešo vadų ir pačių kovotojų būta meniškai jautrių žmonių, tai raudonais dobilais nusagstytas laukas nebuvo itin lengva paimti. Priešas atkakliai gynė kiekvieną dobilieno pėdą, nes aiškiai suprato, jog prie 26° C yra labai didelis taktiškas ir strategišką skirtumas turėti poziciją dobilienoje ir būti išstumtam į grynai sacharišką smėlyną.

Buvau pirmo būrio vadu ir, Dieve man atleisk, ties pat tikslu, ties pat prieš nosimi, kada jau jaučiau malonų dobilų kvapą, nusikrausčiau pas Abraomą taip staigiai, tarytum būčiau prarijęs porą šrapnelio grantkulių. Viskas atsitiko dėl tos nelemtos sanitarijos, kuri šiandien veikė stačiai skrupulingai, ir dėl būrininko garbėtroškos jausmo.

Paprastai sakant, buvo taip. Mūsų kuopai buvo priduoti keturi sanitarai, kurie dviem neštuvais valė kautynių lauką nuo lavonų, kurių tarpininkas nešigailėjo. Tarpininkas — tai uniformuota giltinė, kuri kautynių lauke piauna žmones visokiomis priemonėmis. Štai, mano būrio tarpininkas, giliai mėlynų akių leitenantas, iš povyzos nežiaurus žmogus, piové mano valdinius be pasigailėjimo.

— Tamstai granata nunešė ranką!

— O kur bėgi, abi kojos nupiautos virš kelių!

— Pas tamsta viduriai išnešti, ir abu plaučiai persauti!

Škambėjo tarpininko balsas, ir žmogus jo pastabos paliestas gulasi aukštelininkas, nusiima šalną ir laukia, kada siela įžengs į dangaus karalystę, o kūnas bus paguldytas į patogius neštuvus.

Diena, kaip jau minėjau, buvo pašėlusiai karšta. Prakaitas čiurkšlėmis tekėjo man ir mano garbingiems valdiniams per veidus. Nejučiomis, visai užsimiršęs mirties baimę, nusiėmiau valandėlei šalną ir braukdamas ranka rasotą kaktą truputį pasiverčiau ant šono, norėdamas žvilgterėti atgal.

Būrininkas, buvęs netoli manęs, šuktelėjo pilnu falšyvo sielvarto balsu:

— Sanitarai čia! Gyvai! Būrio vadas sužeistas.

Ir tuo pačiu atsikvėpimu pridėjo:

— Būry, klausyk mano komandos!

Kaip iš žemės išdygo du sanitarai ir visos mano pastangos įtikinti, kad būrininkas patsai sugalvojo mano mirtį, nuėjo niekais.

— A, jau aš žinau, — ramiai kalbėjo vienas sanitarų, — kai tik iš rikiuotės išveda pamokyta žmogų, tai mums visada bėda. Moka jie nuduoti kontūzytus, išėjusius iš proto, mat, turi didelę fantaziją. Ale, tikrose apystovose taip ir bus...

— Nekvaršink man galvos savo pamokslais ir dumk iš akių su savo neštuvais! — jau ne juokais supykau ant sanitaro.

Iki šiol ramiai ir mandagią sanitaro laikyseną pakeitė tarnybinio jausmo žiaurumas:

— Vyrai, ligonį į neštuvus! Vienas keliais priklaupti jam ant pilvo! Kai nusiramins, į sanitarinį punktą!

Po valandėlės pilnu autoriteto balsu dar pridėjo:

— Ir kar metu pasitaikys pakvaišusių ligonių. Reikia dabar prie visko priprasti.

Sanitarai paklusniai šoko vykdyti savo vyresniojo įsakymo. Turėjau noromis nenoromis pasiduoti jų valiai. Antraip gresė rimtas pavojus, kad mediciniškas personalas sulankstys man šonkaulius.

Kai mane nešė iš kautynių lauko, žvilgterėjau į savo būrį, kuris drąsiai ir

atkakliai veržėsi į dobilieną. Tą valandėlę mano širdyje gimė neapykanta mediciniškam mokslui, ir dabar kiekvieną pratimą, kai pamatau sanitarus, užmirštu visokį karštį.

Kariūn. j. p. Šidlauskas

MOKANTIS

Naujokas Volungė į kariuomenę atvyko beraščiu. Čia būtinai pasiryžo išmokti rašyti, todėl mokydamasis nuo kaktos rankove braukia prakaitą ir galvoja:

„Na, ir tikra teisybė, kaip kartą teko girdėti, kad rašytojo sunki duona. M.

PAGYRŲ PUODAS

Vienas provincijos dalies kareivis buvo Kaune ir grįžęs į dalį giriasi draugams, kokias prašmatnybes jis Kaune matęs.

— O aerodromą irgi matei?

— Būta ko! Aš ne tik jį mačiau, bet su juo kalbėjausi apie valandą, ledų porciją suvalgėme ir selterio dvi bonkas išgėrėme, — nė nemirksėdamas atsakė melagis. b.

TĖVŲ PASIKALBĖJIMAS

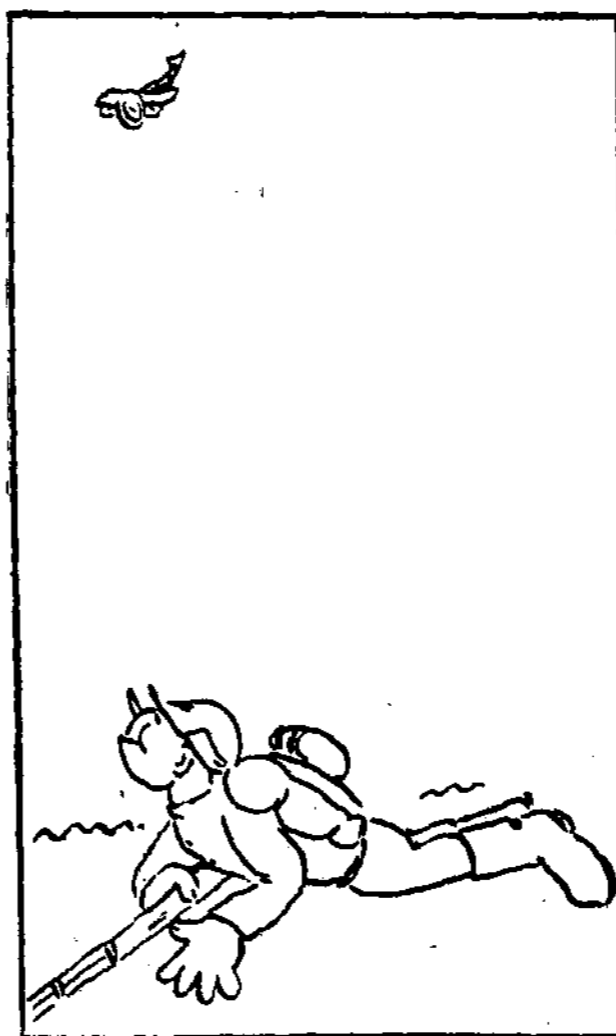
Motina (žiūrėdama į sūnaus atsiųstą fotografiją): — Klausyk, tėve, ir kam dar reikalinga poligone toji dujokaukė?

Tėvas: — Mat, motin, poligonas gi yra miške, o ten, žinoma, yra ir bimbalų. Kad nuo jų apsisaugotų, ir nešioja dujokaukes. j. l.

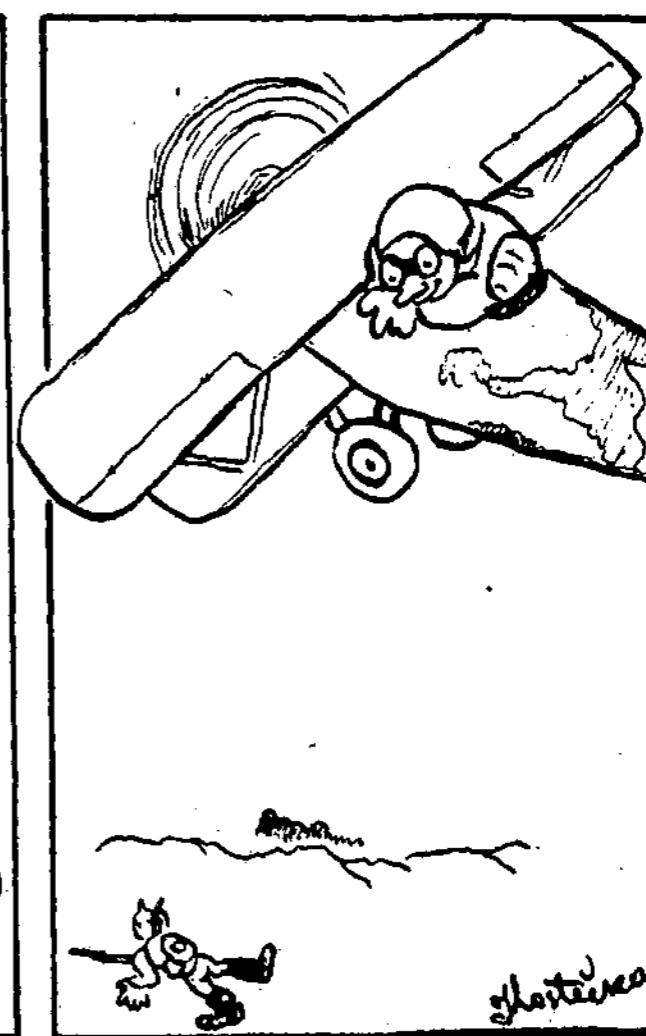
Šnipas: — Ką veikiate iš pat ryto?

Karys: — Keliamės... j. l.

KAIP KAM ATRODO

Pėstininkas: „Žvirblis!“

Lakūnas: „Vabalas!“

IŠKILMINGAS IMATRIKULIACIJOS AKTAS V. D. UNIVERSITETE

Rugsėjo 15 d. 12 val. Vytauto Didžiojo universitetas tradicinėmis iškilmėmis pradėjo naujuosius akademinis metus. Didžiojoje V. D. universiteto salėje įvyko imatrikuliacijos aktas. Iškilnėse dalyvavo beveik visa V. D. Universiteto profesūra ir pilna salė studentijos. Daugybė studentų korporacijų ir organizacijų buvo atsiuntę savo vėliavas. Iškilnės pradėtos tautos himnu.

Į susirinkusius ilgą kalbą pasakė V. D. universiteto rektorius prof. M. Roemeris, kuris pažymėjo, jog pradėdant šiuos naujuosius akademinis metus Vytauto Didžiojo universitetui vadovaus ši pavasarį naujai perrinkta vadovybė. Tą naują V. D. universiteto vadovybę, tačiau didelėje dalyje, sudaro ir ligi šiol buvę vadovybėje asmenys: rektorius prof. M. Roemeris (perrinktas antru kartu), prorektorius studentų reikalams prof. A. Purėnas (buvęs V. D. universiteto sekretorius) ir prof. Blažys — V. D. universiteto sekretorius; gi prorektorius ūkio reikalams prof. Jodelės kadencija dar nėra pasibaigusi. Toliau rektorius savo kalboje nurodė, kad universiteto vadovybė stengsis dirbti Lietuvai, Lietuvos mokslui, Lietuvos jaunimui. Vytauto Didžiojo universitetas kontaktą su vyriausybe palaiko per Švietimo Ministerį prof. Tonkūną, kurio paramos V. D. universitetas visuomet yra reikalingas. Rektorius pareiškė džiaugsmą, jog V. D. universitetui yra malonu, kad jam tenka bendradarbiauti su tuo žmogumi, kuris yra profesorius ir yra buvęs Žemės ūkio akademijos rektorius. Todėl ir bendradarbiavimas yra lengvas ir vaisingas. Vytauto Didžiojo universitetas visuomet atmena, kad jis yra valstybės, ir žino, kad universiteto tarnyba yra kartu ir valstybės tarnyba. Toliau rektorius nurodė, kad visus reikalus stengsis tvarkingai ir vienu metu aptarnauti.

Kreipdamasis į naujuosius studentus, rektorius pareiškė, jog Vytauto Didžiojo universitetas juos širdingai sveikindamas priima į savo tarpą, tačiau taria ir griežtą žodį, jog iš jų reikalaus akademinės drausmės, darbo, tvirto būdo. „Mes vertiname drausmingą jaunimą, kuris pasiryžęs studijuoti ir auklėtis“ — kalbėjo rektorius.

Baigdamas savo kalbą rektorius nurodė, jog šio mėnesio pabaigoje, už 10 dienų, į V. D. universitetą atvyks žymus svečias — Paryžiaus universiteto teisių fakulteto profesorius Liudvikas Le Fur, garsus mokslininkas, tarptautinės ir viešosios valstybinės teisės žinovas. Tai bus revizitas į rektorius prof. M. Roemerio pernai padarytą vizitą Paryžiaus universitete. Prof. Le Fur laikys pirmą paskaitą mūsų universitete kitą šeštadienį rugsėjo 26 d. didžiojoje salėje. Rektorius į tą paskaitą pakvietė profesorius ir studentus.

Toliau rektorius nurodė, jog spaudoje ir šiaip visuomenėje pasklido gandų apie universiteto statuto reformą. Šie gandai yra ne be pagrindo, tačiau tuo tarpu dar nėra tikro reformos projekto. Tėra tikrai suruoštos kelios mintys, sui generis „avant — projet“ — prieš projektas. Iš viso turima galvoje ne naujas akademinis statusas, tikrai tam tikra veikiančio reforma. Reformos sumanymai tebėra akademinės vadovybės ir pono Švietimo Ministerio studijuojami, tad tuo tarpu per anksti kelti viešumon sumanymų tezės. Kitas dalykas, kai bus paruoštas projektas. Vis dėlto akademinis senatas jau pačiose sumanymų studijose dalyvauja.

Aktualus klausimas — studentų atstovybė. Be abejo skaudus yra šio klausimo užtesimas. Ponas Švietimo Ministeris ir akademinė vadovybė jau teisinę formulę šiam klausimui spręsti rado, tačiau, kad klausimas būtų praktiškai išspręstas ir sprendimas įgyvendintas, reikia, kad teisinę formulę gautų įstatymine išraiška. Nuo to dabar ir pareis šios problemos likimas.

Šiomis dienomis tapo faktiškai suspenduotas evangelikų teologijos fakultetas, kuris tokiu būdu šiais akademiniais mokslo metais neveiks.

Pažymėtinos yra stambios Vytauto Didžiojo universiteto statybos. Viena — technikos fakulteto laboratorijų staty-

ba universiteto žemės sklype Aleksote jau prasidėjo. Antroji — akademinė klinikių statyba — ruošiama. Pastaroji bus visų ligšiolinių akademinė statybų stambiausia. Yra steigama didelė nauja universiteto įstaiga, kurios reikšmė tiek universitetui, tiek miestui ir visam kraštui bus labai žymi. Šie pastatai bus mūsų medicinos fakulteto kūrimo vainikas.

V. D. universiteto sekretorius prof. Blažys suteikė statistinių duomenų, kiek šiemet įstojo į kurį fakultetą, kiek ligi šio laiko baigė universitetą, ir kokių pasikeitimų įvyko Vytauto Didžiojo universiteto mokomojo personalo tarpe. Į visus fakultetus prašymų įstoti ligi iškilnių momento buvo paduota 906, beveik tiek pat, kiek ir pernai. Baigusiems diplomų jau išduota beveik pustrėčio tūkstančio.

Pagal seną mūsų universiteto tradiciją (ji kelerius metus nebuvo praktikuojama) visiems naujiems studentams Vytauto Didžiojo universiteto prof. M. Roemeris, kiekvienam iš eilės, fakultetų dekanams skaitant vardais ir pavardėmis, iškilmingai paspaudė ranką ir priėmė į Vytauto Didžiojo universiteto šeimą. Naujuosius studentus senieji komiltonai pasitiko plojimais.

Iškilmės baigtos studentų chorui sudainavus „Gaudeamus igitur iuvenes dum sumus...“

ATIDARYTA KLAIPĖDOS RADIO STOTIS

Rugsėjo 14 d. oficialiai atidaryta Klaipėdos radio stotis. Iš Kauno atvykę svečiai kartu su klaipėdiškiais įstaigų viršininkais ir visuomenės veikėjais nuvyko į Jakų dvarą, kur pastatyta radio stotis, jos atidaryti. Atidarymo iškilnės įvyko ant radio stoties plokščiojo stogo.

Stotį pašventino Klaipėdos katalikų parapijos klebonas kun. Daniliauskas ir evangeliškas pamaldas atlaikė prof. Gaiagalaitis, kuris tarp kita ko pareiškė, kad radio stotis džiugina tikinčiuosius klaipėdiškius, nes dabar ir sergantieji, seneliai, silpnieji, pavargusieji savo namuose gali girdėti pamaldas, varpų gaudimą, vargonų muziką, šventuosius giedojimus.

Stotį atidarė susisiekimo viceministeris inž. Jankevičius. Savo kalboje jis nurodė šios radio stoties didelius uždavinius, kurios eterio bangomis nešamos mintys, muzika, dainos turės atlikti didelį uždavinį. Visos Lietuvos gyvieji reikalai yra sutampą su Klaipėdos reikalais, o kas svarbu Klaipėdai, lygiai svarbu visai Lietuvai. Tautinė vyriausybė deda ir dėsi pastangų, kad Klaipėdos kr. ūkis tarptų ir gyventojų santykiai būtų kuo gražiausi. Tai rodo ne vien šios stoties pastatymas, bet ir kiti dideli darbai: Telšių — Kretingos geležinkelio pravedimas, uosto praplėtimas, didelių mokslo įstaigų įkūrimas, tiesiamasis Kaunas — Klaipėda plentas, ateinantį pavasarį numatyti uostui praplėsti nauji darbai rodo tą didelį Klaipėdos įvertinimą. Rūpinamasi, kad kiekvienas Lietuvos gyventojas turėtų darbo ir dirbtų Lietuvos gerovei. Naujai atidaroma radio stotis lai tarnauja ir skatina mus dideliems darbams, teskatina ryžtumą dirbti Lietuvai mūsų tėvynei.

Šeštojo pėstininkų pulko orkestras sugriežė tautos himną. Paskui kalbėjo gubernatorius VI. Kurkauskas. Pažymėjo, kad šiandien džiaugiasi Klaipėdos kr. ir visos Lietuvos gyventojai sulaukę modernios radio stoties atidarymo toje Lietuvos dalyje, kur ji labiausiai reikalinga. Čia dar yra daug darbo. Jam atlikti radio bangos galės ypatingai patarnauti. Valstybės idėją čia dar reikia nuolat aiškinti. Be to, stotis patarnaus krašto kultūriniais, ekonominiams ir kitiems reikalams.

Lietuvių organizacijų vykdomojo komiteto pirmininkas Kybrancas, sveikindamas atidarytosios stoties vadovybę, pareiškė: už įrengimą mūsų tėvynės pajūryje radio stoties mes nepaprastą padėką reiškiamo vyriausybei ir visoms įstaigoms, kurios atjautė mūsų padėtį. Dabar nuo Jakų aukštumo šios stoties galingos bangos neša lietuvišką kalbą, dainą ir muziką tolimiems ir artimiems mūsų broliams. Be visos tautos pagalbos tos reikšmingos įstaigos mes nebūtume turėję. Mūsų tikroji padėka bus parodyta darbu. Noriu tikėti, kad radio stoties darbas padės susijungti į vieningą darbą visiems mūsų tautos broliams. Pats Dievas telaimina čia dirbančius mūsų tėvynės gerovę brolius!

Mokinių priėmimas į karo aviacijos puskarininkių lakūnų ir mechanikų mokyklą

Kariuomenės Štabas praneša, kad š. m. spalio mėn. pabaigoje apskričių komendantūrose bus parenkami mokiniai-kandidatai į aviacijos puskarininkių lakūnų ir mechanikos mokyklos lakūnų ir mechanikų skyrius.

Kandidatais bus priimami jaunuoliai, kuriems šiais metais sueina 18—21 metų amžiaus, baigę ne mažiau kaip 4 gimnazijos klases ar tolygų mokslą, tinkami rikiuotei, teismo nebausti, neteisiami ir netardomi.

Norintieji stoti į minėtą mokyklą, turi ligi š. m. spalio mėn. 5 d. paduoti savo nuolatinės ar laikinosios (jei prašymo davimo metu joje išgyveno ne mažiau kaip 6 mėn.) gyvenamosios vietos apskrities komendantui nustatyto pavyzdžio prašymą ir:

1) mokslo cenzo dokumentą arba notarialinį jo nuorašą, gi mokslą ėję užsienio mokyklose, dar ir Švietimo Ministerijos pažymėjimą, nustatantį jų mokslo cenzo prilyginimą atitinkamai Lietuvos mokyklai,

2) gimimo metriką arba notarialinį jos nuorašą,

3) savo ranka rašytą curriculum vitae,

4) valsčiaus (miesto) savivaldybės ar policijos patvirtintą tėvų arba globėjų raštišką leidimą stoti į aviacijos puskarininkių mokyklą,

5) savo ranka surašytas nustatyto pavyzdžio kandidato į aviacijos puskarininkių mokyklą žinias,

6) į kariuomenę šį rudenį priimtieji naujokai, — apskrities komendanto duotą pažymėjimą,

7) dirbę kuriuos nors technikos darbus, — atitinkamą pažymėjimą.

Prašymai priimti į aviacijos puskarininkių mokyklą ir jų priedai nuo žyminio mokesčio atleidžiami.

Komendantūrose parinktieji mokiniai-kandidatai ligi š. m. lapkričio mėn. 8 d. bus paleisti namo, o to paties mėnesio 9 d. valdžios lėšomis bus siunčiami Kaunan į Karo Aviacijos štabą, kur bus atliktas galutinis kandidatų parinkimas ir priėmimas. Nepriimtieji į mokyklą valdžios lėšomis bus vežami ligi jų gyvenamosios vietos artimiausios stoties arba galės pasilikti kariuomenėje.

Apskričių komendantų ir karo aviacijos viršininko nutarimai dėl kandidatų nepriėmimo į mokyklą yra galutiniai ir neskundžiami.

Mokslas mokykloje ir privalomoji karo tarnyba aviacijoje tęsis 3 metus. Per tą laiką mokiniai atliks karinę prievolę ir gaus nustatytą išlaikymą.

Mokiniai, baigę mokyklą ir atlikę praktiką, gaus: baigę lakūnų skyrių — II rango karo lakūno vardą, o baigę mechanikų skyrių — mechaniko vardą. Jiems bus duodama pirmenybė pasilikti aviacijoje liktiniais puskarininkiais.

Aviacijos puskarininkių lakūnų ir mechanikų mokyklos statutą paskelbtas 1933 m. Vyriausybės žinių nr. 426, eil. 2934.

Suinteresuoti asmenys šiuo reikalu platesnių žinių ir į mokyklą stoti prašymų ir jų priedų pavyzdžius galės gauti apskričių komendantūrose.

Redakcijos atsakymai

J. k. P. Kariuomenės įstatymai nenumato jokių palengvinimų kariams, baigusiems aukštesnįjį mokslą (8 kl. gimnazijos), atliekant jiems karinę prievolę bendra tvarka, taigi, ir skiriant juos įvairiems darbams. Bet kurie palengvinimai galėtų būti suteikti dalies vado nuožiūra. Tačiau turime pabrėžti, kad visi darbai, kariuomenėje atliekami, yra vienodai gerbtini ir todėl neturėtų būti vengiami ir „desnių“.

Būsimam kareiviui. 1) Kad Tamsta tarnauti kariuomenėje nebijai, tai yra labai girtinas dalykas. O kad Tamsta esi beturtis ir savo darbu išlaikai motiną — našlę, kuriai dabar, Tamstai išėjus į kariuomenę, gali prisieiti badauti, — to bijotis irgi nereikia, nes naujas karinės prievolės įstatymas (Vyr. Ž. Nr. 538, eil. 3734 str. 14) numato, kad tokiais atvejais šeimos (taigi ir motina) šelpiamos bendra socialinės globos tvarka pirmoje eilėje. Tokių šeimų šelpimu rūpinasi vidaus reikalų ministeris, susitaręs su krašto apsaugos ministru. Šiuo reikalu reikės kreiptis į vietos (valsčiaus, miesto ir apskrities) savivaldybės socialinės globos skyrių.

2) Jei iš tos apskrities, kur Tamsta stosi naujokų ėmimo komisijon, bus pareikalauta į technikos (taigi, ir į ryšių) dalis, tai, Tamstai pareiškus komendantūroje apie savo norą patekti į ryšių dalis, Tamstos pareiškimas gali būti priimtas dėmesin. Tačiau turime pabrėžti, kad bendrai į technikos dalis skiriami naujokai, jau vienoj ar kitoj technikos srity dirbę; šiaip gi vienos gimnazijos klases — nepakanka.

A. Vilimui. 1) Norint stoti į kariuomenę liktiniu, reikia paduoti prašymą tos dalies vadui, į kurią norima stoti. Prie prašymo reikia pridėti karinės prievolės atlikimo dokumentą, ir jei yra, mokslo cenzo dokumentą. Prašymas žyminiu mokesčiu neapmokamas. Turime dar paaiškinti, jog atsargos puskarininkiai, išbuvę atsargoje daugiau kaip du metus, liktiniais nepriimami.

2) Klaipėdos krašto pasienio policijos vado būstinė yra Klaipėdoje.

Jaun. pusk. Kiūpeliui. Naujame karinės prievolės įstatyme (Vyr. Ž. Nr. 538, eil. 3734, VI dalis — ne Nr. 558, I dalis, kaip Tamsta rašai), str. 114-me nustatyta, kad krašto apsaugos ministeris taikos metu tam tikrais atvejais gali pailginti arba sutrumpinti karo tarnybą. Minėto straipsnio 3-me punkte pasakyta, kad krašto apsaugos ministeris gali paleisti iš kariuomenės neištarnavusių nustatyto laiko (1½ metų) karių, baigusius vidurinę mokyklą, kariuomenėje išėjusių mokomąją kuopą ir pakeltus į puskarininkio laipsnį. Kaip matyti iš Tamstos laiško, šį punktą Tamsta taikai sau ir norėtum, kad, juo pasiremiant, Tamsta būtum paleistas iš kariuomenės anksčiau. Turime paaiškinti, jog cituotas punktas (3) nenustato kariui teisės būti paleistu anksčiau, bet visas straipsnis (114) nustato teisę krašto apsaugos ministru paleisti karių anksčiau nustatyto laiko. Jei Tamsta būtum skaitęs visą straipsnį iki galo, tai jo gale būtum radęs posmą, kuris taip skamba: „Šiame straipsnyje nurodyti paleidimai ir sulaikymai vykdomi tik visoje kariuomenėje arba atskiromis ginklų rūšimis, kariuomenės dalimis ar karių kategorijomis. Atskiriems kariams šis nuostatas netaikomas“ (pabraukta mūsų R.). Vadinasi, krašto apsaugos ministeris, jei ras reikalo, pats atskiru savo paliepimu galės paleisti tam tikrą karių grupę ar kategoriją anksčiau nustatyto laiko. Todėl Tamstai pačiam nereikia imtis jokių žygių.

P. Rimkui. 1) Pasų įstatai nustato, jog kiekvienas Lietuvos pilietis ar pilietė per 17 metų amžiaus privalo turėti pasą. Toliau tuose įstatuose pasakyta, kad sulaikytieji be paso baudžiami pinigine bauda. Taigi, Tamsta galės būti nubaustas, jeigu bus sulaikytas be paso; o jeigu Tamsta pats ateisi į įstaigą ir prašysi pasą išduoti, tai gali būti ir nubaustas.

2) Kad Tamsta, įstojęs savanoriu, tarnauti kariuomenėje, pranešti reikia. Praneškite tos apskrities komendantui, kur Tamstai reikėtų stoti į naujokų ėmimo komisiją.

3) Vykstant į atsargą, į naują gyvenimo vietą, reikia išsiregistruoti senojoje vietoje ir įsiregistruoti naujojoje. Tada, Tamstai paprašius, galėtų atlikti naujoje vietoje apskrities komendantūra.

4) Už kiek laiko Tamsta, naujai apsigyvenęs kitoje vietoje, galės gauti vidaus pasą, — pasakyti sunku, Tada priklausys nuo to, kaip greit Tamsta susitvarkys su pristatymu visų tam reikalui reikalingų dokumentų.

Galvosūkių 36 nr. sprendimas

Žmogus. Aras. Gusaras.

Gerai išsprendė: 1) J. p. Rūta, eil. P. Motkus, 3) K. Andriušis, 4) P. Stanaitis ir 5 eil. St. Ramanauskas.

Galvosūkis Nr. 38

(Vert. 1 tšk.)

Sugalvoti šiuos žodžius: 1) šiltų kraštų augalas, 2) mergaitės vardas, 3) gėrimas, 4) Lietuvos istorijos įvykis, 5) azijietis, 6) sen. P. Amerikos gyventojas, 7) kultūros priemonė. Iš pirmųjų žodžių raidžių, skaitydami žemyn, gaukite žuvusį dėl Lietuvos laisvės kari, iš trečiųjų — mirusį rašytoją.

J. Leblionka

Klaidos atitaisymas

„Kario“ 37 Nr. buvo įdėta žinutė ir nuotrauka apie 6 p. p. liktinių puskarininkių šaudymo meistrį. „Kary“ pažymėta pavardė v. p. J. Staukantas. Iš tikrųjų turi būti v. p. J. Saukantas.

J. M-čius